



СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА ГРАДА ДЕРВЕНТА ЗА ПЕРИОД 2025-2031. ГОДИНЕ

нацрт документа

Дервента, октобар 2025. године

Увод

Стратегија развоја града Дервента за период 2025–2031. године (у даљем тексту: *Стратегија развоја*) представља кључни стратешко-плански документ који треба да усмјери развој града у наредном седмогодишњем периоду. Овај документ је припремљен у складу са методолошким приступом дефинисаним новим нормативним оквиром за израду стратешких и спроведбених докумената у Републици Српској. Методолошки оквир прописује редосљед основних корака у процесу израде стратегије, уз обавезну примјену прописане структуре.

Формални почетак процеса израде стратегије означен је доношењем *Одлуке о покретању процеса стратешког планирања*, којом је започета припрема *стратешке платформе* као прве фазе у изради нове Стратегије развоја. За израду стратешке платформе кориштени су релевантни плански документи који усмјеравају развој града Дервента – прије свега Просторни и Урбанистички план, затим подаци надлежних служби Градске управе, као и статистички подаци из различитих извора. У циљу анализе почетних налаза ситуационе анализе, идентификације стратешких фокуса, те дефинисања визије и стратешких циљева са индикаторима, одржане су тематске фокус групе.

На основу расположивих и ажурираних података, као и закључака са фокус група, утврђен је *Нацрт стратешке платформе*. Он је представио свим заинтересованим странама ситуациону анализу, *SWOT* анализу (снаге, слабости, прилике и пријетње), приједлог мисије и визије развоја града, као и дефинисане стратешке фокусе.

Стратешки фокуси града Дервента утврђени су на основу налаза ситуационе анализе, која је обухватила све релевантне аспекте живота и развоја локалне заједнице. Сагледани су кључни природни ресурси и компаративне предности подручја, као и савремени развојни трендови, с циљем да се постојећи потенцијали и развојне шансе искористе на најефикаснији начин. Стратешка платформа такође је дефинисала стратешке циљеве, који проистичу из утврђених фокуса. Ови циљеви су међусобно усклађени и комплементарни, те чине цјелину усмјерену на три основна сегмента развоја: економски развој, друштвени развој и заштиту животне средине, у складу са *Оквиром за реализацију Циљева одрживог развоја*.

Након израде платформе, приступило се даљим корацима у припреми стратешког документа. На основу дефинисаних циљева утврђени су приоритети, мјере и кључни стратешки пројекти. У нацрту стратешког документа, који је стављен на јавни увид прије усвајања од стране Скупштине града, дефинисана су три стратешка фокуса и три стратешка циља. За први стратешки циљ којим се усмјерава економски развој дефинисано је три приоритета и седам мјера. За други стратешки циљ дефинисано је четири приоритета и 12 мјера, а за трећи стратешки циљ дефинисана су четири приоритета и четири мјере. За све ове категорије дефинисани су индикатори на основу којих ће се пратити напредак у реализацији циљева.

Финална фаза израде стратешког документа обухватила је израду *индикативног финансијског плана* за спровођење предложених мјера и пројеката, као и преглед основних активности и носилаца одговорности за имплементацију, праћење и евалуацију стратешког документа.

Важно је нагласити да је током дефинисања циљева, приоритета и мјера посебна пажња посвећена усклађености са вишим стратешким и планским документима, укључујући процес европских интеграција, и Глобалним циљевима одрживог развоја дефинисаним у Оквиру за реализацију Циљева одрживог развоја (енг. Agenda 2030) Босне и Херцеговине, као и са другим релевантним стратешким и планским документима.

1. СТРАТЕШКА ПЛАТФОРМА

1.1. Ситуациона анализа

1.1.1. Географски положај

Дервента се налази на сјеверу Босне и Херцеговине, на граници између брдско-планинске унутрашњости и ободног дијела Панонског базена. По својим природним карактеристикама и географском положају, градско насеље Дервента припада макрорегионалној цјелини перипанонског простора. Дервента има карактер секундарног регионалног центра, а на основу нодално-функционалне регионализације Републике Српске, припада Добојско-бијељинској регији и заузима њен сјеверозападни дио. У Дервенти на површини од 517 km², према попису из 2013. године живи 25.922 становника, са просјечном густином насељености од 50 становника по km². Градско насеље Дервента налази се у централном дијелу територије и заузима површину од 16,67 km².

Сјеверну границу града Дервента чини Ивањско поље, ријека Сава, као и ниске планине Вучијак (на сјевероистоку) и Мотајица (на сјеверозападу), јужном страном града се пружа планина Крњин, док са западне стране границу представља ријека Укрина. Дервента је једна од 62 јединице локалне самоуправе у РС. Административно граничи са: градовима Добој и Прњавор, општинама Брод, Модрича, Србац и Станари, док ријеком Савом граничи са општином Бебрина (Република Хрватска).

Геосаобраћајни положај Дервенте је веома повољан. Она заузима централни положај простора сјеверне Босне и представља транзитно подручје које повезује Панонску низију кроз Динарске планине са приморјем. Дервента представља чвориште магистралних праваца, и то: Брод-Дервента-Добој-Сарајево-Плоче и Бијељина-Дервента-Бањалука, чиме је Дервента директно повезана са главним административним центрима Бањом Луком и Сарајевом.

Регионалним правцима: Дервента-Србац-Градишка и Дервента-Подновље-Модрича, град је добро повезан са свим околним општинама. Близина бродског Посавља омогућава брзо укључивање у важну саобраћајницу, паневропски саобраћајни коридор Х (Салзбург-Грац-Љубљана-Загреб-Београд-Ниш-Скопље-Велес-Солун) и жељезничку магистралу Јасенице-Ђевђелија, као и могућност коришћења ријечног саобраћаја на ријеци Сави.

Поред овог, добру саобраћајну позицију одређује и близина аутопута „9. јануар“, који пролази кроз јужни дио Дервенте, као и близина будуће трасе коридора 5 Ц.

Једна од важних геостратешких карактеристика јесте и близина аеродрома у Бањој Луци и Тузли, а подједнако је удаљена (око 200 km) од 3 важна центра овог региона: Сарајева, Загреба и Београда.

1.1.2. Број, врста и величина насеља

Мрежу насеља Града Дервента чини 56 сеоских насеља и градско насеље Дервента, административно подијељених у 42 мјесне заједнице, од којих је 8 градских и 34 сеоске мјесне заједнице. У циљу развоја кохерентне просторно-функцијске организације града Дервента на бази природно-еколошких, демографских, социјално-економских и других карактеристика њеног геопростора, Просторним планом општине Дервента до 2033. године дефинисан је модел планиране мреже насеља, са хијерархијом центара следеће категорије:

- ✓ **Градски центар**
- ✓ **Центар заједнице села**
- ✓ **Локални центар**
- ✓ **Примарна сеоска насеља**

Зона градског центра	Центар заједнице села	Локални центар	Насеља у саставу	Површина зоне (km ²)	Број становника	Густина насељености	Карактеристике насељености
Дервента			Дервента град	23,4	12406	530	Зона пренасељености (више од 101 ст/km ²)
	Дервента	Дервента	Трстеници, Мишковци, Агићи, Пјеваловац, Босански Дубочац, Бијело Брдо, Куљеновци, Рапћани, Осојци, Д. Бишња, Г. Бишња, Тетима, Врхови, Модран, Велика, Брезици, Станићи, Бунар, Ковачевци, Буковац, Пољари, Г.Божинци, Шушњари, Зеленике, Живинице, Поље, Кулина, Буковица Велика, Беглуци, Градац, Костреш	228,97	4334	18,9	Зона средње насељености (11- 50 ст/km ²)

		Лужани Босански	Лужани Босански, Лужани Нови, Жеравац, Доњи Вишњик, Горњи Вишњик, Буковица Мала	39,86	1091	27,37	Зона средње насељености (11- 50 ст/km2)
	Осиња	Осиња	Осиња, Церани, Појезна, Црнча, Мала Сочаница	95	3933	41,4	Зона средње насељености (11- 50 ст/km2)
		Велика Сочаница	Велика Сочаница, Горња Лупљаница, Дажница, Градина, Туњестала, Мишинци	54,05	1625	30,06	Зона средње насељености (11- 50 ст/km2)
	Календеровци Горњи	Календеровци Горњи	Календеровци Горњи, Доњи Детлак, Горњи Детлак, Календеровци Доњи, Дријен, Доња Лупљаница	75,72	2533	33,4	Зона средње насељености (11- 50 ст/km2)

Извор: Просторни план општине Дервента до 2033. године

Мрежу насеља у обухвату Плана чине Дервента, као градски центар, насеља издвојена као центри заједнице села: Осиња и Календеровци Горњи и локални центри Велика Сочаница и Лужани Босански. Функционално повезивање и јачање унутрашње кохезије подручја града Дервента подразумијева полицентричност, односно формирање више центара који ће бити носиоци развоја у оквиру заједнице насеља као основне просторно-функционалне јединице.

Градски центар

У првој хијерархијској равни је градско насеље Дервента. Дервента представља изразито функционални и развојни репер простора и мреже насеља на својој територији. У градском центру је сконцентрисан највећи број садржаја и објеката друштвене инфраструктуре, комунална инфраструктура, те привредни капацитети. Градски центар ће и у наредном периоду, као и до сада, да дјелује свим својим функцијама на трансформацију насеља у његовој непосредној околини, формирајући урбано-рурални континуум. Удаљеност насеља која гравитирају градском центру се креће од 0-28 km. Најудаљенија насеља од градског центра су Појезна (28km), Осиња (25km), Церани (25km) и Велика Сочаница (20km).

Центри заједнице села

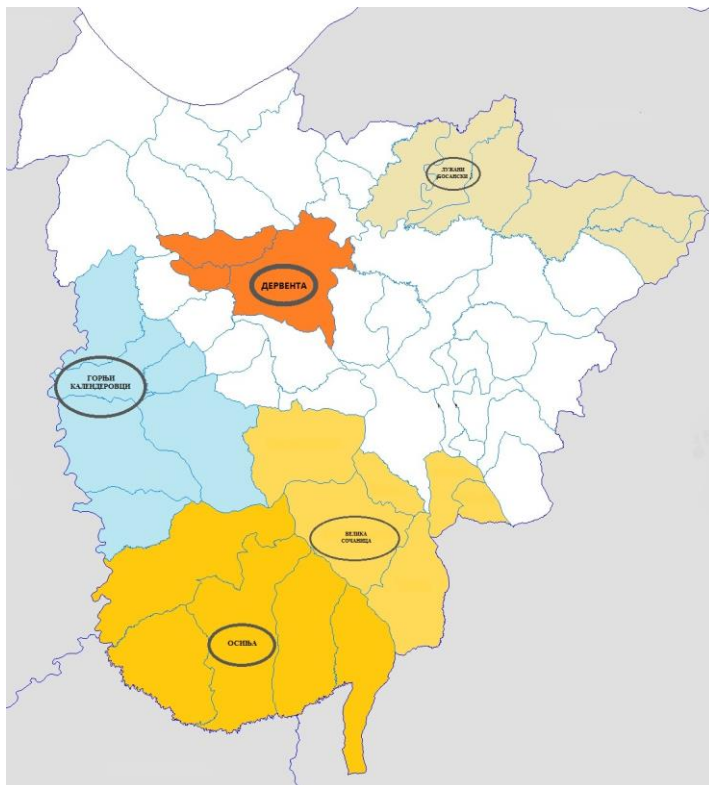
Посебну улогу у процесу равномјернијег просторног развоја Града имаће центар заједнице насеља, односно групације насеља формиране на основу већ активираних просторних, функцијских, физиономских, социоекономских, културних и традиционалних веза и односа. Овој категорији насеља са гравитационим подручјем припадају: Календеровци Горњи и Осиња. Центри заједнице насеља остварују шири функционални и развојни утицај на подручју које им гравитира и укупном подручју територије. Они, прије свега, обезбјеђују непосреднију везу грађана са локалном управом, системом организације пољопривредне производње и пословања, услуга, јавних функција, постајући тако квалитетна испостава управних, привредних, услужних и друштвених функција града на свом подручју и уз подршку осталих насеља, главни просторни и функционални ослонац подизања општег квалитета и развојног капацитета заједнице насеља. Насеља Доњи Детлак, Горњи Детлак, Календеровци Доњи, Доња Лупљаница и Дријен гравитирају насељу Календеровци Горњи, гдје становништво задовољава основне дневне потребе у смислу школовања, здравства, набавке неопходних намирница и сл. Од јавних служби у Календеровцима Горњим постоји амбуланта, мјесна канцеларија, основна деветогодишња школа, коју похађа 127 ученика, те подручне школе у Дријену и Доњој Лупљаници. Све остале потребе становници задовољавају у Дервенти, чија је удаљеност од 8-17 km. Осиња, као центар заједнице села, посједује амбуланту, друштвени дом, мјесну канцеларију, основну деветогодишњу школу и подручне петоразредне школе у Црнчи, Појезни, Доњој Осињи и Доњим Церанима. Осињи гравитирају: Церани, Црнча, Мала Сочаница и Појезна, које су од градског центра удаљене од 25-28 km. Ријешен је јавни превоз према свим правцима, инфраструктура релативно ријешена.

Локални центри

У планском периоду, насеља Босански Лужани и Велика Сочаница задржаће се као локални центри. Локалном центру Босански Лужани гравитирају Лужани Нови, Жеравац, Доњи Вишњик, Горњи Вишњик, Буковица Мала и Буковица Велика. Кроз Босанске Лужане пролази дио магистралног пута М-14.1 према Броду, што му омогућава изузетно добру повезаност са административним центрима Брод и Дервента. Од јавних служби заступљена је здравствена амбуланта, петогодишња школа и друштвени дом. Од шестог до девог разреда ученици путују до градског центра, чија се удаљеност креће од 8-16 km. Великој Сочаници гравитирају: Дажница, Горња Лупљаница, Туњестала, Градина и Мишинци. Од јавних служби присутне су деветоразредна школа и канцеларија мјесне заједнице.

Примарна насеља

Примарним сеоским насељима припадају остала сеоска насеља која углавном имају само основне садржаје неопходне за функционисање самог насеља, а функционално гравитирају одговарајућим центрима. Све функције вишег степена остварују у центрима својих мјесних заједница, центру заједнице села и градском центру.¹



Мрежа насеља са хијерархијом центара

Закључак

Основни циљ развоја мреже насеља је равномјернији просторни развој града Дервента, што подразумијева, прије свега и равномјеран привредни развој у урбаном и ванурбаном подручју. У складу са постојећим привредним капацитетима у планском периоду очекује се активирање ванурбаног подручја, нарочито у смислу активирања природних ресурса и квалитетних земљишта, умјерени раст индустрије, предузетништва, пољопривредне производње и услужних дјелатности, као и интензивнији развој туризма.

За будући развој града треба користити потенцијале свих центара и то тако што би се извршило одговарајуће диференцирање по њиховим специјалностима. Центар заједнице села треба да буде носилац развоја и трансформације постојећих насеља која му гравитирају.

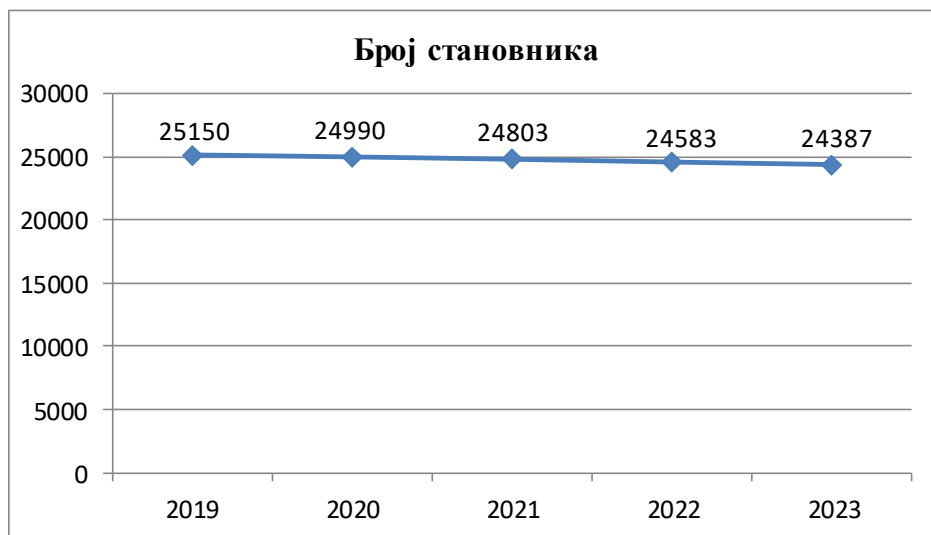
¹ Просторни план општине Дервента до 2033. године

Са становишта интереса предузећа која траже локацију за инвестирање, економски је најповољнији простор у урбаном подручју из сљедећих разлога: постојање инфраструктуре, близина стамбених објеката, близина радне снаге, повољан саобраћајно-географски положај и сл. Осим урбаног подручја, одређену повољност пружају и примарна насеља када су у питању мањи производни погони који се могу прилагодити скромнијим потенцијалима руралног подручја.

Планирана мрежа насеља се базира на организовању мреже центара. Њихов функционални садржај треба директно да утиче на побољшање животних и радних услова становништва у тим насељима, а индиректно кроз функционални утицај на смањивање одлива становништва. Гравитациони утицај функционалног садржаја тих центара треба да утиче на околна насеља у смислу њиховог везивања за централно насеље.

1.1.3. Демографске карактеристике

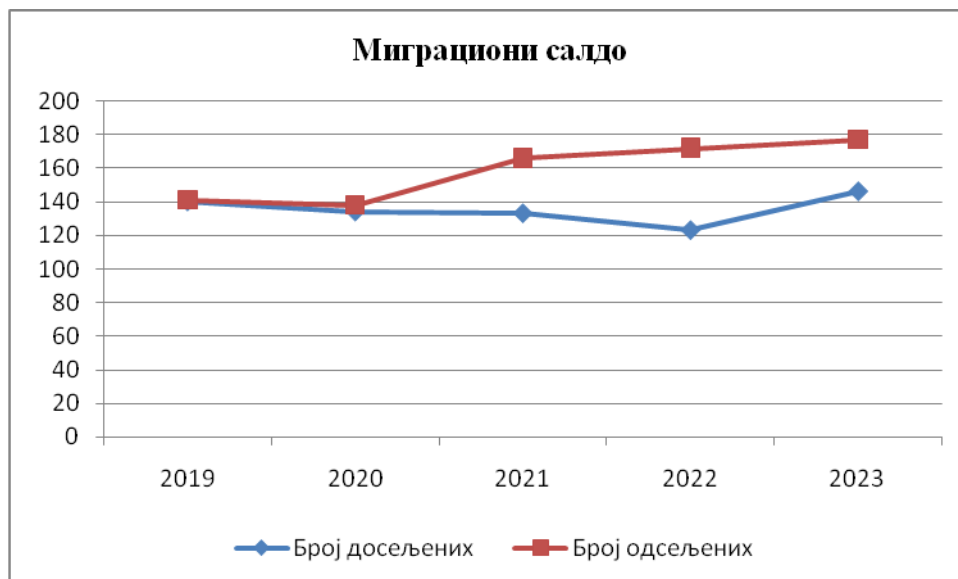
Према попису становништва из 2013. године у Граду Дервента је укупно пописано 25.922 становника у 9.345 домаћинстава гдје је просјечан број чланова домаћинства 2,8, а највише је домаћинстава са два члана и то 2.598 домаћинстава. Од укупног броја пописаних 49 % или 12.629 чине мушкарци, а жене чине 51 % популације. Просјечна густина насељености на подручју града Дервента је износила 50 становника по km^2 , што је нешто мало више у односу на просјек у Републици Српској.



Извор: Републички завод за статистику, Градови и општине Републике Српске

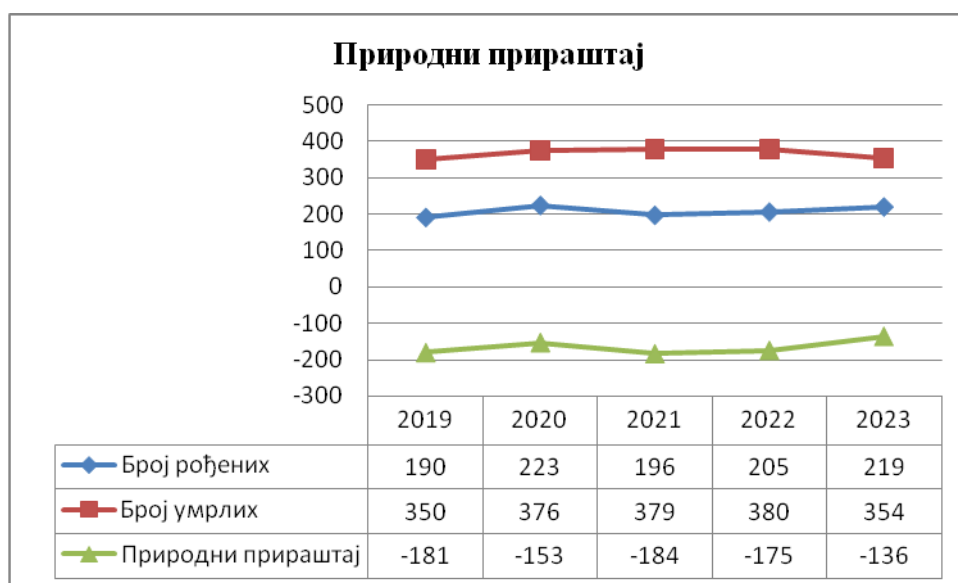
На основу процјене Републичког завода за статистику Републике Српске у Дервенти је у 2023. години живјело 24.387 становника, што говори о лаганом паду броја становника.

Насељено мјесто Дервента обухвата 8 урбаних мјесних заједница у којима живи 12.406 или 48 % становника, док у осталим насељима које покривају 34 мјесне заједнице живи 13.516 или 52 % становника.



Извор: Републички завод за статистику, Градови и општине Републике Српске

Подаци о унутрашњим миграционим кретањима показују већи број становника који одсељавају из Дервенте у односу на број становника који се досељава. У периоду од 2019. до 2023. године број становника који се одселио са подручја града Дервенте износи 794, а број оних који се доселио у Дервенту је 676. У посматраном периоду, као последица унутрашњих миграција, број становника у граду Дервенте се смањио за 118 лица.

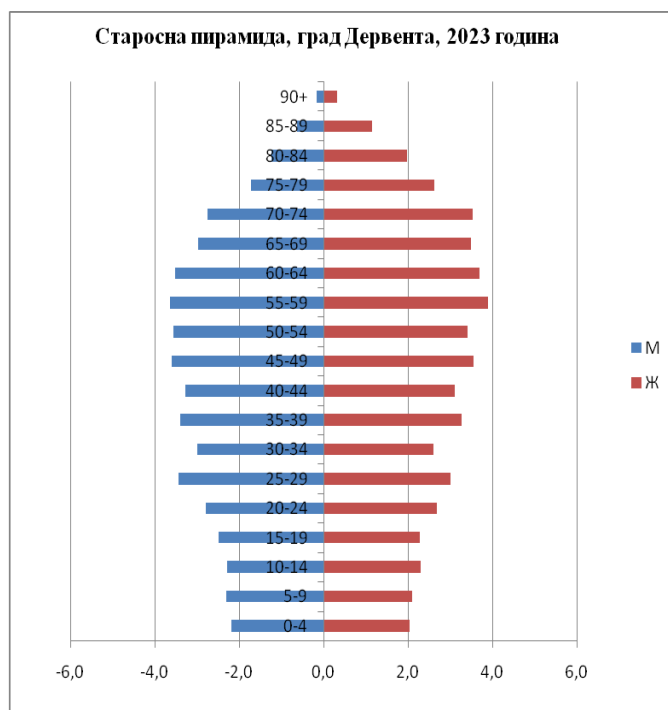
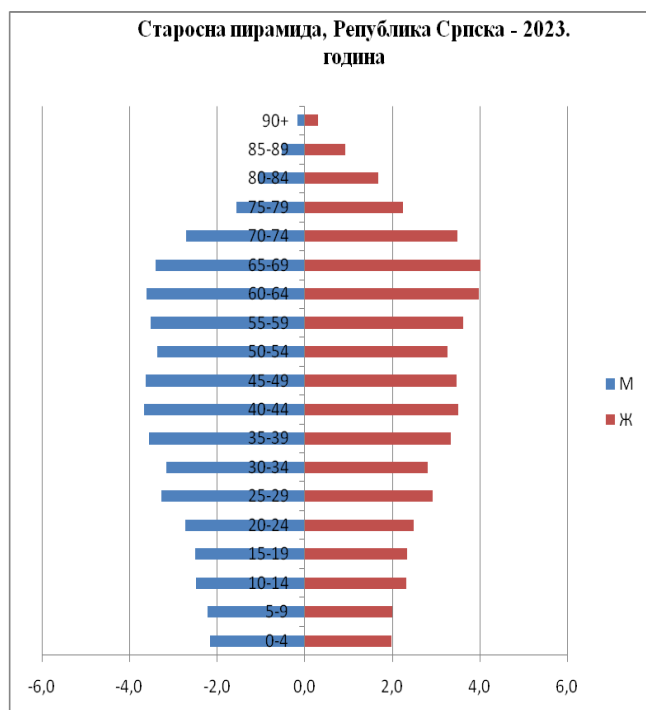


Извор: Републички завод за статистику, Градови и општине Републике Српске

Као и цијела РС, и Дервента се суочава са негативним природним прираштајем, будући да је у периоду од 2019. до 2023. године рођено 1.033, а умрло 1.839 становника. У посматраном периоду, по основу природног прираштаја, број становника се смањио за 806 лица.

Старосна структура становништва

Старосна структура становништва је једна од најважнијих демографских структура. Њена анализа је основ за сва друга демографска проучавања. У старосној структури становништва долази до изражаја демографски развитак дате популације у току дужег раздобља.



Извор: Републички завод за статистику, Градови и општине Републике Српске

Старосна пирамида становништва града Дервента је у корелацији са старосном структуром становништва Републике Српске. На основу наведеног, може се закључити да наведене пирамиде припадају регресивном типу, што одликује друштва са израженим процесом старења. Основа је сужена, као посљедица дуготрајног ниског наталитета. Пирамида је најшира у свом средишњем дијелу, а затим се сужава идући од средине према врху. Врх пирамиде је издужен на женској страни, као посљедица дужег просјечног вијека жена. Изглед пирамиде је посљедица израженог процеса старења, односно пада наталитета и продужавања средње очекиваног животног вијека. На основу наведеног може се закључити да је људски ресурс, као важан потенцијал града, ограничен.

Структура становништва	Број становника	Учешће у (%)
Узраст 0-14	3.223	13,2
Радни контингент 15-64	15.663	64,2
Становништво од 65 година и више	5.501	22,6
Фертилни контингент	5.012	20,6

Извор: Републички завод за статистику, Градови и општине Републике Српске

Из наведене табеле можемо закључити да је становништво града ушло у дубоку демографску старост, што показују и сљедеће чињенице: удио становника млађе животне доби до 14 година у укупном становништву износи 13,2 %, а удио старијег становништва изнад 65 година износи 22,6 %. На основу истих извора радни контингент чини 64,2 % становника или 15.663 становника.

Удио фертилног контингента у укупној популацији града Дервента износи 20,6 %, што обухвата број од 5.012 особа женског пола у животној доби од 15 до 49 година старости.

Закључак

На основу демографске анализе, људски ресурс, као важан потенцијал града је ограничен, о чему говори и висока просјечна старост становништва. Изражен је проблем смањења броја становника и негативан миграциони салдо, што захтијева покретање активности на пољу привредног јачања, подизање квалитете друштвених и јавних услуга и јачања инфраструктуре.

Раст негативне стопе природног прираста, смањење удјела становника млађе животне доби и удјела фертилног контингента захтијева активирање читавог низа демографских мјера како би се ублажиле посљедице негативног демографског биланса. Тренд старења и повећање удјела становника старијих од 65 година може представљати ограничавајући фактор даљег економског развоја, што захтијева развој активности и мјера подршке младима како би се млади задржали у Дервенти, а који ће за резултат имати заустављање негативних демографских трендова.

Ради равномјерног развоја града Дервента у наредном периоду би требало стимулисати насељавање становништва у подручја у којима је уочен већи одлив, уз подстицајне мјере, како би се стимулисао демографски раст.

Дервента је град који има бројну дијаспору, а још увијек нема системски ријешено питање сарадње са овом категоријом становништва, што захтијева успоставу службе за рад са дијаспором.

Будући да смо град који биљежи смањење укупног броја становника и прогресивно демографско старење, даљи демографски развој би требало базирати на квантитативним мјерама, односно у правцу заустављања смањења броја становника и квалитативним које се односе на равномјеран размјештај

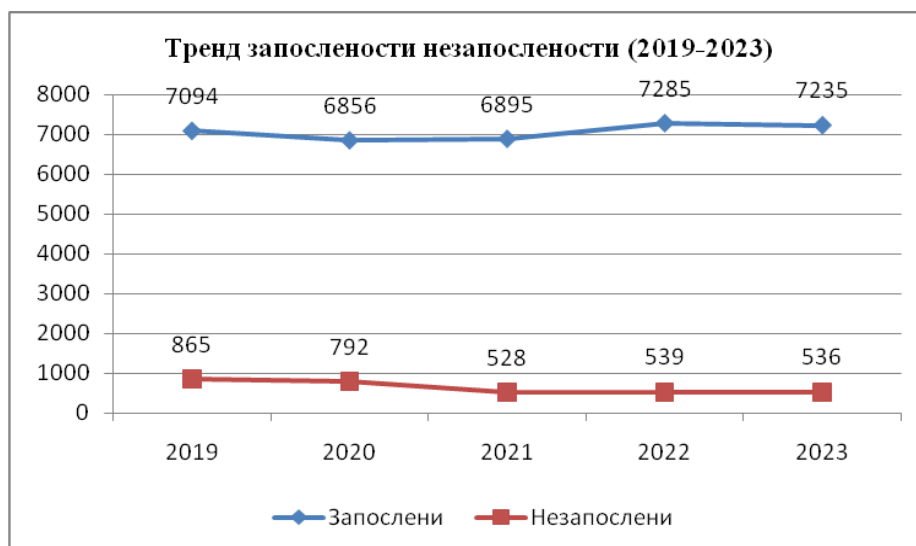
становништва и стимулисање позитивних миграција младог и образованог становништва.

1.1.4. Тржиште рада

Према процјени Републичког завода за статистику Републике Српске у 2023. години у Дервенти је живјело 24.387 становника. На основу демографске анализе старосна структура становништва показује да је контингент радно способног становништва најбројни у доби између 45 и 65 година старости, што говори да је радно способно становништво релативно старије животне доби.



Извор: Републички завод за статистику, Градови и општине Републике Српске



Извор: Републички завод за статистику, Градови и општине Републике Српске

У посматраном периоду уочавају се мање флукуације у броју запослених радника на подручју града Дервента. Према подацима Републичког завода за статистику у 2023. години просјечан број запослених је износио 7.253, од чега је било 3.511 мушкараца и

3.724 жена или 51 % од укупног броја запослених радника. Из наведеног можемо закључити да број лица која траже запослење на подручју града Дервента континуирано опада. Број незапослених лица у 2023. години је износио 536, од чега 275 мушкараца и 261 жена или 49 %.

Степен стручне спреме	Број лица	%
Неквалификовани радници	75	15,6
Полуквалификовани и НСС радници	10	2,1
Квалификовани радници, разних квалификација	155	32,3
Лица са средњом стручном спремом	180	37,5
Високо квалификовани радници	3	0,6
Лица са вишом школском спремом	3	0,6
Лица са високом стручном спремом ВСС-180 ЕЦТС	16	3,3
Лица са високом стручном спремом ВСС-240 ЕЦТС	37	7,7
Мастери - 300 ЕЦТС	1	0,2
Магистри наука	0	0,0
Доктори наука	0	0,0
Укупно	480	100,0

Извор: Завод за запошљавање Републике Српске

У укупном броју незапослених највише је лица са средњом стручном спремом - 37,5 %, затим квалификованих радника, разних квалификација - 32,3 %, те неквалификованих радника - 15,6 %. Удио од 2,1 % које чине ПК-НСС радници и ВКВ од 0,6 % у укупном броју незапослених је јако низак. Број незапослених лица са вишом и високом стручном спремом према истој евиденцији је износио 57 или 11,9 %. Број особа женског пола у укупној суми незапослених је износио 243 или 50,6 %.

Старосна структура	Укупно	%
Од 15-18 година	0	0
Од 18-20 година	11	2,3
Од 20-24 година	42	8,8
Од 24-27 година	34	7,1
Од 27-30 година	29	6,0
Од 30-35 година	49	10,2
Од 35-40 година	42	8,8
Од 40-45 година	40	8,3
Од 45-50 година	59	12,3
Од 50-55 година	42	8,8
Од 55-60 година	65	13,5
Од 60-65 година	67	14,0
Укупно	480	100

Извор: Завод за запошљавање Републике Српске

При анализи старосне структуре незапослених уочава се да је највећи број незапослених у старосној доби у којој је човјек радно најспособнији. У старосној структури од 20 до 50 година број незапослених лица је износио 295 или 61,5 %.



Извор: Завод за запошљавање Републике Српске

У укупном броју незапослених број квалификованих радника је износио 155 или 32,3%. Од квалификоване радне снаге на бироу је било највише продавца 6,3% и бравара 5,4%, а најмање резача 0,4% , у односу на укупан број пријављених лица.



Извор: Завод за запошљавање Републике Српске

Број лица са средњом стручном спремом који се налазио у евиденцији бироа за запошљавање у 2024. години је износио 180 незапослених или 37,5%. Највише је било пољопривредних техничара 4,2% и економских техничара 3,8%, а најмање

медицинских и ветеринарских техничара 1,5%, у односу на укупан број пријављених лица.



Извор: Завод за запошљавање Републике Српске

Када је ријеч о броју незапослених лица са високом стручном спремом највише је било дипломираних економиста - 11 и професора разредне наставе - 6 лица. На евиденцији нема пријављених: дипломираних инжењера машинства, дипломираних инжењера мехатронике, магистара фармације, доктора медицине, професора математике и физике, дипломираних васпитача као и професора њемачког и енглеског језика.

Закључак

Пад броја незапослених није у корелацији са растом броја запослених, што може говорити о томе да је један број незапослених радника своје запослење пронашао изван локалног тржишта рада.

У оквиру контингента незапослених лица примјетан је релативно висок удио лица старости од 18 до 40 година, те незапослених лица са високом, средњом стручном спремом, као и квалификованих радника, што се може сматрати као задовољавајући потенцијал за ново запошљавање.

У погледу квалификационе структуре радника недостаје обућара, лица машинске струке за рад на CNC машинама и заваривача, као и радника грађевинске струке. Међутим, и поред чињенице да квалификације незапослених на подручју града нису задовољавајуће, локална привреда се интензивно развија. Разлог томе је, вјероватно, тај што је један значајан дио привреде заснован на радно интензивним гранама производње.

Ипак, чињеница је да се и поред позитивних трендова у развоју локалне привреде млади и образовани кадрови ријетко враћају на локално тржиште рада, те се, вјероватно, задржавају на тржишту локалне заједнице на којој су започели

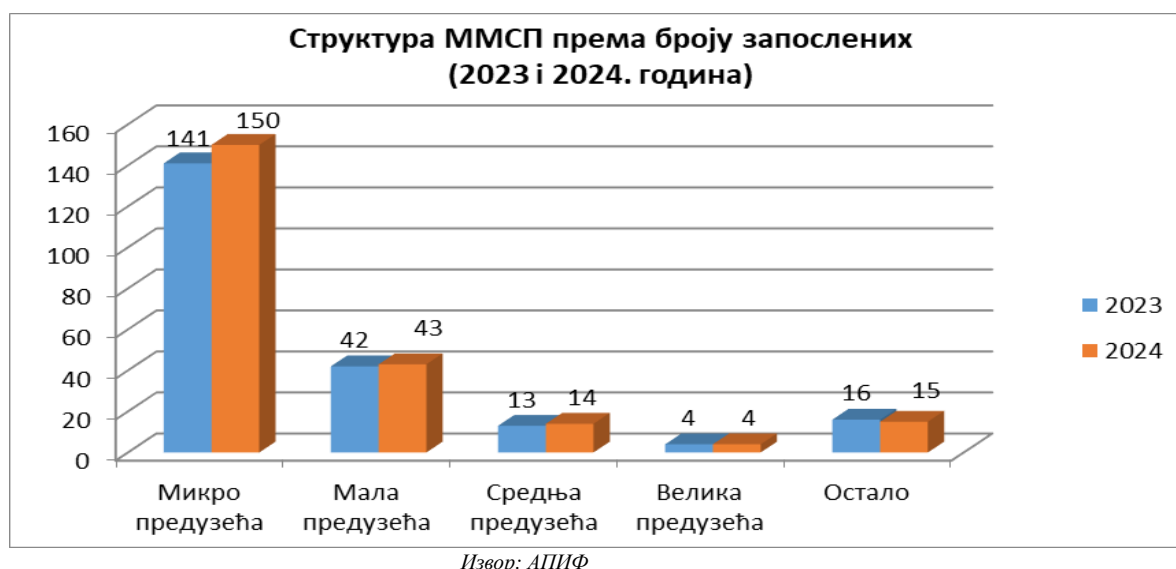
школовање. Одлазак младих може, дугорочно посматрано, узроковати успоравање или чак назадовање локалне привреде.

Једно од могућих рјешења у превазилажењу насталих проблема јесте укључивање свих актера на пољу локалног економског развоја и креирања мјера подршке у процесу стварања понуде образоване радне снаге, те развој инфраструктуре и активности на пољу образовања одраслих кроз модел развоја компетенција, а не занимања.

У циљу даљег развоја неопходно је развити активности на привлачењу инвестиција базираних на новим технологијама, што ће високообразованим и лицима са средњом стручном спремом омогућити већу проходност приликом запошљавања.

1.1.5. Привреда

Град Дервента, са традицијом привредног дјеловања дужом од једног вијека, је један од привредно препознатљивих центара Републике Српске. Континуиран раст прерађивачке индустрије говори у прилог томе да су послодавцима у Дервенти доступни квалификовани радници који задовољавају потребе захтјевних тржишта. Број привредних субјеката у 2024. години је износио 842, што је за 54 више у односу на претходну годину. Од 842 привредних субјеката, која послују у граду Дервента, највише је регистрованих предузетника (616), затим привредних друштава (211), од чега су 3 акционарска а 208 друштава са ограниченом одговорношћу (д.о.о.). Остали дио правних лица чине задруге и установе (15 правних лица).



Према структури ММСП по броју запослених и даље су најзаступљенија микропредузећа. У односу на претходну годину, број микропредузећа се повећао за девет. Број великих предузећа је остао непромјењен, док се број малих и средњих увећао за једно предузеће.

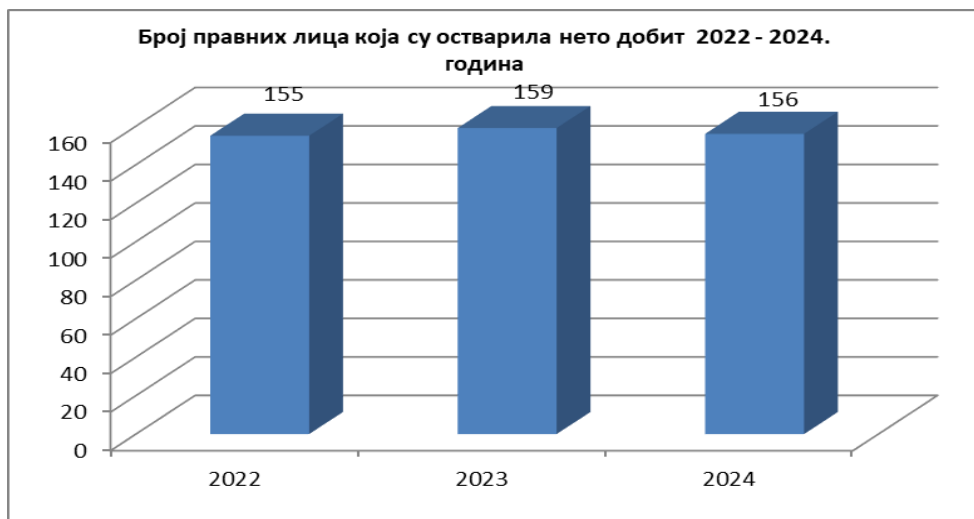
Резултати пословања привреде

Податке о пословању Агенцији за посредничке, информативне и финансијске послове „АПИФ“, а.д. Бања Лука, доставило је 226 правних лица са подручја града Дервента.

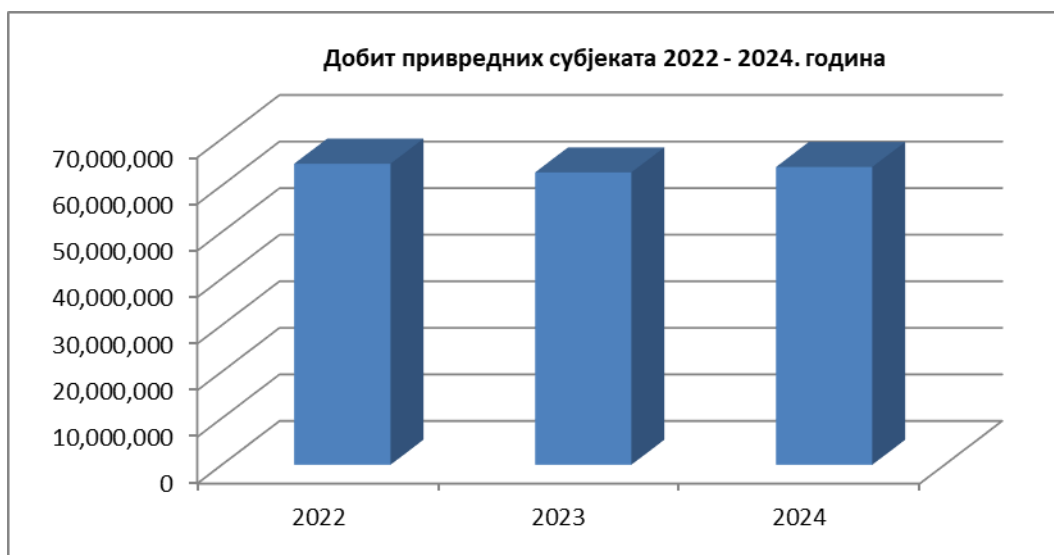
Резултати пословања	Остварења у 2024. год. (у КМ)	Остварења у 2023. год. (у КМ)	Индекс 2024 / 2023.
Укупни приходи	963.829.623,00	862.710.648,00	111,72
Укупни расходи	912.786.301,00	814.830.755,00	112,02
Нето-добит	63.946.523,00	62.782.989,00	101,85
Нето-губитак	18.164.374,00	21.165.783,00	85,82
Запосленост	6.584	6.386	103,10
Укупни приходи по запосленом	146.389,67	135.094,06	108,36
Укупни расходи по запосленом	138.637,04	127.596,42	108,65
Нето добит по запосленом	9.712,41	9.831,35	98,79

Извор: АПИФ

Укупни приходи пословних субјеката регистрованих на подручју града Дервента у 2024. години износили су 963.829.623,00 КМ, или 11,72 % више у односу на 2023. годину. Укупни расходи пословних субјеката регистрованих на подручју града Дервента у 2024. години износили су 912.786.301,00 КМ, што је за 12,02 % више у односу на претходну годину. Позитивно је пословало 156 правних лица, а остварена укупна нето-добит је износила 63.946.523,00 КМ, што је за 1,85 % више у односу на 2023. годину. Са губитком је пословало 54 правних лица, а укупан нето-губитак износио је 18.164.374,00 КМ, што је за 14,18% мање у односу на претходну годину. Свеукупна нето-добит привреде остварена у 2024. години (збир остварене нето-добити минус нето-губитак) износила је 45.782.149,00 КМ.



Извор: АПФИ



Извор: АПФИ

Примарне дјелатности

У примарном сектору у 2024. години је пословало 12 привредних субјеката, 4 предузетника и 115 комерцијалних газдинстава. Удио прихода овог сектора у укупним приходима дервентске привреде је износио 3,8 %, а око 2 % запослених на територији града је радило у овом сектору. Највећи послодавци и предузећа која су остварила највиши приход у примарном сектору у 2024. години су била: „Пољопривредник“ и „Еко Босанска Посавина“. Ова два привредна колектива су запошљавала око 67,2 % радника овог сектора.

Секундарне дјелатности

Привредна специфичност града Дервента се огледа управо у учешћу секундарних дјелатности које је у 2024. години обављало 85 правних лица и 145 предузетника. Удио прихода овог сектора у укупним приходима дервентске привреде је износио 31,5 %, а око 46,1 % запослених на територији града је радило у овом сектору. У оквиру секундарних дјелатности највећи број привредних субјеката (141) је регистрован за обављање дјелатности прерађивачке индустрије у којој је запослено 2.916 радника, док је у области грађевинарства било запослено 165 радника у 87 привредних субјеката.

Прерађивачка индустрија

Металопраерада

У области металопраераде у 2024. години је пословало 22 предузећа. Удио прихода овог сектора у укупним приходима дервентске привреде износио је 7,1 %, а око 6,9 % запослених на територији града радило је у овом сектору. Кључни привредни субјекти према оствареном приходу у металопраеради су: УНИС-СТИЛ (БиХ), Метал технологија (Италија), Техпро ЦНЦ (Њемачка). Највећи послодавци су: Техпро ЦНЦ (218), УНИС-СТИЛ (57), Металац МБМ (44) и Метал технологија (42) који запошљавају 75,8 % радника овог сектора.

Упоредни приказ стања у сектору металопраераде за 2023. и 2024. годину		
Година	2023	2024
Број привредних субјеката	20	22
Број запослених	439	476
Укупни приходи (у милионима КМ)	49,8	69,3
Укупни приходи по запосленом (КМ)	113,000.00	145,000.00
Удио прихода у сектору металопраераде у укупним приходима града	5,7 %	7,1%
Добит (КМ)	2,922,881.00	4,207,532.00
Удио добити у сектору металопраераде у укупној добити МСП	4,65%	6,57%
Добит по запосленом (КМ)	6,658.00	8,839.00
Број запослених у сектору у односу на укупан број запослених	6,6%	6,9%
Просјечна бруто плата (КМ)	1,645.00	1,900.00
Просјечна нето плата (КМ)	1,083.00	1,239.00

- ✓ Број предузећа повећан је за два, а број запослених за 37;
- ✓ Укупни приход по запосленом порастао је за 32.000 КМ;
- ✓ Удио сектора у укупним приходима града већи је за 1,4%, а у укупној добити МСП за 1,9%;
- ✓ Добит сектора порасла је за 1,28 милиона КМ (раст од 43%);
- ✓ Запосленост у металопреради чини 6,9% укупне запослености у граду (раст од 0,3%);
- ✓ Просјечна бруто плата порасла је за 15,5%, а нето за 14,4%.

Производња обуће

У оквиру овог сектора 2024. године је пословало 5 предузећа. У производњи обуће је радило око 23,9 % од укупног броја запослених. Удио прихода овог сектора у укупним приходима града Дервента износио је 8,3 % .

Кључни привредни субјекти према оствареном приходу сектора су: Санино (БиХ) и Амика (Италија).

Највећи број запослених у овом сектору имало је домаће предузеће Санино (814), док је у категорији иностраних предузећа највише радника било запослено у италијанској компанији Амика (385), што је укупно чинило 74,6 % запослених овог сектора.

Упоредни приказ стања у сектору производња обуће за 2023. и 2024. годину		
Година	2023	2024
Број привредних субјеката	5	5
Број запослених	1.683	1.607
Укупни приходи (у милионима КМ)	83,4	80,3
Укупни приходи по запосленом (КМ)	49,000.00	50,000.00
Удио прихода у сектору производње обуће у укупним приходима града	9,6%	8,3%
Добит (КМ)	6,245,913.00	3,995,006.00
Удио добити у сектору производње обуће у укупној добити МСП	9,94%	6,24%
Добит по запосленом (КМ)	3,711.00	2,486.00
Број запослених у сектору у односу на укупан број запослених	25%	23%
Просјечна бруто плата (КМ)	1,485.00	1,610.00
Просјечна нето плата (КМ)	986.00	1,062.00

- ✓ Број запослених смањен је за 76 радника;
- ✓ Укупни приходи опали су за 3,01 милион КМ (смањење од 3,61%), а њихов удио у приходима града пао је са 9,6% на 8,3%;
- ✓ Добит сектора мања је за 2,25 милиона КМ (пад од 36,04%), а добит по запосленом смањена је за 1.225 КМ;
- ✓ Удио сектора у укупној добити МСП смањен је за 3,7%;
- ✓ Просјечна бруто плата порасла је за 8,4%, а нето плата за 7,7%.

Производња производа од пластичних маса

У сектору пластике у 2024. години пословало је 8 предузећа. Од укупног броја запослених града Дервента, 5% је радило у сектору производње производа од пластичних маса. Удио прихода овог сектора у укупним приходима града износио је 5,2%. Највећи послодавци у сектору производње производа од пластичних маса су предузећа: MUBEА CARBO TECH ВН d.o.o. (151) и КР-ТЕС d.o.o.(116), која су остварила и највиши приход у овом сектору. Ова два привредна колектива су запошљавала око 79,5% запослених лица у овој области.

Упоредни приказ стања у сектору производње производа од пластичних маса за 2023. и 2024. годину		
Година	2023	2024
Број привредних субјеката	7	8
Број запослених	232	336
Укупни приходи (у милионима КМ)	33,7	50,2
Укупни приходи по запосленом (КМ)	145.000	149.000
Удио прихода у сектору производње производа од пластичних маса у укупним приходима града	3,9%	5,2%
Добит (КМ)	1.236.686	1.471.426
Удио добити у сектору производње производа од пластичних маса у укупној добити МСП	1,96%	2,30 %
Добит по запосленом (КМ)	5.330	4.379
Број запослених у сектору у односу на укупан број запослених	3,51%	5,0%
Просјечна бруто плата (КМ)	1.445	1.702
Просјечна нето плата (КМ)	961	1.118

- ✓ Број предузећа се повећало за једно, а број запослених за 104 радника;
- ✓ Укупни приходи су порасли за 16,5 милиона КМ или за 49,1 %;
- ✓ Удио сектора у укупним приходима града се повећао за 1,3%, а у укупној добити МСП повећан за 0,34%;

- ✓ Добит сектора порасла за 19 %, а добит по запосленом смањена за 951 КМ;
- ✓ Запосленост у сектору чини 5 % укупне запослености у граду (раст од 1,49 %);
- ✓ Просјечна бруто плата повећана је за 17,8 %, а просјечна нето плата 16,3 %.

Дрвопрерада

У току 2024. године у сектору дрвопрераде пословало је 7 предузећа. Удио прихода овог сектора у укупним приходима дервентске привреде је износио 2,5%, а око 2,1% запослених на територији града радило је у овом сектору. Највећи послодавци у сектору дрвопрераде су предузећа: ПЗ „Дедина“ и Пећић комерц, која су остварила и највиши приход у овом сектору. Ова два привредна колектива су запошљавала око 65,5% запослених лица у овој области.

Упоредни приказ стања у сектору дрвопрераде за 2023. и 2024. годину		
Година	2023	2024
Број привредних субјеката	6	7
Број запослених	163	142
Укупни приходи (у милионима КМ)	28,26	24,32
Укупни приходи по запосленом (КМ)	173.000	171.000
Удио прихода у сектору дрвопрераде у укупним приходима града	3,2%	2,5%
Добит (КМ)	3.325.216	2.794.084
Удио добити у сектору дрвопрераде у укупној добити МСП	5,29%	4,36%
Добит по запосленом (КМ)	20.400	19.676
Број запослених у сектору у односу на укупан број запослених	2,4%	2,1%
Просјечна бруто плата (КМ)	1.202	1.308
Просјечна нето плата (КМ)	813	878

- ✓ Број предузећа се повећан за једно, а број запослених је смањен за 21 радника;
- ✓ Укупни приходи опали су за 3,94 милиона КМ (смањење од 13,9 %), а њихов удио у приходима града је мањи за 0,7 %;
- ✓ Добит у сектору дрвопрераде је смањена у односу на 2023. годину за око 16 %, а удио добити у сектору дрвопрераде у укупној добити МСП смањен је за 0,93 %;
- ✓ Просјечна бруто плата повећана је за 8,8 %, а просјечна нето плата 8 %.

Производња електронских и рачунарских компоненти

У области производње електронских и рачунарских компоненти у 2024. години су пословала 2 предузећа. Од укупног броја запослених града Дервента, 7,4 % је радило у овом сектору. Удио прихода сектора у укупним приходима града је износио 4,1 %. Кључни привредни субјекти овог сектора су МРЕЖА НЕТВОРК (Аустрија) и ДИГИТАЛ-ЕЛЕКТРОНИК (Аустрија).

Упоредни приказ стања у сектору производње електронских компоненти за 2023. и 2024. годину		
Година	2023	2024
Број привредних субјеката	2	2
Број запослених	517	494
Укупни приходи (у милионима КМ)	39,8	39,5
Укупни приходи по запосленом (КМ)	77.000,00	80.000,00
Удио прихода у сектору производње електронских компоненти у укупним приходима града	4,6	4,1
Добит (КМ)	1.646.947,00	838.470,00
Удио добити у сектору производње електронских компоненти у укупној добити МСП	2,57	1,31
Добит по запосленом (КМ)	3.185,00	1.697,00
Број запослених у сектору у односу на укупан број запослених	7,8	7,4
Просјечна бруто плата (КМ)	1.599,80	1.916,60
Просјечна нето плата (КМ)	1.055,80	1.264,90

- ✓ Број запослених смањен је за 4,4%;
- ✓ Укупни приходи опали су за 0,8 %, а њихов удио у приходима града пао је са 4,6 % на 4,1%;
- ✓ Добит сектора мања је за 808.477,00 КМ (пад од 49 %), а удио добити у сектору производње електронских компоненти у укупној добити МСП смањен је за 1,26 %
- ✓ Просјечна бруто и нето плата порасла је за 19,8 %.

Терцијарне дјелатности

У оквиру терцијарних дјелатности у 2024. години су пословала 574 привредна субјекта, од тог броја највећи удио се односио на предузетнике (79,4 %), док се удио правних лица кретао око 20,6 %. Удио прихода овог сектора у укупним приходима

дервентске привреде је износио 65.9 %, а око 38,5 % запослених на територији града је радило у овом сектору.

Према броју пословних субјеката и запошљавању, најзначајније мјесто заузима област трговине са 240 регистрованих привредних субјеката. Међу осталим, у оквиру ових дјелатности истичу се области стручне, научне и техничке дјелатности са 61, те област саобраћаја и складиштења са 54 регистрована привредна субјекта.

Удио прихода од трговине у укупним приходима дервентске привреде је износио високих 57,4 % , а око 20,8 % запослених на територији града је радило у овој области.

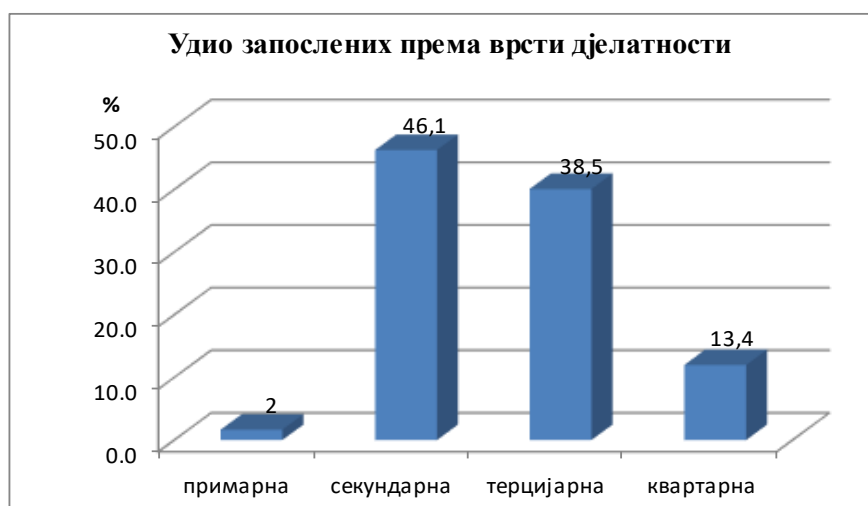
Највећи послодавац и предузеће које је остварило највиши приход у овој области у 2024. години јесте „Фрукта Трејд“. Ово предузеће запошљава 81,5 % радника у области трговине.

У оквиру стручне, научне и техничке дјелатности предузеће са највишим оствареним приходом у овој области и највећи послодавац јесте „Геокоп“, које запошљава 60,3 % радника ове дјелатности.

У области саобраћаја и складиштења највећи послодавац и предузеће „Миленијум шпед“ које запошљава 20 % радника овог сектора.

5.5.Квартарне дјелатности

У оквиру кварталних дјелатности у 2024. години је било запослено 900 радника, што је чинило 13,4 % запослених на територији града Дервента. Највише запослених у оквиру ове дјелатности је радило у области образовања око 55,1%. Негдје око 18,4 % запослених је радило у области јавне управе, одбране и обавезног социјалног осигурања, док је у сфери здравства и социјалног рада радило 26,4 % радника ове дјелатности.



Извор:АПИФ

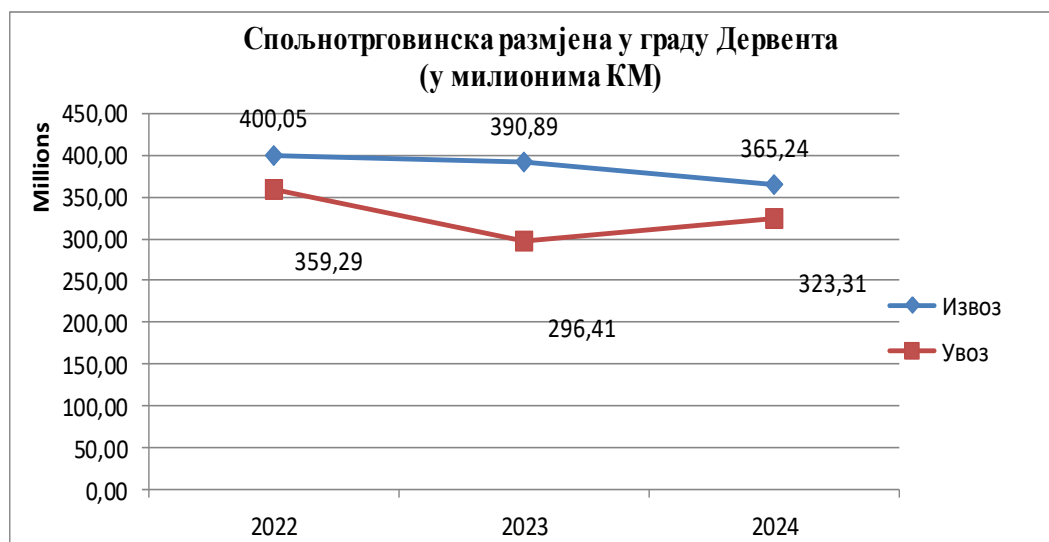
Као мјера привредног развоја једног подручја посматра се производна структура у којој доминирају непољопривредне дјелатности, као и удио секундарних, терцијарних и кварталних дјелатности. У развијеном постиндустријском друштву, каква је ЕУ,

смањује се релативни удио индустријског сектора, а расте удио терцијарних дјелатности. На основу наведеног може се закључити да је највећи број пословних субјеката дјеловао у оквиру терцијарних дјелатности, а да је према броју запослених доминацију имала секундарна дјелатност, док је највиши приход остварен у области терцијарних дјелатности.

Спољнотрговинска размјена у 2024 . години

Према подацима Спољнотрговинске коморе Босне и Херцеговине обим спољнотрговинске размјене Града Дервента у 2024. години износио је 688.548.000,00 КМ, од чега је извоз износио 365.241.000,00 КМ, а увоз 323.307.000,00 КМ. У односу на 2023. годину Град Дервента је у 2024. години остварио извоз мањи за 6,6 % , док је остварени увоз већи за 9,1 %.

- Извоз Дервенте чини 6,95 % укупног извоза Републике Српске, а 2,21 % укупног извоза БиХ;
- И у 2024. години, град Дервента је лидер у остваривању извоза у регији Добој са 37,7 % укупног извоза регије;
- Привредни субјекти из Дервенте извозе у 29 земаља свијета;
- 98% извоза из Дервенте чини извоз у земље ЕУ;
- Земље у које се у 2024. години највише извозило су: Њемачка, Аустрија, Италија, , Француска, Словачка, Хрватска, Мађарска, Србија.



Извор: Вањско-трговинска комора



Извор: Вањско-трговинска комора

Покривеност увоза извозом у 2024. години износила је 112,97 %, а у 2023. години износила је 131,9 %.

Година	2019	2020	2021	2022	2023
Просјечна бруто плата	1129	1188	1250	1451	1614
Просјечна нето плата	781	819	871	1020	1126

Извор: Републички завод за статистику, Градови и општине Републике Српске

Просјечна мјесечна нето плата се у периоду 2019-2023. године повећава и у 2023. години је износила 1.126 КМ, што је ниже од просјека у Републици Српској који је износио 1.274 КМ.

Локације за инвестирање

На подручју града налазе се двије локације за инвестирање:

Зона 1 - “ИНДУСТРИЈСКА ЗОНА“

Зона 2 - “СЕРВИСНО-КОМУНАЛНИ ЦЕНТАР“

Наведене инвестиционе локације се налазе у индустријским зонама које су регулационим плановима јасно диференциране као “ИНДУСТРИЈСКА ЗОНА“ и “СЕРВИСНО-КОМУНАЛНИ ЦЕНТАР“.

У „Индустријској зони Дервента“ активно је око 25 корисника зоне, а запошљавају око 2.600 радника, а у „Сервисно-комуналном центру“ је активно 10 корисника зоне, у којем је запослено око 700 радника.

Остварен приход привредних субјеката који дјелују у оквиру „Сервисно-комуналног центра“ у 2024. години је износио око **120** милиона КМ.

Приход привредних субјеката који дјелују у оквиру „Индустријске зоне“ у 2024. години је износио око **450** милиона КМ.

У оквиру Зоне 2 - „Сервисно-комунални центар“ постоји пет расположивих парцела за инвестирање укупне површине **208.932 m²**.

У оквиру „Индустријске зоне“ постоји дио продатих парцела на којима до сада није дошло до покретања пословних активности, што граду Дервента прави проблем приликом планирања развоја локалне економије.

Закључак

Посматрајући удио запослености и број пословних субјеката у појединим дјелатностима, можемо закључити да је Дервента диференцирана као јак индустријски центар са тенденцијом развоја терцијарних дјелатности у будућности. Присуство више од 30 страних компанија указује на атрактивност Дервенте као пожељне инвестиционе дестинације. Будуће активности треба усмјерити у правцу развоја механизма институционалне подршке малим и средњим предузећима, као и развоја посебних видова предузетништва као што је женско и социјално предузетништво. Једна од могућности јесте креирање активности подршке привреди у циљу јачања конкурентности, проширења пословања и повећања продуктивности. За оне врсте производње које учествују у европским ланцима вриједности, повећање продуктивности је једини начин како могу смањити своје трошкове у погледу раста зарада радника. У циљу потицања младих за покретање властитог посла неопходно је развијати „Start-up“ програм подршке младим предузетницима и успоставу привредног инкубатора као механизма подршке. У наредном периоду потребно је изградити планске документе нижег нивоа којима ће се, у складу са Просторним планом, просторно дефинисати локације за развој нових пословних зона и друге предузетничке инфраструктуре, с циљем привлачења инвеститора.

1.1.6. Туристички потенцијали

Туризам је данас веома важна грана привредног развоја и потенцијално значајан аспект даљег економског развоја града Дервента. Природно и културно-историјско наслеђе представља темељ развоја туристичке понуде. За развој туризма је задужена Туристичка организација града Дервента. Будући да је туризам битна карика економског развоја, активности ове организације постају далеко важније, јер је потребно да привредно развијену средину прати и одговарајући туристички развој, који најоптималније користи ресурсе којима располаже град.

Укрина

Главни водоток на подручју Дервенте је ријека Укрина која протиче у дужини од 37 km кроз територију града. Она настаје од Велике и Мале Укрине са укупним сливним подручјем од око 1.516 km². Назив је добила по мађарској ријечи “Угринa” што значи дукат, јер је у свом горњем току бакроносна – односно златоносна ријека. Од великог је значаја за читав овај регион због биолошке и пејзажне разноврсности. Ријека Укрина је препознатљива по својим излетиштима и купалиштима, а позната је и по великом броју различитих рибљих врста, што је изазов за велики број страствених риболоваца. Станиште је разних врста птица, а карактерише је и значајан флористички састав. За ријеку Укрину карактеристична је фауна водених инсеката која се одликује присуством врста из рода „Ephemeroptera“ (водени цвијет). Детерминисане су три врсте и то: *Caenis luctuosa*, *Ephemera* sp. и *Heptagenia* sp. У љетним вечерима и ноћима током августа мјесеца око водотока се јављају ројеви водених инсеката, који живе у облику ларве на дну ријеке три године, те у моменту размножавања одају утисак да ријека процвјета. Овај риједак феномен, познат као „Укрински цвијет“, представља велико природно богатство, а јавља се још и на ријеци Тиси. Ephemeroptere су индикатори чисте и незагађене воде.

У ријеци Укрини има доста абонеса, фосилно дрво храста лужњака, које је хиљадама година било у ријечном муљу „конзервирано“ процесом природне хумификације, мијењајући своје физичко-хемијске особине и на тај начин временом постајало све чвршће, отпорније и трајније.

Осим природних потенцијала, Укрина крије и бројне антропогене туристичке вриједности. У другој половини 20. вијека поклоњена је нешто већа пажња долини ријеке Укрине као могућем палеолитском региону. Као резултат тих истраживања установљено је око 50 таквих налазишта, само прегледом површине укринске долине. На два мјеста су извршена огледна испитивања, а број предмета говори о богатству остатака култура прачовјека који се крију у слојевима квартарне иловаче. Станице на којима је извршено сондирање налазе се на крајњем сјеверу и југу овог региона, а то су локалитети Марковац у Детлаку код Дервенте и Крчевница, нешто сјеверније од састава Велике и Мале Укрине.

Сава

Поред ријеке Укрине, важан водни потенцијал за Дервенту има ријека Сава, која чини сјеверну границу града у дужини од 10 km. Сава је трећа по дужини притока Дунава (иза Тисе и Драве). Њен ријечни базен покрива дио Словеније, Хрватске, Босне и Херцеговине и сјеверне Србије. Она је по протоку највећа притока Дунава и друга притока по величини сливног подручја (иза ријеке Тисе). У Римско доба ова ријека се звала Савус. Ријека Сава је пловна за мање товарне бродове до Сиска (583 km од ушћа у Дунав). Богата је разноврсним врстама рибе, а поред ње се налазе добро уређене риболовне стазе. Сава пружа одличне услове за развој спорта на води, као и могућност за развој наутичког туризма. На самој обали ријеке Саве, уз магистрални пут Дервента – Србац, смјештено је насеље Дубочац - познато као палеолитска станица, праисторијско насеље и средњовјековна утврда. (Археолошки лексикон БиХ, 1988) Основао га је угарски краљ Зигмунд као гранично утврђење у првој деценији 15. вијека. (Ханџић, 1974)

У Дубочцу је пронађен и чамац из неолита, направљен од једног дијела дрвета, издубљен, највјероватније, у храстовом дрвету, који се чува у завичајној збирци Народне библиотеке „Бранко Радичевић“ у Дервенти.

Мотајница

Мотајница је планина на сјеверу Републике Српске, која се простире на територији општине Србац, те градова Прњавор и Дервента у дужини од 12 до 15 km и ширини око 7 km, десном обалом ријеке Саве, у смјеру сјеверозапад – југоисток. Узимајући у обзир прелазно брдовито подручје, из шире перспективе, може се рећи како се планина смјестила између водотока Врбаса на западу и Укрине на истоку, гдје у правцу Брода прелази у Ивањско поље. Богата је флором и фауном и представља потенцијал за развој ловног и рекреативног туризма. На обронцима Мотајнице, у селу Мишковци код Дервенте, налазе се четири археолошка локалитета: Главичица, Под Главичицом, Херцеговачко брдо и Луг, као и на Марковцу, у селу Куљеновци, археолошки локалитети: Градина и Црквина. (Археолошки лексикон БиХ, 1988) У својој дугој историји ови крајеви су један период били и под управом краља Драгутина Немањића, о чему свједочи манастир Осовица под планином Мотајицом, удаљен 33 km од Дервенте.

Културно – историјски комплекс Детлак

Комплекс се налази у западном дијелу Дервенте у селу Доњи Детлак. Смјештен је између ријеке Укрине и рјечице Лупљанице, на узвишеном платоу састављеном од више тераса којима доминира терцијарни кречњак. Културно – историјски комплекс Детлак Одлуком Владе Републике Српске (04/1-012-2-2120/10) постао је непокретно културно добро од великог значаја. Наведени комплекс обухвата сљедеће локалитете:

Манастирска црква св. Илије са гробљем

Заузима централни положај у оквиру Комплекса. Смјештена је на мањем платоу, гдје са источне стране, лепезасто низ падину, окружује активно православно гробље. Са западне и јужне стране цркве налазе се конак, ладара и стара школа. У цркви св. Илије налази се фототипско издање Детлачког евхологиона чији се оригинал чува у Патријаршијској библиотеци у Београду. Молитвослов се састоји из два дијела: Богородичника, писаног у периоду од 1625 – 1635. године и Требника из периода 1550 – 1560. године. (Кљајић и Вујиновић,2015)

Пећина – монашка испосница

Локалитет Пећина смјештен је око 250 m југозападно од цркве св. Илије. Подсјећа на монашку испосницу, са олтаром исклесаним у стијени и окапницом на стропу. Испред обрађеног удубљења, на платоу величине 10 x 8 m, могао се налазити дограђени дрвени дио сакралног објекта, на шта упућују остаци стубова. (Кљајић и Вујиновић,2015)

Некропола

Источно од активног гробља налазе се остаци старе некрополе која је удаљена око 90 m југозападно од цркве св. Илије. На локалитету је пронађен усамљен надгробни споменик у облику стеле са представом Андрејиног крста. Такав крст у свакодневном животу био је симбол дома, граничара и заната. На основу аналогича мрамор се доводи у везу са средином 16. и првом половином 17. вијека. (Кљајић и Вујиновић,2015)

Амбарине

Амбарине или хамбарине су рупе у камену антропогеног поријекла с малим отвором, широком средином и ужим дном. Осим у Детлаку, има их још у дервентским селима Горњој Лупљаници, Осињи и Дажници. У оквиру комплекса, амбарине се налазе око 90 m југозападно од цркве. Смјештене су на косини и усјечене у кречњачки терцијар. Прва истраживања амбарина обављена су 1892. године, када су пронађена 23 удубљења у стијени. Том приликом истражено је 15 удубљења, док је осам амбарина остало неистражено. Сматрало се да су амбарине из римског периода, јер се слична удубљења у камену помињу у античким документима. У археолошком лексикону из 1988. године потврђено је постојање 23 удубљења у облику амфора дубине око 2-2,5m, промјера 0,60m, те трбуха од 1,20 до 1,80m. Највјероватније је ријеч о касноантичким гранаријама, који датирају у период Велике сеобе народа од IV до VII вијека. (Кљајић и Вујиновић,2015)



Археолошки локалитет Амбарине (Кљајић и Вујиновић, 2015)

Недалеко од Културно – историјског комплекса Детлак се налазе и следећи археолошки локалитети:

Марковац

Марковац је археолошко налазиште које обухвата палеолитску станицу, пронађену ископавањем 1970. године, те средњовјековну некрополу, откривену 1968. године. За вријеме ископавања средњовјековне некрополе, у наносу плеистоценске иловаче на врху бријега у дубини од 50 до 90 cm откривени су трагови палеолитске станице. На релативно малом простору од 4 m² је пронађено 9 кременица што говори о богатству овог налазишта. (Археолошки лексикон БиХ, 1988)

Зобиште

Вишеслојна палеолитска станица откривена 1968. године смјештена на истакнутом бријегу изнад долине Укрине. На истакнутој главици иловастог бријега налази се више слојева с остацима пребивалишта људи из старијег каменог доба. У богатом културном инвентару с овог мјеста доминантан је moustrien, док је при самој површини установљен и танки слој gravettien. Зобишту је посебно сродан локалитет Săuniței на лијевој обали Дунава повише Лепенског вира. (Група аутора, 1979)

Археолошки локалитет Високо брдо

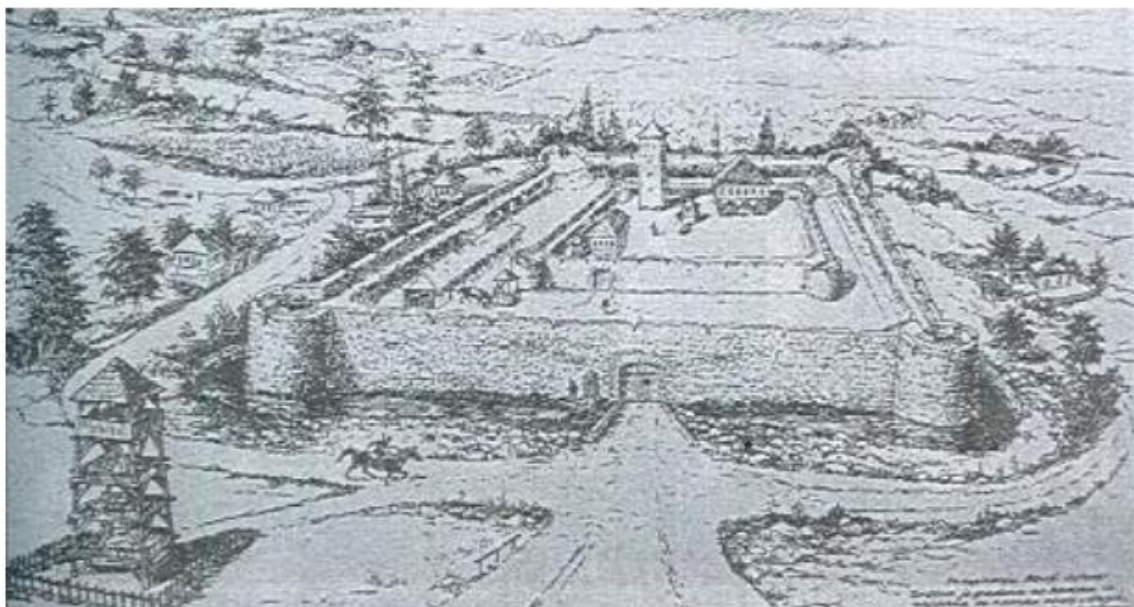
Палеолитска станица Високо брдо у Горњој Лупљаници налази се на највишем брду у горовитом ланцу што се протеже између ријека Укрине и Босне. Ископавања су обављана у неколико наврата у периоду од 1958. до 1979. године. (Баслер,1988) Локалитет се истиче својом величином и значајем у односу на друге локалитете из старијег каменог доба у сјеверној Босни. Остаци човјека потичу од прије 50.000-20.000 година. На основу археолошких ископавања која су обављена 1958. године, дошло се до закључка да се тадашњи човјек бавио ловом и сакупљањем плодова, а да би обезбиједио довољне количине хране, обилазио је већи простор дервентског краја. (Баслер,1962) Током реализације пројекта „Палеолит сјеверне Босне“, 2007. године, пронађено је на стотине кремних артефаката на локалитету Високо Брдо, а претпоставља се да људски скелети нису пронађени, јер су уништени због киселог земљишта, које је било условљено тадашњом климом. (Шарић,2007) Село је било насељено и у периоду млађег каменог доба и касније за вријеме бакреног доба. Археолошки остаци из ових периода пронађени су такође на локалитету Високо брдо. (Баслер, 1988)

Археолошки локалитет Вис

Вис је праисторијска градина на истоименом брду изнад рјечице Величанке. Комисија за очување националних споменика је, на 59. сједници, одржаној од 6. до 8.11.2013. године, прогласила Археолошки локалитет – вишеслојно праповјесно насеље на Вису, националним спомеником Босне и Херцеговине. Ту су пронађени и остаци из касног бронзаног и раног жељезног доба, остаци из енолитског доба, насеља ласињске, косточачке и вучедолске културе. (Марић, 1961) Први насељеници Виса били су носиоци ласињске културе, који су овамо стигли са запада, из западне Славоније. У почетку су људи ове групе градили земунице, а касније четвртасте куће на површини земље. У времену између 2100 и 2000 година пр.н.е. на Вису су се усталили носиоци косточачке културе, који су се кретали западном Панонијом и дијелом сјеверне Србије. Сматра се да је Градина Вис један од кључних локалитета у Југославији за проучавање односа између ласињске и косточачке културе и за изучавање генезе и кретања носилаца косточачке групе. (Бенац, Баслер,1978) На Вису су, такође, пронађени остаци насеља из средњег бронзаног доба. У то доба становници Виса су били повезани са сличним групама према сјеверу, носиоцима врло бројне европске популације коју карактерише специфичан начин уповавања мртвих: покојник је прије упова спаљен , а његов пепео стављен је у земљану посуду (жару) и тако закопан. У средњој Европи и дијелу Подунавља откривена су таква покапалишта на великим пољима, па отуда и име овој појави: „култура жарних поља“. Носиоци ове културе нису мимоишли ни Вис, гдје су откривени трагови зграда и посуда за кућну употребу. Посебно су карактеристични керамички предмети са фино урезаним геометријским орнаментима (шрафиране траке и троуглови, цик-цак линије гирланде и сл.), уз употребу бијеле инкрустације. (Бенац, Баслер,1978)

Културно-историјско наслеђе у градском подручју

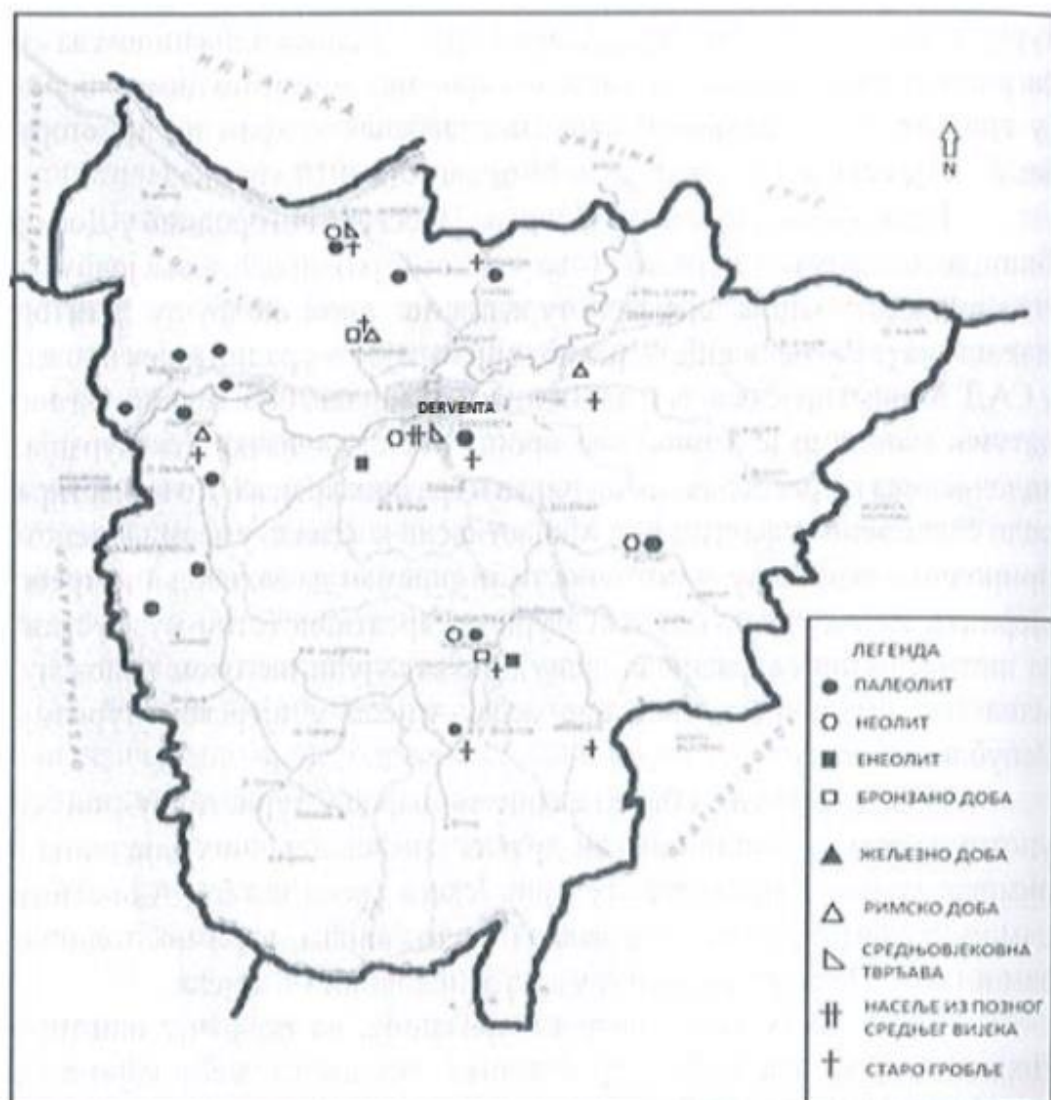
Центар града Дервента је значајно културно-историјско наслеђе, који је задржао основну архитектонско-урбанистичку физиономију из аустроугарског периода. У оквиру центра града је „ринг“ - мјесто на коме се налазила дервентска тврђава, а чији су последњи остаци срушени крајем 19. вијека и гдје су касније изграђени важни градски објекти.



Тврђава Дербент, реконструкција по казивању Антона Михаљија, аутор Мирослав Сухај

У Дервенти је до Другог свјетског рата постојала синагога изграђена 1911. године у полумаурском стилу. (Алагић, 2001) Као успомена на Јевреје који су некада живјели у Дервенти остао је извор воде Темпл, који се налазио у непосредној близини синагоге и старо јеврејско гробље на Рабићу. Важну архитектонско-амбијенталну вриједност до рушења 1992. године је имала зграда Дирекције „Железница Босне и Херцеговине“ изграђена 1878. године.

Археолошки локалитети на подручју града Дервента



Археолошки локалитети на подручју општине Дервента (Асентић, 2012)

1.1.7. Туризам

Ако уважимо природне и културно-историјске потенцијале, као и глобалне трендове у туризму, те расположиву ресурсну и инфраструктурну основу у развоју туризма на подручју ове локалне заједнице, можемо акцентовати сљедеће правце у развоју туризма:

- Излетнички и спортско-рекреативни туризам
- Манифестациони туризам
- Вјерски туризам
- Културни туризам
- Ловни и риболовни туризам
- Сеоски и етно туризам.

Излетнички и спортско-рекреативни туризам је данас све популарнији, будући да су трендови здравог начина живота и повратак природи захватили све сегменте људског дјеловања. Боравак у природи, у чистим, незагађеним срединама ради задовољења рекреативних и културних потреба су главне активности које карактеришу ову врсту туризма. То подразумијева кретање и разне облике рекреативних активности на отвореном, као и посјету природним и културним добрима. Потенцијали града Дервента у овом сегменту туризма базирају се, углавном, на природним ресурсима, а највећим дијелом их чине излетишта, купалишта, спортско-рекреативни центар, као и ријеке Укрина и Сава, те планина Мотајица, парк-шума Бабино брдо, хидролошки и дендролошки споменици природе и бројни значајни археолошки локалитети.

Овај вид туризма се значајно прожима са другим облицима туризма, те га је важно развијати, како би се обогатила понуда свих облика туристичког дјеловања на подручју града.

Манифестациони туризам, туризам догађаја или евент туризам укључује путовања која су мотивисана посјетом манифестацији културног, умјетничког, спортског, пословног, религијског, фестивалског, забавног или неког другог садржаја. Често су значајно посјећени од стране туриста и најбоље промовишу туристичку дестинацију на којој се одржавају. У Дервенти се одржава већи број оваквих културно-умјетничких, спортских, привредних и других манифестација.

Дервентски вашар има традицију дугу више од 174 године. Ово је једна од најстаријих манифестација на територији БиХ, а традиционално се одржава 28. августа и обухвата већи број догађања (Сајам привреде и туризма, бројне културне и спортске догађаје и сл). Вашар је један од веома вриједних потенцијала који значајно могу да утичу на проширење и јачање туристичке понуде у Дервенти, а уврштен је на листу нематеријалног културног наслеђа Републике Српске.

Вјерски туризам постаје све значајнија туристичка област. Као изразито толерантна и мултирелигијска средина, са већим бројем значајних религијских објеката, Дервента се може мапирати и као примамљива дестинација вјерског туризма. У Дервенти се налази неколико вриједних религијских објеката и манастирских комплекса, који имају значајан туристички потенцијал. Вјерски и сакрални објекти који чине ресурсну основу града Дервента за развој ове врсте туризма су:

- Саборни и спомен храм Успење пресвете Богородице (изграђен у рашком стилу)
- Манастир – Доња Бишња са манастирским комплексом
- Манастир – Доњи Детлак
- Црква Светог Јураја Мученика (римокатоличка црква)
- Црква и самостан на Плехану
- Градска џамија, Али-Агина џамија (најстарија џамија у Дервенти)
- Украјинска грко-католичка црква

Културни туризам је, такође, важан правац у развоју и проширењу туристичке понуде града Дервента. Историјска дешавања која су се одигравала на овом подручју оставила су иза себе трагове, од времена настанка првих цивилизација, па све до данас. Управо ти трагови чине основу за развој културног туризма, а Дервента, у овом погледу, има неколико археолошких локалитета, вјерских објеката, те историјских грађевина и споменика.

Ловни и риболовни туризам је облик спортско-рекреативне туристичке понуде, али има и обиљежја пустоловине и екотуризма. Овај облик туризма не карактерише масовност, будући да се ради о организованим групама ловаца или риболоваца, али значајно доприноси развоју континенталног и цјелогодишњег туризма. Судећи према ресурсима којима Дервента располаже (богатство дивљачи, распрострањеност водотока, конфигурација терена), овај вид туристичке понуде има потенцијала за значајнији развој лова и риболова, а тиме и значајнији допринос укупној туристичкој понуди локалне заједнице. На територији града постоји ловиште које захвата површину од преко 50.000 ha, а највећим његовим дијелом управља ловачко друштво „Мотајица“. Захваљујући повољним природним условима, као и дјеловању ловачког друштва, на овим ловиштима могу се ловити срне, зечеви, дивље свиње, дивље патке, дивљи голубови, фазани, шумске шљукe и јаребице, а на овом подручју се могу срести и лисице, куне, јастребови. Обронци планине Мотајице су познати као станишта срнеће дивљачи, као и осталих врста ситне дивљачи.

Спортско-рекреативни риболов је све распрострањенији и као такав представља значајан туристички потенцијал. Највећи водотоци на територији града Дервента су ријеке Укрина и Сава које су богате свим врстама рибе (смуђ, шаран, штука, бабушка, шкобаљ и друге). У Дервенти дјелује спортско-риболовно друштво „Укрина“ које значајно доприноси очувању ових водених токова и очувању рибљег фонда, а учествује и у организовању бројних спортско-рекреативних манифестација везаних за риболов.

Сеоски и етно туризам је специфичан облик туризма који за сврху има повратак човјека природи и старим вриједностима, за разлику од урбане вреве из које већина туриста потиче. Потенцијали града у погледу развоја овог облика туризма темеље се на богатом етно-културном наслеђу, очуваној природи, гастрономији, близини културно-историјских подручја и споменика, те различитим могућностима за рекреацију и одмор. Овај вид туризма може значајно утицати на друштвено-економску структуру села.

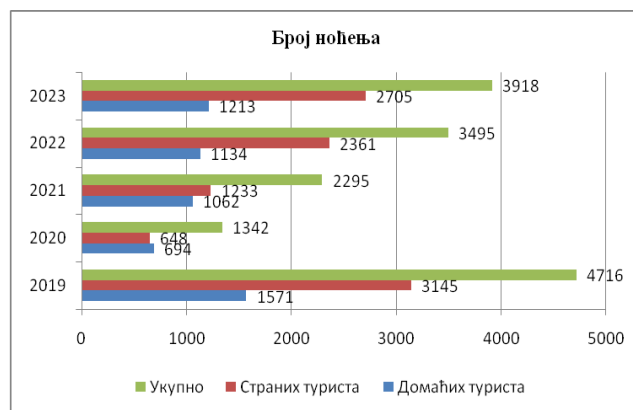
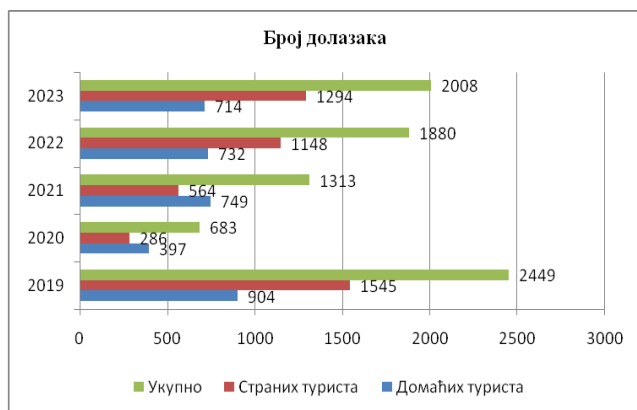
Главни фактори развоја ове области туризма могла би бити сеоска домаћинства која би пружала услуге смјештаја, прехране, учествовања у разним облицима пољопривредних и занатских активности, као и традиционалним дешавањима. Туристичку понуду значајно обогаћају и бројна излетишта, те стари млинови на ријеци Укрини и мањим воденим токовима те сеоска домаћинства која пружају и услуге смјештаја.

Смјештајни капацитети у јавном и приватном сектору

У погледу смјештајних капацитета на подручју града Дервента најзначајнији су: хотел „Бисер“, мотели „Двор“ и „Бабино брдо“, као и пансиони „Карибик“, „Шљука“, hostel Премиум.



Немамо податке о смјештајним капацитетима на сеоском подручју и газдинствима која изнајмљују смјештајне капацитете. Постоји неколико субјеката на ширем подручју Дервенте који су регистровани у оквиру угоститељства и услуге, а посједују одређену инфраструктуру која се уз одређена улагања може прилагодити за ове потребе.



Према подацима Завода за статистику Републике Српске, у 2020. години забиљежен је значајан пад долазака и ноћења туриста у Дервенти, који се мора посматрати са резервом јер је узрокован посљедицом пандемије вируса Covid-19. Од тог периода па до 2023. године број туриста се благо повећава, тако да је у 2023. години у Дервенту дошло 128 туриста више него у 2022. години, а остварено је и 423 ноћења више у односу на 2022. годину.

Закључак

У области туризма постоје значајни потенцијали који су недовољно искориштени. У том смислу неопходно је унаприједити постојећу туристичку понуду, изградњу потребне инфраструктуре, увезивање туристичких садржаја и актера у туризму у циљу стварања нове вриједности и јачања прихода у области туризма. Богато културно-историјско и природно наслеђе, манифестације и излетишта представљају значајан потенцијал за развој туризма.

Поптребно је системски радити на развоју туристичког сектора кроз промоцију и развој нових садржаја, попут активног и културног туризма који је тренд у свијету, а код нас доживљава своју експанзију.

Авантуристички паркови, адреналински садржаји, као zip-line, пењалишта, бициклизам, су садржаји који привлаче све више домаћих посјетилаца, а и туриста из иностранства. Један од важних потенцијала који још увијек није довољно истражен, а може постати стратешки пројекат у туризму јесте ускотрачна стаза жељезнице, у народу позната као „Ћирина стаза“, која има све предуслове да се финансира из Европских фондова.

1.1.8. Пољопривреда

Пољопривредна производња представља једну од основних дјелатности на овом подручју. Земљиште, повољни климатски услови, постојећи капацитети, едуковани произвођачи и дугогодишње искуство у пољопривреди, главне су претпоставке њеног развоја. Пољопривредно земљиште је најважнији природни ресурс и заузима око двије трећине града Дервента. Од укупне површине земљишта на пољопривредно отпада 35.671 ha, шуме заузимају површину од 12.636 ha, а под неплодним земљиштем је 3.209 ha.



Извор: Просторни план општине Дервента до 2033. године

На подручју Дервенте заступљене су три главне врсте земљишта:

Параподзол и параподзолска земљишта су заступљена у свим правцима, осим у долини ријеке Укрине и правцу сјевера гдје су на контакту смонице и метаморфне смонице, али само у веома уском појасу. Уз примјену одговарајућих агротехничких мјера продуктивност им је добра.

Смонице и метаморфне смонице су настале на лапоровитим глинама. На њима се могу гајити све пољопривредне културе, а најбоље успијевају житарице, те воћњаци и виногради. Уз добро ђубрење дају високе приносе и спадају у најбоља пољопривредна земљишта.

Рецентни алувијални наноси заступљени су углавном у долини ријеке Укрине. Користе се на мањем дијелу као обрадиве површине под ораницом, док су на највећем дијелу под ливадама, а дјелимично и под шумом.

По морфолошким одликама доста јасно се издвајају сјеверни, претежно заравњени предјели, у односу на морфолошко изразитије, јужне крајеве. Сјеверни претежно заравњени предјели омогућавају становништву тог дијела Дервенте интензивно бављење ратарством уз могућност наводњавања водама ријека Укрине и Саве. Више брежуљкасто земљиште у јужним крајевима града веома је погодно за оранице, а исто

тако и за воћњаке. За разлику од сувљег и сунчанијег брежуљкастог земљишта, ниже земљиште је влажније и ови предјели су погоднији за ливаде и пашњаке.



Извор: Просторни план општине Дервента до 2033. Године

Обрадиво пољопривредно земљиште чини 35.671 ха површине, од чега је у приватној својини око 97%, а у државној својини око 3%. У укупној структури пољопривредног земљишта оранице чине око 29.708 ха или 83%, док пашњаци и ливаде заузимају 3.527 ха или 10%, а воћњаци и виногради око 2.436 ха или 7%. Високо учешће ораница говори да постоји значајан пољопривредни потенцијал, као и могућности за даљи развој ратарства, сточарства и воћарске производње. Структура земљишних површина је прилично повољна, и она даје добре основе за развој пољопривреде, док је бонитет земљишта неповољан о чему говори и табела структуре земљишта.

Класа земљишта	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Укупно
% учешћа	0,7	3	11,6	11,4	27	33,5	11,7	1,1	100
	26,7				73,3				100

Извор: Просторни план општине Дервента до 2033. године

У погледу бонитета (квалитета) земљишта на подручју града, 26,7% чини земљиште од I – IV класе, које представља квалитетно пољопривредно земљиште, док 73,3% чини земљиште од V – VIII класе.

Укупан број домаћинстава	Број домаћинстава која обављају пољопривредну активност	Број домаћинстава која обављају пољопривредну активност и продају производе на тржишту
9345	3038	455
100%	32,5	4,9

Извор: Републички завод за статистику Републике Српске, попис становништва 2013. године

Од укупног броја домаћинстава од 9.345, пољопривредну активност обавља 32,5% или 3.038 домаћинства, док број оних који продају своје производе на тржишту износи 455 домаћинства или 4,9%.

Величина посједа	Број домаћинстава	Учешће у %
До 30 дунума	2629	58
Од 30-80 дунума	1662	37
Преко 80 дунума	237	5
УКУПНО	4528	100

Извор: Просторни план општине Дервента до 2033. године



Извор: Просторни план општине Дервента до 2033. године

Највећи удио од 58 % или 2.629 домаћинстава посједује у свом власништву до 3 хектара земљишта, док је удио оних који посједују више од 8 хектара свега 5% или 237 домаћинстава. На основу наведеног можемо закључити да осим бонитета земљишта, ограничавајући фактор за даљи пољопривредни развој јесте и уситњеност посједа пољопривредних произвођача. Производња житарица на посједима до 3 хектара не може бити економски исплатива, нити је могуће засновати комерцијалну сточарску производњу.

Ратарска производња

Пољопривредна производња представља једну од основних дјелатности на овом подручју. Земљиште, повољни климатски услови, постојећи капацитети, едуковани произвођачи и дугогодишње искуство у пољопривреди, главне су претпоставке њеног развоја. Пољопривредна производња се одвија у условима умјерено – континенталне климе (надморска висина претежног дијела подручја општине износи 160 m), гдје се производе све врсте пољопривредних производа тог климата. Годишње се обрађује око 12.000 - 13.000 ha површине, тако да гледано уопште, велике површине земљишта остају необрађене

Најзаступљенија биљна култура је кукуруз који је засијан на око 45% укупне сјетвене површине. Просјечан принос кукуруза износи око 6 тона по хектару. Друга биљна култура по заступљености је пшеница, која је засијана на око 20% сјетвених површина. Просјечан принос је око 4 тоне по хектару. У посљедње вријеме све већи значај има тритикале, који има све важнију улогу у исхрани стоке. Под овом биљном културом је око 8 % укупних сјетвених површина.

Воћарска производња

Климатски услови омогућују интензивну производњу воћа на подручју града, али је она углавном усмјерена на производњу која служи за задовољење властитих потреба домаћинства. Највише је површина под шљивом, затим јабуком, љешњаком, крушком, вишњом. У посљедњих неколико година је засађено око 250 ha љешњака, 50 ha нових засада јабуке, шљиве и крушке и око 6 ha плантажних засада винограда.

Повртларство

Повртларска производња из године у годину се повећава и све више заузима обрадиво земљиште. Највише је заступљен кромпир, пасуљ, паприка, парадајз . Под поврћем се засије око 850 ha. Посебно треба истаћи производњу поврћа у затвореном простору (пластеници) чије се површине и објекти сваке године повећавају. На подручју Дервенте има 25 пластеничара са површином пластеника преко 0,02 ha, који се баве робном производњом и своје производе пласирају на локално и шире тржиште. Предност ове производње је у квалитетнијим производима, производња се одвија у току цијеле године и количински је већа по јединици површине.

Сточарска производња

Сточарство спада међу најзначајније факторе развоја пољопривредне производње. На подручју града постоји тенденција убрзаног квалитативног и квантитативног раста сточног фонда. Заштитом сточног фонда на подручју града баве се АД „Ветеринарска станица“, те приватне ветеринарске амбуланте, „Татић“ и „Ђокић“ који територијално покривају цијело подручје града Дервента.

Говедарство по економском значају заузима прво мјесто, а производња млијека добија све већи значај са око 1.100 музних грла и откупом свјежег млијека од око 4,5 милиона литара годишње. Највећи откупљивач млијека на подручју Дервенте је „Млијеко-продукт“ из Козарске Дубице, „Инмер“ Градачац и „МИ 99“ Градачац. Најзаступљеније је говече у типу сименталца, око 80 посто, те црвени и црни холштајн и остала укрштена грла.

Свињогојство је грана за коју се произвођачи теже одлучују, највише због недостатка обртних средстава за набавку квалитетног расног састава, губитка тржишта и због мање потражње свињског меса. Свињогојска производња служи углавном за задовољење властитих потреба, а само се мали број пласира на тржиште. На подручју града има око 14.000 свиња у фази репродукције и подмлатка.

Перадарство заузима значајно мјесто у сточарству и на подручју Дервенте, не само због инсталираних објеката, него и због повећане потражње за месом перади. На подручју града има око 60 објеката за тов перади капацитета са око 444.000 комада пилића у једном турнусу и са производњом од око 888.000 kg меса у једном турнусу. На годишњем нивоу је то око 5.328 тона произведеног свјежег пилећег меса. У току једне године произвођачи остваре и до 6 турнуса, што ову производњу чини профитабилном са изузетно брзим обртом капитала у односу на остале производње. Ова производња је попримила све принципе савремене производње захваљујући научним и технолошким достигнућима у области генетике, исхране и физиологије живине. Произвођачи живинског меса своје производе пласирају не само на тржиште БиХ, већ и изван граница, а све се више одлучују на уговорену производњу из разлога сигурног откупа.

Овчарство је екстензивног карактера и у посљедњих неколико година биљежи постепен развој. Развојем ове гране сточарства искористиле би се велике необрађене пољопривредне површине на подручју града.

Пчеларство доживљава своју ревитализацију на подручју града Дервента која пружа идеалне услове за развој ове пољопривредне гране. На убрзан развој пчеларства утицала је и тешка економска ситуација и незапосленост па су се многи, у потрази за изворима егзистенције, окренули пчеларству. На подручју града дјелује 100 пчелара са око 10.000 пчелињих друштава, са годишњом производњом од око 150 тона меда.

Рибарство је једна од најпрофитабилнијих пољопривредних грана. Узгој рибе и производња рибљег меса је вишеструко јефтинија него производња меса у сточарству. На подручју Дервенте постоје добри услови за развој ове гране због тога што постоје површине земљишта које имају висок ниво подземних вода које би се могле искористити за изградњу рибњака. Процјене су да је на подручју града око 10 ha површина под рибњацима.

Прерађивачки капацитети

Једино предузеће које се бави производњом и прерадом прехранбених производа је „ФРУКТА ТРЕЈД“ д.о.о. То је прехранбена компанија која је усмјерена на производњу сокова, кечапа, мајонезе и паковање слатког, сланог асортимана и замрзнутих пекарских производа. На подручју града присутне су 2 клаонице које се баве производњом, обрадом, хлађењем, замрзавањем и прерадом меса и сушењем меса. Предузеће „ПОЉОПРИВРЕДНИК“ а.д. који се бави узгојем житарица и других биљних култура, у свом саставу посједује фабрику сточне хране, силос и фарму товне јунади.

Млинско пекарска индустрија

У области млинско пекарске индустрије на подручју града су присутна 2 привредна субјекта из ове области и то: „БРАЋА МАРЈАНОВИЋ“ д.о.о, које се бави производњом млинских производа и СЗР „ЖИТО ПРОМЕТ“ , које се бави услужним мљевањем житарица у млину. На подручју Дервенте регистровано је 6 пекара које се баве производњом хљеба и пецива и то су: СЗР „КК“, „ИЛИЋ“, СЗР „ЛУГ“, „БРАЋА МАРЈАНОВИЋ“ д.о.о, „Фрукта Трејд“.

Пољопривредне задруге

На подручју града дјелује и своју дјелатност обавља једна задруга, Земљорадничка задруга “АГРОПОСАВИНАФАРМ“. Регистровано је још 7 задруга, али не обављају дјелатност.

Пољопривредна удружења

Дервента има 6 регистрованих пољопривредних удружења, од тога: 4 пољопривредна удружења - Удружење фармера општине Дервента, Удружење пољопривредних произвођача Дервента, Удружење пољопривредних произвођача „ФАРМА СОЧАНИЦА“ и Удружење пољопривредника у Републици Српској - Дервента и 2 удружења пчелара - Удружење пчелара „ЛИПА“ и „ЗЛАТНА ПЧЕЛА“.

Програм подстицаја пољопривредне производње

Средства за подстицај пољопривредне производње планирана су буџетом за 2024. годину у висини од 485.000,00 КМ и то:

- За подстицање развоја сточарске производње у износу од 370.000,00 КМ,
- За подршку биљној производњи у износу од 40.000,00 КМ,
- Подршка дугорочном развоју - инвестиције на пољопривредним газдинствима у износу од 50.000,00 КМ,
- Средства за поправку, побољшање и испитивање плодности земљишта у износу од 10.000,00 КМ,

- За подстицање организованих облика пољопривредних произвођача у износу од 5.000,00 КМ,
- Средства за подршку суфинансирања пројеката у пољопривреди у износу од 10.000,00 КМ.

Закључак

Подручје града Дервента има погодне природне услове за пољопривредну производњу. То се првенствено огледа у погодним климатским условима, значајним водним и земљишним ресурсима. Значајне површине неискоришћеног земљишта представљају одличну основу за развој органске пољопривредне производње. Дobar удио пашњака представља важан потенцијал за интензивирање сточарске производње. Подстицаји за пољопривредну производњу представљају најважнију подршку града пољопривредним произвођачима приликом набавке механизације и репроматеријала. Снаге развоја руралних подручја града Дервента које су директно везане за пољопривреду су: неискориштени земљишни потенцијали, повољни природни услови за пољопривредну производњу, постојање природних услова за имплементацију интегрисаних пројеката (пољопривреда – туризам), постојање организованих облика пољопривредних произвођача, традиција у пољопривредној производњи, постојање капацитета за прихват и прераду, постојање служби подршке.

Највећу препреку бржем развоју пољопривреде представљају уситњеност посједа, екстензивна пољопривредна производња, низак ниво специјализације производње и прерађивачких капацитета, низак ниво техничке опремљености фарми и знања у коришћењу нових технологија.

1.1.9. Друштвена инфраструктура и услуге

Стање у друштвеној инфраструктури и изазови који очекују град Дервенту у наредном периоду представљени су кроз анализирање постојеће ситуације у области васпитања и образовања, културе, здравствене, социјалне и цивилне заштите, као и спорта и невладиног сектора.

1.1.10. Образовање

Предшколско васпитање

На подручју града дјелују двије предшколске установе. Установа основана 1953. године под именом Дјечије забавиште, данас носи назив Јавна предшколска установа „Трол“. У овој предшколској установи дјеца су распоређена у 9 васпитних група од 1-6 година старости. Свака радна соба је у потпуности опремљена по стандардима за ову врсту

рада. У току 2022/23. године у Установи је боравило 221 дијете у цјелодневном програму, а организован је и тромјесечни програм припремне наставе за 98 дјеце предшколског узраста. Поред редовних васпитно-образовних активности у овој установи се организују и додатни специјализовани програми, што значајно доприноси развоју дјеце и квалитету рада саме установе. У току је реализација пројекта проширења ЈПУ „Трол“ за додатних 120 мјеста. Пројектом је планирано реновирање објекта у непосредној близини постојећег објекта, који је у неком претходном периоду и био у намјени предшколског васпитања. Том простору придружиће се остали дио објекта и прилагодити за намјене и потребе вртића. Нови, реновиран објекат има дио простора предвиђен за фискултурну салу и ресурсну собу за дјецу са сметњама у развоју.

Број предшколских установа, васпитних група и дјеце по годинама					
Школска година	Број предшколских установа	Број васпитних група	Број дјеце		
			Укупно	Мушки	Женски
2018/2019	2	9	201	111	90
2019/2020	2	8	184	103	81
2020/2021	2	11	250	140	110
2021/2022	2	11	263	141	122
2022/2023	2	11	276	152	124

Извор: Републички завод за статистику Републике Српске

У Дервенти дјелује и приватна установа Клуб за дјецу „Мали свијет“ чији су максимални капацитети око 70 дјеце предшколског узраста. Настава се, такође, изводи по прописаном плану и програму, дјеца су подијељена у двије узрасне групе (од 2-4 године и од 4-6 година), а и ова установа има додатне специјализоване активности које дјеци пружају додатна знања.

Основно образовање

На подручју града Дервента дјелују 4 основне школе које похађа око 1.900 ученика:

- 1.ЈУ Основна школа „Никола Тесла“, Дервента
- 2.ЈУ Основна школа „19. април“, Дервента
- 3.ЈУ Основна школа „Тодор Докић“, Календеровци
- 4.ЈУ Основна школа „Ђорђе Панзаловић“, Осиња

ЈУ Основна школа „Никола Тесла“	ЈУ Основна школа „19 април“	ЈУ Основна школа „Ђорђе Панзаловић“	ЈУ Основна школа „Тодор Докић“
Деветоразредна: Централна школа – Дервента ПО Велика Сочаница	Деветоразредна: Централна школа – Дервента ПО Агићи	Деветоразредна: Централна школа - Осиња	Деветоразредна: Централна школа - Календеровци
Петоразредна: ПО Мала Сочаница ПО Босански Лужани ПО Поље ПО Горњи Вишњик	Петоразредна: ПО Мишковци ПО Костреш ПО Трстенци	Петоразредна: ПО Горњи Церани ПО Доња Осиња ПО Појезна ПО Црнча	Петоразредна: ПО Доња Лупљаница ПО Дријен
Музичка школа - основна			

Извор: Извјештаји основних школа са подручја града Дервента

Основна школа	2024/2025
ЈУ Основна школа „Никола Тесла“	1.024
ЦШ „Никола Тесла“ Дервента	841
ПО Велика Сочаница	32
ПО Мала Сочаница	8
ПО Босански Лужани	1
ПО Поље	5
Музичка школа - основна	137

Извор: Извјештаји основних школа са подручја града Дервента

ЈУ Основна школа "Никола Тесла" Дервента обухвата Централну деветоразредну школу, подручну деветоразредну школу у Великој Сочаници и четири петоразредне подручне школе у Малој Сочаници, Босанским Лужанима, Пољу и Горњем Вишњику.

У оквиру ЈУ Основна школа "Никола Тесла" Дервента као посебно одјељење основног музичког образовања и васпитања дјелује и музичка школа, која је до протеклог рата била Самостална музичка основна школа.

Наставу у школској 2024/25. години похађало је укупно 888 ученика, у 50 одјељења од првог до деветог разреда и 137 ученика у Музичкој школи. У централној школи наставу је похађао 841 ученик, а у подручним школама 46 ученика.

Основна школа	2024/2025
ЈУ Основна школа „19 април“	649
ЦШ „19 април“ Дервента	579
ПО Агићи	49
ПО Трстенци	12
ПО Костреш	8
ПО Мишковци	1

Извор: Извјештаји основних школа са подручја града Дервента

ЈУ Основна школа „19 април“ Дервента обухвата Централну деветоразредну школу, подручну деветоразредну школу у Агићима и три петоразредне подручне школе у Трстенцима, Кострешу и Мишковцима.

У школској 2024/25. години наставу је похађало 649 ученика разврстаних у 40 одјељења. У централној школи наставу је похађало 579 ученика, док је у подручним школама било 70 ученика.

Основна школа	2024/2025
ЈУ Основна школа „Ђорђе Панзаловић“	133
ЦШ „Ђорђе Панзаловић“Осиња	95
ПО Горњи Церани	25
ПО Доња Осиња	5
ПО Појезна	2
ПО Црнча	6

Извор: Извјештаји основних школа са подручја града Дервента

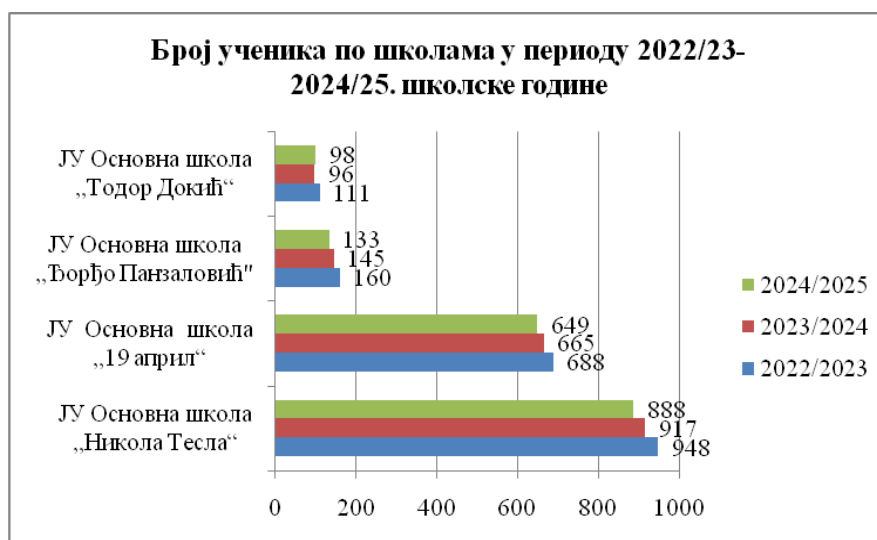
ЈУ Основна школа „Ђорђе Панзаловић“ Осиња обухвата Централну деветоразредну школу и четири петоразредне подручне школе у Горњим Церанима, Доњој Осињи, Појезни и Црнчи. Наставу у школској 2024/25. години похађало је укупно 133 ученика, у 13 одјељења од првог до деветог разреда. У централној школи наставу је похађало 95 ученика, а у подручним школама 38 ученика.

Основна школа	2024/2025
ЈУ Основна школа „Тодор Докић“	98
ЦШ „Тодор Докић“ Календеровци	72
ПО Дријен	19
ПО Доња Лупљаница	7

Извор: Извјештаји основних школа са подручја града Дервента

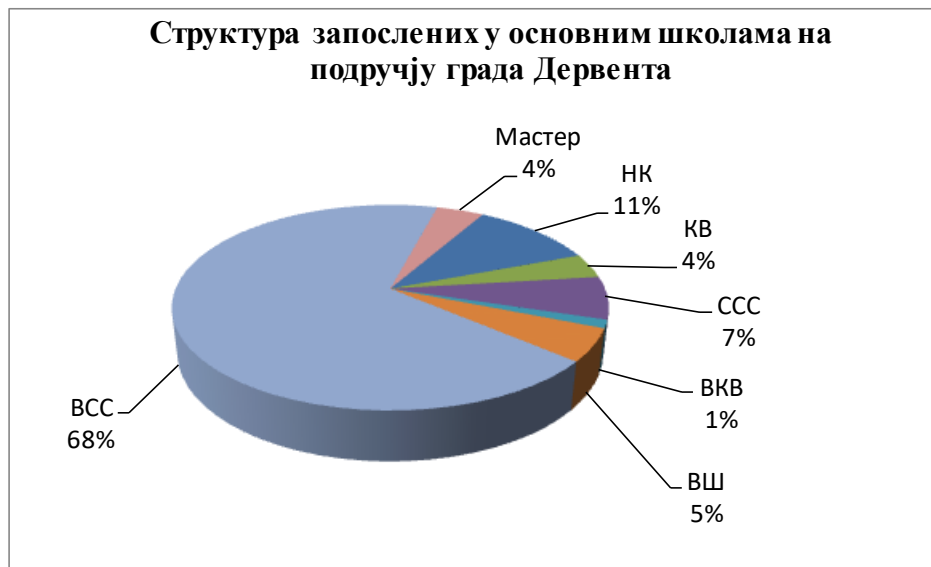
ЈУ Основна школа „Тодор Докић“ Календеровци обухвата Централну деветоразредну школу и двије петоразредне подручне школе у Дријену и Доњој Лупљаници.

У школској 2024/25. години наставу је похађало 98 ученика разврстаних у 11 одјељења. У централној школи наставу су похађала 72 ученика, док је у подручним школама било 26 ученика.



Извор: Извјештаји основних школа са подручја града Дервента

У наведеном графикону се уочава континуирани пад броја ученика у свим основним школама које дјелују на подручју града Дервента. Може се закључити да константно смањење броја ученика отежава испуњавање услова за рад школа, посебно подручних одјељења, одржавање потребног броја одјељења, као и услова за испуњавање норме запослених наставника.



Извор: Извјештаји основних школа са подручја града Дервента

Према наведеном структура запослених у основним школама на подручју града Дервента је задовољавајућа. Од укупно 312 запослених радника у области основног образовања 212 или 68% је чинило наставни кадар, док је процентуални удио ваннаставних радника износио 32% или 100 запослених. Највише запослених је имало високу стручну спрему, што је чинило 68 % од свих запослених или 212 радника. Са вишом стручном спремом је било око 5 % или 16 запослених, док је мастера било око 4 % или 13 запослених радника. Број запослених са средњом стручном спремом је износио 21 радник или 7 %, док је процентуални удио ВКВ, КВ и НК радника износио 16 % или 50 радника.

Стање укупне школске инфраструктуре је задовољавајуће. Протеклих година су улагана значајна средства у инфраструктуру и опремање, како у централним, тако, мањим дијелом и у подручним школама на територији града Дервента. Важан стратешки пројекат који је обухватио овај инвестицијски период јесте реконструкција и опремање ЈУ Основна школа „Никола Тесла“, која је од посљедица земљотреса 2020. године претрпјела велика оштећења.

Предвиђена су и даља улагања у наредним годинама, не само инфраструктурна, већ и улагања у набавку опреме, замјену дотрајалог намјештаја, те изградњу и планирање игралишта и сала за извођење наставе физичког васпитања, рјешавање питања водоснабдијевања у неким подручним школама, као и бројна друга питања која ће школе рјешавати путем кандидовања пројеката разним организацијама, уз помоћ локалне управе и надлежног министарства, као и Владе РС.

Средње образовање

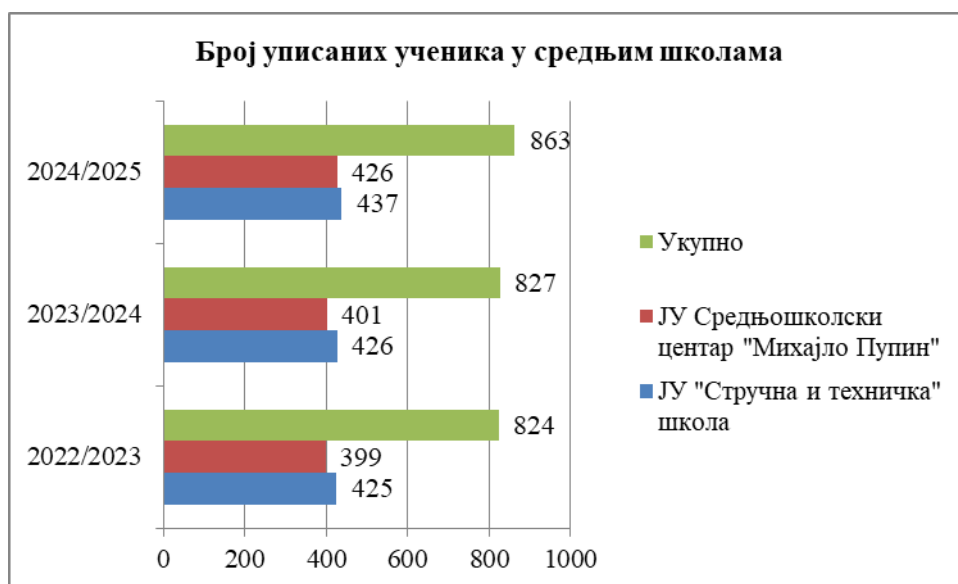
На подручју Дервенте дјелују двије установе на нивоу средњег образовања, то су:

1. ЈУ Средњошколски центар „Михајло Пупин“
2. ЈУ Стручна и техничка школа

ЈУ „Стручна и техничка“ школа образује ученике за четири струке: економија, право и трговина, пољопривреда и прерада хране, машинство и обрада метала и угоститељство и туризам. Број ученика који је похађао наставу у школској 2024/2025. години је износио 437 ученика. ЈУ Средњошколски центар "Михајло Пупин" образује ученике из три смјера гимназије, те још три струке: електротехника, машинство и обрада метала и здравство. Наставу у овој школи у школској 2024/2025. години је похађало 426 ученика.

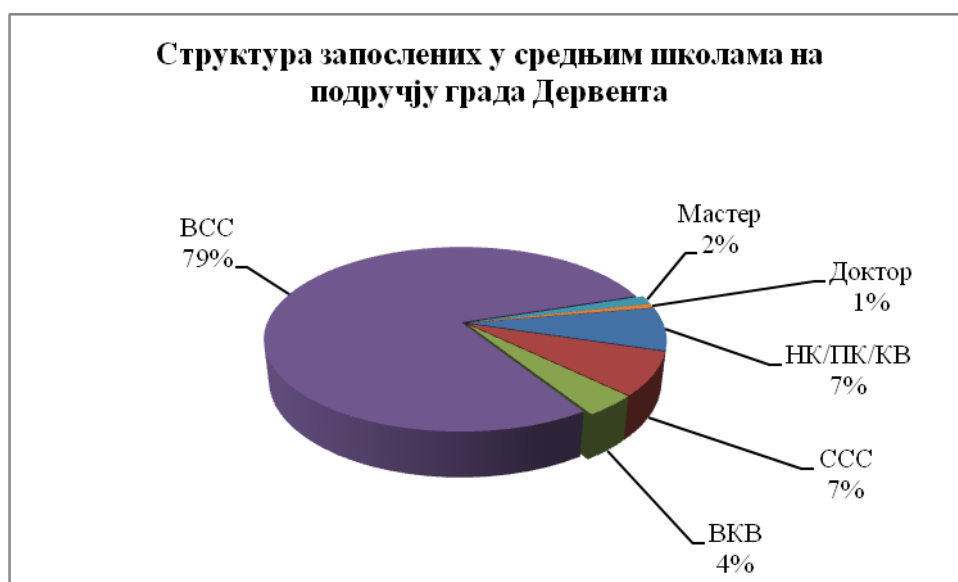
Број и структура ученика у средњим школама у 2024/2025. години			
Образовна институција	Смјер	Број ученика	Укупно
ЈУ "Стручна и техничка" школа	ЕКОНОМИЈА,ПРАВО И ТРГОВИНА	145	437
	ПОЉОПРИВРЕДА И ПРАДА ХРАНЕ	87	
	МАШИНСТВО И ОБРАДА МЕТАЛА	151	
	УГОСТИТЕЉСТВО И ТУРИЗАМ	32	
	ОСТАЛЕ ДЈЕЛАТНОСТИ	22	
ЈУ Средњошколски центар "Михајло Пупин"	ГИМНАЗИЈА	128	426
	Општи смјер, рачунарско-информатички смјер	128	
	ЕЛЕКТРОТЕХНИКА	198	
	Техничар информационих технологија	98	
	Техничар рачунарства и програмирања	28	
	Техничар електроенергетике	19	
	Електричар-електроинсталатер	33	
	Аутоелектричар	20	
	МАШИНСТВО И ОБРАДА МЕТАЛА	73	
	Техничар мехатронике	73	
	ЗДРАВСТВО	27	
	Медицински техничар	27	
	УКУПНО		863

Извор: Извјештаји средњих школа са подручја града Дервента



Извор: Извјештаји средњих школа са подручја града Дервента

Средње школе на подручју града Дервента у школској 2024/2025. години похађало је 863 ученика што је за 4,2 % више у односу на прошлу годину. Број ученика у средњим школама у посматраоном периоду је у благом порасту, на основу чега се може закључити да један број ученика из околних градова средњошколско образовање наставља у Дервенти. Широк спектар струка и смјерова говори о доброј усклађености образовних профила у средњим школама са потребама тржишта рада. У складу са привредном структуром града Дервента стална је потражња за кадровима и образовним профилима који школују недостајуће кадрове. Интензивно се ради на усклађивању образовних програма са потребама привреде, у складу с одобрењима надлежног министарства.



Извор: Извјештаји средњих школа са подручја града Дервента

Из наведеног можемо закључити да од укупно 133 запослена радника у области средњег образовања 101 или 76 % чини наставни кадар, док је процентуални удио ваннаставних радника износио 24 % или 32 запослена. Број запослених са средњом стручном спремом је износио 10 радника или 7 %, ВКВ 5 запослених или 4 %, док је процентуални удио НК/ПК/КВ радника износио 7 % или 10 радника. Највише запослених је имало високу стручну спрему, што је чинило 79 % од свих запослених или 105 радника. Број запослених са мастером је било 2, док је један од запослених био са докторатом. Према наведеном, структура запослених у средњим школама на подручју града Дервента је задовољавајућа. Стање укупне школске инфраструктуре је задовољавајуће. У наредном периоду предвиђене су активности не само у обнову инфраструктуре, већ и у опремање школа.

Стипендирање студената и надарених ученика

Стипендирање студената и ученика на подручју града Дервента је нормативно уређена област, а поступак додјеле стипендија врши се по утврђеној процедури која је прописана Правилником о стипендирању редовних студената и надарених ученика средњих школа, а међусобна права и обавезе регулишу се Уговором о стипендирању. Град Дервента је локална заједница која овом питању већ дужи низ година поклања велику пажњу. Поред редовних стипендија, град студентима слабијег имовног стања додјељује и једнократну помоћ за наставак школовања. У буџету за 2025. годину планирана средства за стипендирање износе 230.000,00 КМ.

1.1.11. Култура

Захваљујући првенствено свом географском положају, подручје Дервенте одувјек се налазило на путу судара различитих култура и утицаја. Њен историјски и културни развој могу се континуирано пратити кроз различите изворе: предмете из праисторије и других епоха, археолошке локалитете и етнолошка добра, кроз архитектуру, споменике и писане трагове, манифестације које биљеже више од вијека постојања.

Данас је Дервента модерна локална заједница, богате културе и разнолике културне баштине. Култура је углавном везана уз културно наслеђе, архитектуру, споменике културе, различите манифестације и изложбе, те заштићене локалитете посебно значајне за очување културе, традиције и свједочанстава историјских дешавања која су оставила свој видљив печат. У граду дјелују Јавне установе Центар за културу, Народна библиотека „Бранко Радичевић“ и Спортско културни центар, које су носиоци културних догађаја и приредби, а у организацији оваквих манифестација, посебно активности интернационалног карактера, значајан допринос даје и сама локална управа.

Институције културе

ЈУ Центар за културу

Ова установа је стварни носилац културног развоја општине. Под овим именом дјелује од 2011. године, а располаже слједећим капацитетима: сала са позорницом (капацитета 400 мјеста), мала сала која се користи и као галеријски простор (капацитета 120 мјеста), ресторан (капацитета 300 мјеста), библиотека, те више просторија погодних за организовање семинара и предавања. ЈУ Центар за културу значајно доприноси развоју културе и образовности у овој локалној заједници, афирмише традиционалне и савремене вриједности високог естетског и умјетничког нивоа. На репертоару ове установе нуди се широк избор активности: пројекције филмова, позоришне представе, свечане академије, приредбе, концерти, изложбе, књижевне вечери и промоције књига, предавања, приједи итд. Центар активно ради током читаве године, а све манифестације су добро посјећене.

ЈУ Народна библиотека „Бранко Радичевић“

Из једне од најстаријих читаоница БиХ, основаној 1888. године, развила се данашња Библиотека. Она је данас културно, информативно, едукативно, мултимедијско и друштвено средиште ове локалне заједнице. Сама грађевина у којој се налази представља заштићени споменик културе, а изграђена је у псеудо-маурском стилу. Основна дјелатност ове установе је библиотека и архива, а проширена је дјелатношћу Службе завичајне збирке (музејска дјелатност). Библиотечка дјелатност обухвата слједеће организационе јединице: Одјељење за одрасле читаоце, Одјељење за дјецу и Реферат завичајне збирке обавезних примјерака. Служба завичајне збирке бави се прикупљањем и обрађивањем, депоновањем и презентовањем музејског материјала у сврху очувања културне баштине ове општине. У просторним капацитетима ове установе одржавају се и бројне друге активности, попут: промоција књига и књижевне вечери, разне креативне и едукативне радионице, изложбе, а свакако је најпознатија манифестација „Ноћ музеја“.

ЈУ Спортски центар

Ова установа обухвата мултифункционалну спортску дворану површине око 6.250 м² и околни простор, који се користи у разне сврхе. Захваљујући капацитетима које посједује, пружа добре услове за развој различитих врста спорта, организовање и одржавање разних сајмова, концерата, културних и свих других манифестација које окупљају велики број учесника и посјетилаца. Услуге овог центра користе бројни спортски клубови, школе, удружења и организације поводом организовања одређених активности, приредби, такмичења, а на располагању је и грађанима.

Културне манифестације

Поред традиционалних културних активности и домаћих културних удружења и индивидуалних умјетника, запажен је и активан допринос угледних умјетника и личности који су допринијели богаћењу дервентске културне сцене. Најзначајнији носиоци културних активности у општини Дервента су: културно-умјетничка друштва КУДМ „Босиљак“, СКУД „Дервента“ и СПКД „Просвјета“, СКК „Вихор“, УГ „Уликс“, НВО „ИМИЦ“, већи број индивидуалних умјетника, те посебно ЈУ „Центар за културу“ и Народна библиотека „Бранко Радичевић“.

Традиционалне манифестације које се одржавају сваке године су: Ноћ музеја, Сајам колекционарства, Распјевани мај, Вива ла музика, Светосавски бал, Ликовна колонија Патковача, Међународни илиндански пјеснички сусрети на Прљачи, Дервентско срце, Теби, звијездо сјајна, Вече духовне музике, Фестивал етно пјесме, Видовдански концерт, Великогоспојински сабор, Пркос фест, Годишњи концерти КУД-ова, Босиљковање итд.

1.1.12. Спорт

Дервента има дугу традицију у развоју спорта. Почетком XX вијека оснивају се прва спортска друштва и клубови. Најприје се 1919. године оснива фудбалски клуб „Дечко“, претеча данашњег ФК „Текстилац“. Развој рукомета почиње већ наредне године, а први одбојкашки клуб у Дервенти основан је 1933. године. Континуирано и током времена развијају се и други спортови.

У Дервенти данас дјелује 30 спортских клубова, колектива и удружења грађана који су у разним системима такмичења. У области колективних спортова налази се 12 клубова, тако да овај град има развијене сљедеће спортове: рукомет, фудбал, одбојку, кошарку, мали фудбал и куглање. Најзначајнији колективни клубови, који су најбољи промотери града, су Рукометни клуб „Дервента“, који наступа у Премијер лиги БиХ и ФК „Текстилац“.

У оквиру борилачких спортова Дервенту на различитим такмичењима представља шест клубова из области каратеа, тае kwon do-а, кик бокса, бокса и других дисциплина. Ови клубови освајали су медаље на регионалним, ентитетским и државним такмичењима, а посебно запажене резултате постигли су и на међународној сцени. У оквиру међународних првенстава издвајају се успјеси у кик боксу, са укупно седам медаља освојених на првенствима Балкана, Европе и Свијета и двије медаље на Европским куп такмичењима.

Од осталих спортова, који се карактеришу као индивидуални, заступљени су тенис, стони тенис, шах, мото спортови, риболов и бројни други.

Спортска инфраструктура

У погледу спортске инфраструктуре значајни су капацитети ЈУ Спортско културни центар, фудбалски терен ФК „Текстилац“ са помоћним тереном погодним за тренинге из области атлетике, СРЦ „Олимп“, фискултурне сале свих дервентских школа, као и недавно обновљено рукометно игралиште „Партизаново“, те већи број приватних сала за тренинге. Сви спортски клубови користе ове капацитете, премда њихов број није довољан и потребни су бројни инфраструктурни захвати, ови спортски капацитети још увијек успијевају да задовоље спортске потребе. У сврху развоја и промоције спорта у руралним срединама, важна су и улагања у реконструкцију постојећих и изградњу недостајућих капацитета у овим срединама.

Закључак

Развој друштвене инфраструктуре у Дервенти, с акцентом на образовање, културу и спорт, одражава континуирана настојања да се створе услови за свеукупни друштвени напредак. У области образовања, позитивни помаи су видљиви у предшколским установама кроз улагања у капацитете и програме, док основне школе, и поред солидне кадровске структуре и инфраструктуре, трпе притисак због пада броја ученика. Средње образовање се, с друге стране, развија у складу с потребама локалне привреде, што указује на добру стратешку усмјереност.

Културни живот у Дервенти је живописан и богат традицијом, институције попут Центра за културу и Народне библиотеке активно учествују у очувању наслеђа и промоцији културних вриједности. Разноврсне манифестације и учешће бројних удружења указују на културну виталност града.

Спорт је добро развијен, посебно кроз колективне и борилачке дисциплине, али и даље захтијева улагања у инфраструктуру, посебно у руралним подручјима. Спортски центар, са својом мултифункционалном двораном, пружа простор за разне активности, од спортских до културних догађаја. Ова инфраструктура је од суштинске важности за развој физичке активности и спортске културе у овом граду, али и за организацију важних локалних и регионалних манифестација.

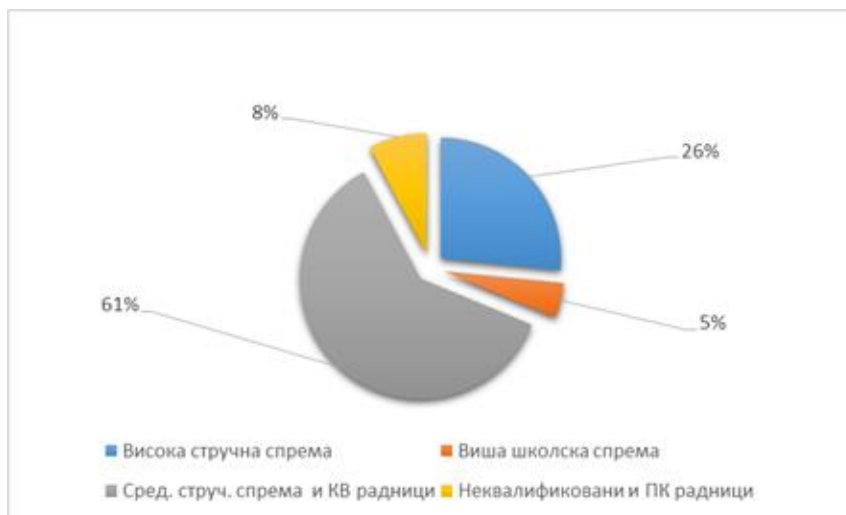
Синергија ових области кључна је за очување друштвене кохезије и изградњу функционалне и одрживе заједнице.

1.1.13. Здравствена заштита

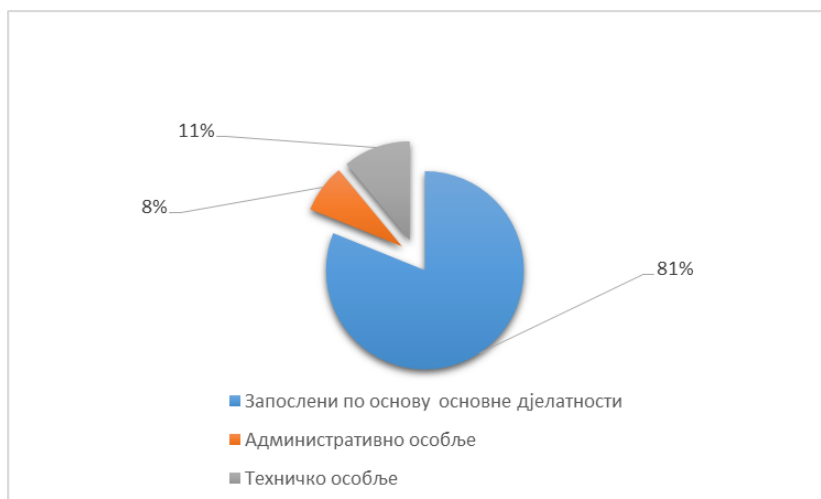
Здравствена заштита на подручју града Дервента пружа се путем Јавне здравствене установе (ЈЗУ) Дом здравља Дервента, као и неколико приватних здравствених установа. Дом здравља Дервента је здравствена установа која обавља примарну здравствену заштиту по моделу породичне медицине, а која је основана за подручје града Дервента. Смјештен је у двије зграде површине 4.067,49 m² и двије амбуланте породичне медицине на терену, површине 200 m². Дио специјалистичких услуга обавља се у Дому здравља, а остала секундарна здравствена заштита у Општој болници у Добоју.

Дом здравља Дервента обухвата различите здравствене службе. Служба породичне медицине, која обухвата дванаест тимова, одговорна је за примарну здравствену заштиту становништва. Поред тога, унутар установе функционишу специјалистичке амбуланте, као што су гинеколошка и педијатријска амбуланта, као и радиолошка, лабораторијска, и стоматолошка служба. Хитна медицинска помоћ и превентивна дјечија и општа стоматологија такође су важне компоненте у пружању услуга. У саставу установе су и Служба за хигијенско-епидемиолошку заштиту, Центар за физикалну рехабилитацију и Центар за заштиту менталног здравља, чиме је омогућена комплексна здравствена подршка свим сегментима становништва.

Структура запослених у ЈЗУ Дом здравља Дервента



Извор: Извјештај о раду Дом здравља Дервента



Извор: Извјештај о раду Дом здравља Дервента

У протеклом времену ова установа је остварила значајан напредак у области пружања примарне здравствене заштите, кадровског унапређења, техничке опремљености и сарадње са локалном заједницом и вишим здравственим нивоима.

Један од најважнијих домета јесте ресертификација установе од стране Агенције АСКВЕ, чиме је Дом здравља Дервента потврдио висок ниво безбједности и квалитета услуга. Посебан значај има и податак да је ова установа тек друга у РС која је поново стекла сертификат, што говори о високом степену организације и усаглашености са стандардима.

Поред тога, евидентан је снажан фокус на континуирану едукацију медицинског особља – од хитне помоћи, имунизације, РТГ и УЗВ службе, па до менаџмента. Таква пракса доприноси унапређењу стручности и квалитета услуга, те указује на дугорочно одржив приступ развоју кадровских капацитета.

Повећана је доступност здравствених услуга кроз рад у двије смјене, а унапређена је и сарадња са Медицинском школом, што осигурава развој будућег кадра. Посебну вриједност имају активности Центра за промоцију здравља, укључујући акције у заједници (нпр. Свјетски дан здравља, оралног здравља, ментално здравље адолесцената), које промовишу превентиву као кључни сегмент јавног здравља.

Унапређена је техничка опремљеност набавком нових уређаја (спирометар, дерматоскоп, холтер притиска), као и адаптацијом простора и обновом инфраструктуре. Унапређен је информациони систем, а улагања у енергетску ефикасност и модернизацију опреме планирани су и у наредном периоду.

Установа је у наведеном периоду обавила преко 32.000 прегледа у породичној медицини, скоро 99.000 лабораторијских анализа, као и велики број специјалистичких, педијатријских, гинеколошких и стоматолошких услуга. Патронажна служба и вакцинација такође су дале значајан допринос јавном здрављу.

Дом здравља Дервента је показао је висок ниво организације, унаприједио квалитет услуга, јачао кадровске и техничке капацитете, те повећао повјерење грађана. Ипак, одрживост овог развоја зависи од даљих напора у јачању кадровског потенцијала,

улагању у специјализоване услуге и континуираном унапређењу сарадње са вишим здравственим институцијама.

1.1.14. Социјална заштита

Социјална брига за лица којима је потребна помоћ једна је од важних области којима се локална заједница, кроз надлежне установе, бави. Због све тежих услова живота, као и због све већег броја старих лица којима је потребна помоћ, рад оваквих установа је од велике важности. Посебно су осјетљиви проблеми везани за лица са сметњама и потешкоћама у развоју, као и проблеми везани за особе с инвалидитетом. У граду Дервента дјелује неколико установа чија је примарна дјелатност збрињавање лица која не могу сама да се старају о себи или породици.

ЈУ Центар за социјални рад

У овој јавној установи остварују се законом утврђена права и обезбјеђује се пружање услуга социјалне заштите регулисане законом. Центар обавља послове из области:

- социјалне
- породично-правне
- кривично-правне
- дјечије заштите

Малољетна лица – корисници социјалне заштите				
Година	Угрожени породичном ситуацијом	Лица са сметњама у психичком и физичком развоју	Лица друштвено неприхватљивог понашања	Укупно
2019	60	131	1	192
2020	12	121	3	136
2021	24	105	6	135
2022	27	119	5	151
2023	35	107	6	148

Извор: Републички завод за статистику Републике Српске

Пунољетна лица – корисници социјалне заштите						
Година	Корисници субвенционирања трошкова	Лица друштвено-неприхватљивог понашања	Психички болесна лица	Лица која немају довољно прихода за издржавање	Лица у стању различитих социјално заштитних потреба	Укупно
2019	1		8	168	32	209
2020	3	30	10	118	18	179
2021	1	37	12	101	35	186
2022		28		78		106
2023	3	18		69		90

Извор: Републички завод за статистику Републике Српске

Социјална заштита обезбјеђује се за грађане који су неспособни за рад, немају средства за живот, нити сроднике који су у законској обавези и могућности за издржавање. У обављању дужности Центар сарађује са корисником, породицом, грађанима, здравственим и васпитно – образовним институцијама, установама за оспособљавање и рехабилитацију, организацијом Црвеног крста и другим бројним удружењима и асоцијацијама грађана.

Социјална заштита је организована дјелатност, усмјерена на сузбијање и отклањање узрока и посљедица стања социјалне потребе и пружање помоћи грађанима и њиховим породицама када се нађу у стању социјалне потребе. Корисници имају право на новчану помоћ, помоћ у кући, услуге социјалног рада, здравствено осигурање, трошкове сахране итд.

Центар, такође, брине и о лицима која су се нашла у потреби за смјештањем у установе социјалне заштите, за збрињавање у хранитељске породице и друге установе, а бави се и бројним другим активностима.

ЈУ Центар за дјецу и омладину са сметњама у развоју „Будућност“

Ова установа социјалне заштите основана је у Дервенти 1947. године и све до 2012. године носила је назив Завод за слијепе и слабовиде „Будућност“ Дервента. Дјелатност установе обухвата основно и средње образовање и васпитање слијепих и слабовидих ученика – ученика са вишеструким сметњама. Будући да је ова установа једина оваквог типа у РС, ученицима се обезбјеђује смјештај, исхрана, примарна здравствена заштита, културно - забавне и рекреативно – рехабилитационе активности. Установа има основну и средњу школу с интернатом, дневни центар за дјецу и омладину са сметњама у развоју, као и радионице за практичну обуку и рад. У сарадњи са родитељима ЈУ „Будућност“ настоји да пружи максималну подршку лицима са сметњама у развоју у образовању, васпитању, запошљавању, те потпуној интеграцији ове популације у друштвену средину.

ЈУ Геронтолошки центар Дервента

Центар пружа услуге сталног смјештаја за покретне, полупокретне и непокретне кориснике у апартманском и заједничком собном смјештају, дневни боравак и привремени смјештај, те отворену ванинституционалну заштиту старих, изнемоглих и хронично обољелих лица. Комплекс се састоји од 3 објекта повезана у једну грађевинско-функционалну цјелину коју чине 17 модерно опремљених апартмана и 17 соба са адекватним просторијама за зајдничка дружења, савремено опремљеном кухињом и рестораном, просторијама за стручна лица и управу укупне површине 2.950 m² и капацитета пријема 100 корисника. Објект окружује двориште површине 14 000 m².

Дом за старија лица „Златни Луг“

Ова приватна установа основана је 2014. године. Основна дјелатност ове установе је збрињавање лица старије животне доби, а пружа им адекватан медицински надзор, заштиту и безбједност, те смјештај у савремено опремљеним апартманима, а на располагању свих корисника су и ресторан, простор за рехабилитацију, амбуланта и друге услуге.

У области социјалне заштите, као и бриге за лица са потешкоћама, посебно дјеце, важна је синергија међу свим актерима. Локална заједница бројним програмима учествује у развоју и одржавању овог сектора. Важна је и добра сарадња свих установа овог типа међусобно, као и са републичким надлежним органима. Активности ОО Црвеног крста у Дервенти, те разних удружења грађана од кључне су важности за проналажење рјешења за питања ове популације, а значајан је и допринос волонтера.

Закључак

Здравствена и социјална заштита у Дервенти су кључне области за побољшање квалитета живота становништва, али и даље се суочавају с бројним изазовима. Главни изазови у здравству су недостатак медицинског кадра, преоптерећеност особља, застарјела опрема и ограничена финансијска средства. Предложене мјере унапређења укључују кадровско јачање, техничку модернизацију, побољшање интерне комуникације и сарадњу са приватним и локалним партнерима. Социјална заштита располаже организованом институционалном мрежом, али је ограничена капацитетима за дневне боравке и недовољним бројем стручног кадра. Развој мобилних тимова, подршка социјалном предузетништву и боље коришћење доступних фондова представљају реалне прилике за унапређење система. Демографско старење и економска нестабилност повећавају притисак на социјалне услуге и захтијевају проактиван приступ у планирању. Обје области морају бити стратешки усклађене и усмјерене на изградњу одрживих, финансијски стабилних и кадровски јаких система подршке грађанима.

1.1.15. Цивилно друштво

Организације цивилног друштва (ОЦД) представљају важан стуб савременог друштва, јер својим дјеловањем доприносе свеукупном друштвеном развоју, унапређењу квалитета живота грађана, те подстицању економског и пољопривредног напретка. Њихова улога је посебно значајна у обезбјеђивању активног учешћа свих друштвених скупина, укључујући маргинализоване и осјетљиве категорије становништва. Локална управа Града Дервента препознаје значај ових организација и континуирано пружа подршку њиховом раду.

Велики број ових удружења активно реализује низ пројеката у оквиру свог дјелокруга, а многе активности се спроводе управо захваљујући учешћу у пројектним

иницијативама које обезбјеђују додатна финансијска средства и унапређују организационе капацитете. Посебно је важно истаћи значај међусобне сарадње између актера цивилног друштва, као и њихово повезивање на ширем – регионалном, државном и међународном нивоу, што додатно јача њихов утицај и капацитете.

Организације цивилног друштва у Дервенти дјелују у различитим областима, али се могу сврстати у сљедеће категорије:

- Удружења грађана која заступају интересе специфичних групација
- Удружења проистекла из ратног периода
- Удружења која се баве питањима лица са посебним потребама
- Удружења са друштвено-економским мисијама
- Удружења са еколошко-природњачком оријентацијом
- Удружења која се баве омладинским питањима
- Удружења која промовишу спорт
- Удружења усмјерена на очување и развој културе

Према подацима Одјељења за привреду и друштвене дјелатности, на подручју града активно дјелује око 78 организација цивилног друштва. Од тог броја, на јавне позиве јединице локалне самоуправе редовно аплицира у просјеку око 60 организација.

У буџету за 2025. годину, планирана су средства у износу од 1.085.000,00 КМ намијењена за подршку раду ОЦД. Највећи дио ових средстава – око 600.000,00 КМ или 55% – одређен је за удружења из области спорта, док је за остале категорије цивилног друштва издвојено 485.000,00 КМ или 45%. Ови подаци указују на значајну доминацију спортских удружења у структури финансијске подршке на подручју Града Дервента.

Закључак

Организације цивилног друштва у Граду Дервента имају значајну улогу у унапређењу друштвеног и економског развоја, као и у подршци различитим друштвеним групама. Њихово дјеловање је разноврсно и обухвата више области, од социјалних и еколошких до културних и спортских. Локална самоуправа континуирано подржава њихов рад, посебно кроз финансијске подстицаје и јавне позиве. У 2025. години, највећи дио буџетских средстава намијењених ОЦД усмјерен је на спортске организације. Ова структура финансирања указује на потребу да се и осталим секторима цивилног друштва омогући равномјернија подршка ради подстицања балансираног развоја.

1.1.16. Цивилна заштита

Цивилна заштита представља организован и обједињен облик управљања и организовања снага и субјеката система заштите на спровођењу превентивних и оперативних мјера у сврху заштите и спасавања људи и добара од посљедица елементарних непогода и других несрећа, убрајајући и мјере опоравка од наведених посљедица.

Заштиту и спасавање на територији општине Дервента обављају:

Градски штаб за ванредне ситуације, јединице специјализоване и опште намјене, тимови цивилне заштите, повјереници заштите и спасавања, организационе јединице општинске управе, привредна друштва и њихове јединице и тимови, удружења грађана и невладине организације, те професионалне и хитне службе (ватрогасци, медицинске, ветеринарске службе и др).

Активности заштите и спасавања подразумијевају:

- превентивне активности заштите и спасавања
- оперативне активности заштите и спасавања
- активности у случају непосредне пријетње и ризика од опасности
- активности за вријеме ризика и опасности
- активности отклањања посљедица од настале опасности.

Закључак

Систем цивилне заштите у Дервенти представља организовану мрежу субјеката одговорних за реаговање на природне и технолошке опасности, али тренутна анализа указује на бројне недостатке. Највећи изазови су поплаве, земљотреси и пожар, при чему је проблематична недовољна опремљеност и обученост служби, као и неразвијена превентивна инфраструктура. Недостатак интегрисаног система, слаба координација институција и одсуство континуиране обуке додатно угрожавају ефикасност одговора. Неопходан је системски приступ који укључује модернизацију, едукацију и јачање институционалне сарадње ради унапређења безбједности.

1.1.17. Инфраструктура

Просторно-планска документација

Град Дервента је усвојио Просторни план за период 2018-2035. година, као најзначајнији документ у просторном планирању локалне заједнице. Насеље Дервента, као административни центар града, има урађен Урбанистички план. Просторним планом утврђена је обавеза доношења осталих планских докумената просторног уређења, те је потребно, у складу са финансијским могућностима, у континуитету наставити са активностима израде истих.

Саобраћај

Захваљујући специфичном географском положају, Дервента има важну саобраћајну и транзитну позицију. Од паневропског саобраћајног коридора X (који спаја Западну и Средњу Европу са најјужнијим дијеловима континента) удаљена је око 30 km, а најближа тачка укључења на ову саобраћајницу је у Славонском Броду. Саобраћајни значај града Дервента и њен укупни допринос у мрежи путне инфраструктуре Републике Српске значајно ће се повећати прикључком на трасу аутопута „9. јануар“, као и завршетком коридора 5-Ц, који ће пролазити недалеко од територијалне границе града.

Удаљеност већих градова од Дервенте

Градови	Удаљеност од Дервенте	Процијењено вријеме путовања
Бања Лука	91 km	1h 17 min
Сарајево	186 km	2h 48 min
Загреб	217 km	2h 25 min
Београд	242 km	2h 38 min
Будимпешта	386 km	4h 08 min
Беч	590 km	око 6h

Друмски саобраћај је значајно развијен, а путна инфраструктура на територији града Дервента је у задовољавајућем стању. Жељезнички и ваздушни саобраћај у Дервенти нису развијени. Најближа жељезничка станица је у Добоју, док је најближе укључење на жељезничку магистралу Јасенице–Ђевђелија у Славонском Броду. Аеродроми у Бањој Луци и Тузли су најприступачнији и удаљени су око 90 km од Дервенте, а значајна је и близина аеродрома у Сарајеву, Загребу и Београду. Ријека Сава је пловна

читавом дужином тока који припада Дервенти, а најближе луке налазе се у Шамцу и Брчком.

Путна инфраструктура

Дужина путне мреже на територији града Дервента износи 673,477 km. Процентуално највећи дио мреже чине некатегорисани путеви (44,82%), као и мрежа локалних путева (33,08%).

Сви јавни путеви на подручју града Дервента разврстани су на:

- магистралне путеве (укупне дужине 55,841 km)
- регионалне путеве (укупне дужине 27,207 km)
- локалне путеве (укупне дужине 226,018 km)
- некатегорисане путеве (укупне дужине 306,257 km)
- градске улице (укупне дужине 58,154 km)



Извор: Одлука о разврставању, управљању и заштити локалних и некатегорисаних путева и улица

Дервента је мрежом магистралних и регионалних путева који пролазе њеном територијом добро повезана са свим важнијим центрима и саобраћајницама унутар РС и БиХ.

Већи дио саобраћајница у основи задовољава техничке и саобраћајне елементе предвиђене за категорију пута којој свака појединачно припада. Јавне саобраћајнице се редовно одржавају планираном динамиком, а посебно се води рачуна о санирању ударних рупа и оштећења на локалним категорисаним и некатегорисаним путевима, као и градским улицама, како би се саобраћај одвијао у што безбједнијим условима. У сврху бољег протока саобраћаја у самом граду је изграђено 6 кружних раскрсница, а у

будућности је планирана и изградња нових, на мјестима на којима би таква регулација саобраћаја била ефикаснија.

<i>Врста пута</i>	<i>Дионица</i>	<i>Дужина (m)</i>
Магистрални	М-14.1 Дервента - Трстенци	16.450
	М-16.1 Дервента - Тромеђа	10.563
	М-17.2 Дервента - Брод	12.200
	М-17.2 Дервента - Брезици	16.628
Регионални	Р 472 Поље - Подновље	16.960
	Р 474 Живинице - Мишинци	10.247
<i>Врста пута</i>	<i>Дужина (m)</i>	
Локални	Укупно	226.025
	Удио у %	
	Асфалт	69,2
	Макадам	30,8
Некатегорисани путеви (m)		306.257
Градске улице (m)		57.754

Извор: Одлука о разврставању, управљању и заштити локалних и некатегорисаних путева и улица

У граду Дервента су током претходних година уложена значајна средства у пројекте изградње и модернизације путне инфраструктуре, а послови у овој области биће и даље настављени планираном динамиком и у складу са расположивим буџетом.

Јавни превоз путника на подручју града Дервента чине: приградски линијски аутобуски превоз, јавни масовни превоз путника и ванлинијски – такси превоз путника. Дервента је аутобуским саобраћајем добро повезана са свим важнијим центрима у земљи, регији и Европи. Сеоска подручја града Дервента, такође, имају редовне аутобуске линије које их повезују са градом.

Комунална инфраструктура

Постојећа комунална инфраструктура у граду Дервенти укључује водоснабдијевање, канализациону мрежу, систем одвоза и збрињавања комуналног отпада, одржавање чистоће јавних и зелених површина и електроснабдијевање. Стање комуналне инфраструктуре у граду Дервенти, према задњим расположивим подацима, у глобалу је задовољавајуће. Послове из ових области обављају „Комуналац“ а.д. Дервента и МХ „ЕРС“ ЗП „Електро Добој“ а.д. Добој – радна јединица Дервента, која послује у саставу МХ „ЕРС“ МП а.д. Требиње.

Водоснабдијевање и канализација

Послови одржавања и управљања водоводном и канализационом мрежом повјерени су предузећу „Комуналац“ а.д. Дервента, које је правни сљедбеник предузећа „Водовод“ из Дервенте, основаног давне 1897. године. Друштво обавља дјелатности од општег друштвеног и привредног значаја, а основне дјелатности су:

- -сакупљање, пречишћавање и дистрибуција воде
- -прикупљање и одводња отпадних и оборинских вода
- -прикупљање и одлагање неопасног отпада
- -рециклажа разноврсног материјала
- -увођење и одржавање инсталација водовода, канализације
- -дјелатности уређења паркова, зелених и рекреационих површина
- -остале дјелатности чишћења

Водоснабдијевање

Град Дервента, њена приградска насеља као и дио руралног подручја Града водом за пиће снабдијевају се путем градског водоводног система уз коришћење природних врела на подручју Лупљанице и Модрана и подземних вода из алувијона ријеке Саве, са водозавода Кораће. Остали дио Града водом се снабдијева путем индивидуалних извора (природна врела и бунари) или локалних, сеоских водовода: Дријен, Г.Детлак и Велика. Село Трстенци је спојено на србачки водоводни систем.

Данас основу градског система водоснабдијевања чине три водозавода укупне издашности **100 л/с**, Лупљаница : 20 л/с, Кораће : 40 л/с, Билића Врело : 40 л/с, **55** километара примарних транспортних цјевовода, **5.350 м³** резервоарског простора, те око **687** километара разводне и прикључне мреже.

Дистрибуција воде у граду врши се путем резервоара и подијељена је у три висинске зоне (због конфигурације терена). Овим системом водом се снабдијева око **21.000** становника (процјена) од укупно **25.922** становника града Дервента (попис из 2013., Републички завод за статистику РС, Бања Лука, 2017.), или **81% становништва града**, и све привредне и друге организације на подручју града.

Закључно са 2024. год. на градском водоводном систему града Дервента је регистровано **10.268** потрошача (корисника), од којих **710** правна лица (привреда и установе) а остало чине домаћинства. Од укупно 7.291 изведена прикључка на водоводну мрежу, 3.246 прикључка је изведено на сеоском подручју и 4.675 прикључка на градском подручју. На градском подручју је прикључено 3.805 индивидуална стамбена објекта, 177 објекта колективног становања (заједнице етажних власника), 629 привредна објекта (трговачко-угоститељске и занатске радње), 33 објекта јавних установа и 31 индустријска објекта.

Вода у систем се пумпа из три црпне станице: Лупљаница, Кораће и Билића Врело, и допрема до резервоара : Врхови, Бабино брдо, Гаковац, Томасово брдо, Плехан, Главица, Поље, Мишковци, Марковац и Костреш а затим у дистрибутивну мрежу потрошачима.

Годишњи просјек укупно произведене воде за 2024. годину износи **51,39 л/с**, односно по црпилиштима, Лупљаница **14,14 л/с**, Билића Врело **13,06 л/с**, и Кораће **24,19 л/с**.

Мјесец	ПРОИЗВОДЊА ВОДЕ (m³)		
	ЛУПЉАНИЦА	БИЛИЋА ВРЕЛО	КОРАЋЕ
Јануар	39.151	48.214	65.097
Фебруар	30.874	15.481	62.294
Март	29.997	27.698	66.549
Април	29.954	39.392	63.065
Мај	33.494	37.024	69.295
Јун	34.144	37.204	66.069
Јул	43.801	39.076	65.736
Август	40.154	39.949	62.989
Септембар	43.651	32.575	58.999
Октобар	43.691	23.593	62.814
Новембар	38.111	33.831	56.962
Децембар	38.806	37.931	63.037
Укупно	445.828	411.968	762.906

Извор: „Комуналац“ а.д. Дервента

ОБРАЧУНСКИ ПЕРИОД (мјесец)	БИЛАНС (m³)				
	ПРОИЗВЕДЕНО	ФАКТУРИСАНО		НЕОБРАЧУНАТО	
Јануар	152.462	74.274	48,72%	78.188	51,28%
Фебруар	108.649	72.902	67,10%	35.747	32,90%
Март	124.244	66.776	53,75%	57.468	46,25%
Април	132.411	75.037	56,67%	57.374	43,33%
Мај	139.813	88.16	63,06%	51.653	36,94%
Јун	137.417	82.51	60,04%	54.907	39,96%
Јул	148.613	88.047	59,25%	60.566	40,75%
Август	143.092	106.91	74,71%	36.182	25,29%
Септембар	135.225	98.359	72,74%	36.866	27,26%
Октобар	130.098	80.792	62,10%	49.306	37,90%
Новембар	128.904	88.639	68,76%	40.265	31,24%
Децембар	139.774	72.109	51,59%	67.665	48,41%
Укупно	1.620.702	994.515	61,36%	626.187	38,64%

Извор: „Комуналац“ а.д. Дервента

На основу биланса воде за 2024. год. произведено је и испоручено у систем 1.620.702 м³ воде, од чега је фактурисано 994.515 м³ (приходована вода) или **61,36%**, док остали дио спада у нефактурисану воду 626.187 м³ (неприходована вода) или **38,64%**.

Разлога овако значајних губитака има неколико. Највећи од њих је дотрајалост мреже у градском подручју, нелегално коришћење, недостатак опреме за детекцију и мјерење и смањена ангажованост на отклањању кварова на мрежи због интензивних активности на проширењу мреже у јужним дијеловима града.

Најбољи ефекти смањења губитака се постижу замјеном дотрајалих цјевовода, што значи да је потребно планирати документацију и материјална средства за ове реконструкције, како би се постигао европски **модел замјене 2% цјевовода годишње**, односно да вијек трајања цјевовода не прелази 50 година.

Реконструкција и изградња водоводне мреже ужег градског језгра је вршена почетком 80-тих година прошлога вијека од ливено-жељезних цијеви, чија је старост 40 и више година и представља дио мреже на којој се евидентирају највећи губици воде. Санацијом кварова на поменутом цјевоводу само се постижу краткорочни ефекти у смањењу губитака, пошто се убрзо на истим јављају нови кварови само на другим локацијама.

За дугорочно смањење губитака неопходно је изградити програм санације дотрајалих дијелова водоводног система на основу којих би се урадили пројекти реконструкције, и обезбиједити средства и начин финансирања истих.

За спровођење дефинисаних активности и остварење зацртаног плана на откривању кварова и смањењу губитака на систему водоснабдијевања потребна су велика материјална средства, што са постојећим тарифама није могуће остварити, а то упућује на локалну заједницу која одобрава тарифе, и представља услов енергичног заокрета у смањењу губитака.

У 2024. години од укупно **10.268** регистрована корисника на водоводној мрежи, 710 корисника је у привреди и јавном сектору, а остало чине домаћинства. Утоку 2024.године извршено је прикључење 854 нових потрошача на водоводни систем што је резултат ширења водоводне мреже на јужни дио општине Дервента кроз пројекат „Водовод Осиња“.

Прикупљање и одводња оборинских и фекалних вода

Развој канализационе инфраструктуре у Дервенти започео је почетком 20. вијека, али је његова реализација дуго времена заостајала за урбаним ширењем града. Због тога бројна насеља попут Поточана, Јасиковаче, Луга и других и данас немају канализациону мрежу, већ отпадне воде испуштају у природу, што представља значајан еколошки и санитарни проблем.

Постојећи систем канализације обухвата око 60% градског подручја и припада мјешовитом типу – исти колектори прикупљају и фекалне и оборинске воде из домаћинства, индустрије и малих привредних субјеката. Преосталих 40% становништва отпадне воде одводи у септичке јаме или отворене канале, без јасне

евиденције о њиховом броју, стању и пражњењу. Већина тих јама није изграђена по прописима, па често загађују подземне и површинске воде.

Према важећем урбанистичком плану, предвиђена је модернизација система преласком са мјешовитог на сепаратни систем одводње, при чему би све отпадне воде, са обје стране ријеке Укрине, биле сакупљане главним и секундарним колекторима, доведене до једне локације и пречишћене прије испуштања у ријеку. Иако је још 1986. израђена техничка документација за постројење за пречишћавање отпадних вода на ушћу Жировине у Укрину, она је данас застарјела и захтијева ревизију и прилагођавање савременим технологијама.

Одводња на десној обали Укрине ослања се на главни колектор који прати природни пад терена, док лијева обала има два главна колектора, изграђена у различитим периодима (1987. и 2011. године), уз низ препумпних станица. Иако су колектори повезани преко ријеке потисним цјевоводом, он је током рата оштећен и ван функције. Централна препумпна станица ПС-2 „Нови мост“ никада није пуштена у рад јер није повезана на електроенергетску мрежу, па тренутно све сакупљене воде лијеве обале директно завршавају у Укрину, без пречишћавања.

Канализациона мрежа града Дервенте дуга је преко 40 km – од чега 33 km чини мјешовити систем, фекални 6.5 km и атмосферски 1,3 km.

Постојећи бетонски колектори, грађени прије 50–60 година, у лошем су стању и потребна је њихова хитна и фазна реконструкција, нарочито уз саобраћајнице, са преласком на савремени сепаратни систем.

Одржавање мреже обухвата одштовање, испирање, санацију шахтова, препумпних станица, као и дезинфекцију и дератизацију. У 2024. години број корисника канализационог система повећан је на 5.164, што представља скроман раст, али указује на постепено ширење система.

Узимајући у обзир тренутно стање, модернизација и изградња савременог система канализације и постројења за пречишћавање отпадних вода представљају приоритетни задатак ради заштите животне средине и унапређења комуналне инфраструктуре у граду.

Прикупљање, транспорт и депоновање чврстог отпада

Постојећа, привремена депонија отпада (Велика Вулетићка), површине 25.000 м², смјештена је на локацији у Пољу, а с обзиром на начин збрињавања отпада, спада у ред сметлишта. Сагласност на локацију депоније, као и урбанистичко-технички услови издавани су привремено, у више наврата од 1982. године, а тек 2009. године дозвољено је кориштење постојеће привремене локације депоније до успостављања регионалне санитарне депоније.

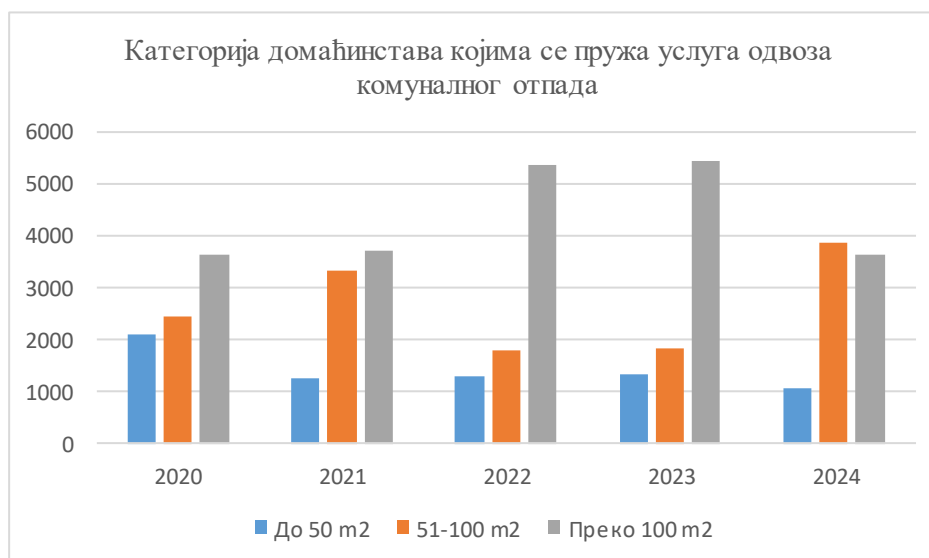
Локација депоније дјелимично је ограђена, снабђевена је електричном енергијом, водом и видео надзором. На локацији депоније налази се објект чврсте изградње са мокрым чвором (портирница), 400 м² асфалтне површине за рециклирање чврстог отпада, те надстрешница од 102 м² за паркирање булдожера и рециклирање чврстог

отпада. Прекривање депонованог отпада земљом не врши се свакодневно, већ повремено, а дератизација, дезинфекција и дезинсекција врши се редовно.

Услуга одвоза комуналног отпада за домаћинства подијељена је у три категорије зависно од површине објекта, што се види из сљедећег прегледа:

Површина објекта	Број објектата					Учеће (2024. год.)
	Година	2020	2021	2022	2023	
До 50 m2	2.099	1.243	1.307	1.321	1.062	12,40%
51-100 m2	2.446	3.312	1.793	1.813	3.878	45,27%
Преко 100 m2	3.636	3.726	5.380	5.430	3.626	42,33%
УКУПНО:	8.181	8.281	8.480	8.564	8.566	100%

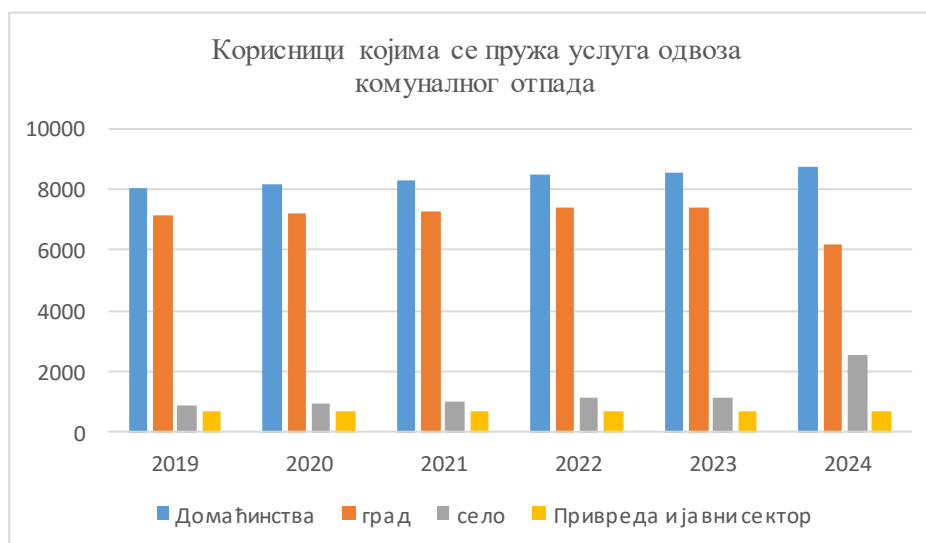
Извор: „Комуналац“ а.д. Дервента



Извор: „Комуналац“ а.д. Дервента

Врста/година	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Домаћинства	8036	8181	8281	8480	8564	8714
Град	7172	7218	7268	7368	7418	6155
Село	864	963	1013	1112	1146	2559
Привреда и јавни сектор	690	698	675	694	700	653
УКУПНО:	8726	8879	8956	9174	9264	9367

Извор: „Комуналац“ а.д. Дервента



Извор: „Комуналац“ а.д. Дервента

У 2024. години услугом одвоза комуналног отпада било је покривено 9.367 корисника, и то: 8.714 домаћинстава од којих 6.155 у граду и у селима 2.559, те 653 правних лица и субјеката јавног сектора. Из графика се може закључити континуирано проширење услуга одвоза комуналног отпада на рурална подручја. У 2024. години вршило се издвајање секундарних сировина на депонији – пет амбалаже, картона и најлона које су са депоније вожене на рециклажу.

Прикупљање и испорука секундарних сировина

Дервента располаже са Центром за рециклажу отпада смјештеним у индустријској зони површине око 2.100 m² радног простора, надстрешницом за разврставање отпада те пратећом инфраструктуром. У оквиру ове дјелатности прикупља се картон, папир, најлон и пет амбалажа. Секундарне сировине се прикупљају код индустријских корисника уз контејнерски одовоз, ручним прикупљањем код трговачких радњи и из намјенских контејнера за комунални отпад уз превоз трактором или малим камионом и теретним комбинованим возилом. Разврстане секундарне сировине се балирају и испоручују специјализованим организацијама за те намјене. Стална активност се води на разврставању отпада на мјесту настајања, међутим неизграђена свијест грађана и недовољне казнене мјере ни у 2024. години нису дале очекиване резултате.

У Дервенти се прикупљањем и продајом најлона и папира баве и „Сировинапродукт“ Добој, „Екосировина“ Тузла, „Пет-амбалажа“ доо Руданка, и „Картонгалант“ доо Дервента, а 2015. године у Дервенти је регистрована специјализована фирма („Рециклажно двориште“) која се бави прикупљањем и откупом рециклажних сировина. Секундарне сировине су се обезбјеђивале на мјесту настанка и довожене су у „Рециклажно двориште“, а један дио је прикупљан на депонији.

Током 2013. и 2014. године покушало се организовати прикупљање секундарних сировина у школама, али то није дало резултате и у 2024. години таквих активности није било. Код већих испоручилаца секундарних сировина постављени су контејнери за прикупљање папира и најлона који се одвозе по пријави корисника. У 2024 години набављено је 30 нових ПВЦ контејнера који ће замијенити старе дотрајале контејнере и довести до љепшег и уреднијег самог центра Града.

У 2024. години прикупљено је 131,77 тона рециклажног отпада (50,29 тоне пет амбалаже, најлона 4,90 тона и 76,58 тона папира), за разлику од 2023. године када је прикупљено укупно 171,09 тона рециклажних сировина (50,04 тоне пет амбалаже, најлона 4,40 тона и 116,29 тона папира).

Послови тржница на зеленој, сточној и робној пијаци

Дјелатност тржница обавља се на Градској пијаци површине 3.600 m² (од чега се на зелену пијацу односи 300 m², а остали дио служи за паркинг возила) и на локацији Сајмиште око 67.000 m² површине.

За обављање дјелатности тржница Предузеће располаже са двије трафостанице капацитета 160 и 250 KW, објектом сточне ваге капацитета 2 тоне, везовима за стоку (који се више не налазе на земљишту у власништву Града) и управном зградом са санитарним чвором на Сајмишту.

На Градској пијаци постоји 10 бетонских клупа, које су ограђене и свакодневно се користе, те простор који се издаје у закуп од којег су у 2024. години у закупу 2 локације површине 109 m². Уз то, изграђен је мокри чвор и простор за паркирање.

На Сајмишту на површини од 563 m² постоје 44 бетонске клупе површине 74 m², 50 киоска-штандова и 10 резервисаних локација.

Градска пијаца, сточна и робна пијаца на Сајмишту функционишу само пазарним даном (четвртак), а закупљене локације и киосци-штандови и осталим данима. Пуни сјај Сајмиште добије у вријеме Дервентског вашара који се ово године одржао по 174. пут.

Снабдијевање електричном енергијом

Електродистрибутивну дјелатност на територији града Дервента обавља МХ „ЕРС“ ЗП „Електро Добој“ а.д. Добој, РЈ Дервента. Електричном енергијом укупно се снабдијева 13.370 крајњих купаца, од чега је 12.371 купац из категорије домаћинства, док је преосталих 999 купаца из категорије остале потрошње на свим напонским нивоима. Дистрибутивни електроенергетски систем покрива готово читаву територију општине Дервента, изузетак чине повратничка насеља, будући да постојећа средњенапонска и нисконапонска мрежа није адекватна.

Опште стање у погледу напајања корисника на подручју града Дервента је задовољавајуће, а електрична енергија се испоручује континуирано, без рестрикција. Сви непланирани застоји у испоруци електричне енергије отклањају се у најкраћем

могућем року, док се о планским застојима крајњи корисници редовно обавјештавају путем средстава јавног информисања на подручју града Дервента.

У погледу електрификације повратничких насеља, ЗП „Електро добој“ а.д. Добој, град Дервента и Министарство за људска права и избјеглице улажу велике напоре да се проблеми у овом подручју умање и ријеше. Највећи проблем представља потпуно одсуство електроенергетске инфраструктуре која је девастирана и уништена током ратних дејстава, а проблем представља и разуђеност стамбених и других објеката у повратничким насељима, што изискује велика финансијска средства због потребе изградње ДВ, ТС и нисконапонске мреже. У 2017. години на постојећу дистрибутивну мрежу прикључен је 41 објекат, изграђен је прикључни далековод 10 kV у дужини од 800m и ТС 10/0,4 kV у МЗ Мала Сочаница, пуштена је у рад ТС 10/0,4 kV „Бишња 2“ и изграђена је нисконапонска мрежа укупне дужине 4.420m у насељима Бијело Брдо, Мишинци, Мала Сочаница и Божинци, а завршена је изградња нисконапонске мреже у укупној дужини од 2.510 m у насељима Бијело Брдо, Рабић, Бишња и Кулина.

Напајање дистрибутивног подручја РЈ Дервента врши се преко чворне трансформаторске станице 110/35/10 kV која је у власништву Електропреноса БиХ. РЈ Дервента посједује једну ТС 35/10 kV у селу Модран, те 241 ТС 10/0,4 kV. За ТС 110 kV обезбијеђено је двострано напајање. Читава секундарна мрежа средњег напона је у погону на 10 kV и разграната је (у градском дијелу је подземна – кабловска, а у приградским и руралним дијеловима општине – надземна). Примарна мрежа средњег напона није високо оптерећена. У свим значајније оптерећеним ТС 35/10 kV на дистрибутивном подручју „Електро Добој“ а.д. Добој осигурана је резерва у трансформацији. Водови 35 kV су врло квалитетни.

35 kV водови на територији града Дервента

Назив чвора 1	Назив чвора 2	Назив ни напон [kV]	Врста вода	Материјал водича	Пресјек [mm ²]	Врста ступова/и золације	Дужина [m]	Година изградње
ЦТС 110/35/10/6 kV БРОД 1	ЦТС 110/35/10 kV ДЕРВЕНТА	35	НВ	Al/Fe	120	ЧЕЛ	7000 (до Укрине)	1972, 1987
ЦТС 110/35/10 kV ДЕРВЕНТА	Укрини	35	НВ	Al/Fe	95		14000	

Извор: Студија енергетског сектора у БиХ

Напонске прилике у мрежи су задовољавајуће, оптерећење јединица је високо, а снабдијевање редовно. Дистрибутивни губици електричне енергије износе 6,37% и у континуираном су опадању, што је резултат инвестирања и модернизовања електроенергетских објеката. И у наредном периоду планирана је санација и реконструкција постојећих, те изградња нових електроенергетских објеката, изградња оптичких телекомуникационих водова с циљем повећања ефикасности даљинског управљања електроенергетским објектима, а предвиђена су и даља континуирана улагања у електрификацију повратничких насеља.

Телекомуникације

На подручју града Дервента изграђени су телекомуникациони капацитети које пружају могућност коришћења:

- фиксне телефоније: аналогни и дигитални прикључци (ISDN BA и PRA)
- мобилне телефоније: град покривен сигналом мобилне телефоније
- интернет везе: омогућена преко Dial Up-а (аналогно и модемом), као и преко ADSL-а са брзином преноса до 1Mb/s.

Медији

Медијска покривеност и извјештавање о дешавањима на територији општине је добра. У Дервенти су развијени штампани медији, као и култура читања новина. О томе свједочи још увијек живо издаваштво најстаријег листа у БиХ, а који је по времену настанка одмах после листа „Политика“. ЈП Дервентски лист и радио Дервента данас издаје „Дервентски лист“, који је почео излазити 1912. године под именом „Дервентски котарски лист“. Ове седмичне локалне новине су, не само главни информатор грађана, него и културна баштина овог краја. Данас се издају у тиражу нешто већем од 1000 примјерака и прате сва дешавања везана за локалну заједницу. Међу електронским медијима који извјештавају о догађањима из Дервенте посебно се истичу РТРС и ТВ КЗ из Прњавора. Интернетско извјештавање, путем портала, интернет радија и телевизије, постоји на територији града.

Закључак

Јавна инфраструктура града Дервента у цјелини показује стабилан ниво развијености, уз потребу за континуираном модернизацијом. Просторно-планска документација је уређена, са усвојеним Просторним и Урбанистичким планом, што пружа добру основу за даљи развој. Саобраћајна повезаност је веома добра. Путна мрежа је обимна (673 km), али се велики проценат односи на некатегорисане и локалне путеве, што указује на потребу улагања у модернизацију и реконструкцију.

Комунална инфраструктура је у глобалу задовољавајућа, али изазови постоје – нарочито у систему водоснабдијевања и канализације. Губици воде од преко 38% су алармантни и проистичу из дотрајалости мреже. Само 60% града је покривено канализационом мрежом, а недовољно пречишћавање отпадних вода представља еколошки ризик. Систем одвоза отпада се унапређује и проширује на рурална подручја, али привремена депонија и недовољна свијест грађана о рециклажи остају проблеми.

Укупно гледано, инфраструктура Дервенте је функционална, али потребна су већа улагања у обнову, проширење и модернизацију критичних сектора.

1.1.18. Животна средина

Град Дервента се суочава са значајним изазовима у области заштите животне средине, који укључују загађење вода, тла, ваздуха и негативан утицај на биљни и животињски свијет. Проблеми су вишеструки и проистичу из различитих извора, као што су привреда, пољопривреда, неадекватно управљање отпадом и климатске промјене. С тим у вези, анализирани су кључни проблеми, идентификовани ризици и негативни утицаји на животну средину.

Воде

На подручју града Дервенте, ријека Укрина представља најважнији водни ресурс, али је квалитет њених вода угрожен услед загађења из различитих извора.

Истраживања спроведена у јуну и септембру 2010. године показала су да се, према анализи органског и фекалног оптерећења, квалитет вода креће у распону од II до IV категорије водотока. Укупно је извршено 40 бактериолошких анализа, при чему је 22 мјерења (55 %) сврстано у II класу, 13 мјерења (32,25 %) у III класу, а 5 мјерења (12,5 %) у IV класу квалитета вода (ЈЕАП 2012).

Најчешће загађујуће супстанце у воденим екосистемима су: нитрати, фосфати, детерџенти, пестициди, тешки метали (Cd, Pb, Hg), полициклични ароматични угљоводоници и сличне хемијске супстанце. Азотна и фосфорна једињења, осим што доприносе еутрофикацији, у већим концентрацијама могу бити токсична за акватичне организме. Полутанти у ријеку Укрину доспијевају из два основна правца природним и антропогеним путем.

Природни извори загађења углавном настају услед екстремних временских појава које, иако повремене, могу изазвати озбиљне поремећаје у екосистему ријеке, са дугорочним негативним посљедицама по биљни и животињски свијет. На подручју слива ријеке Укрине, овакви утицаји се највише односе на климатске промјене, које се огледају кроз продужене сушне периоде (са ризиком од смањења биолошког минимума) и све чешће поплаве. Поплаве узрокују испирање земљишта и унос различитих материјала у водотокове, чиме се мијења физичко-хемијски састав вода, често с дугорочним посљедицама.

Антропогени извори загађења обухватају: комуналне отпадне воде, процједне воде са депонија, индустријске отпадне воде, пољопривредни отпад, као и атмосферске падавине које сабирањем саобраћајница и површина уносе загађења у водене ресурсе.

Извори загађења ријеке Укрине

Ријека Укрина је под сталним притиском различитих извора загађења који директно или индиректно утичу на квалитет њених вода. Процијењене количине отпадних и процједних вода, уз присуство штетних материја, указују на потребу за хитним и системским мјерама заштите.

- ✓ **Процједне воде градске депоније** – садрже биоразградиве органске материје, нутријенте, тешке метале и опасне супстанце које значајно нарушавају квалитет околних водотока.
- ✓ **Отпадне воде из јавне канализације града Дервента** – потичу из домаћинства, јавних установа и пословних објеката. Садрже кабасти материјал, биоразградиве органске материје и нутријенте, који имају изражен негативан утицај на водени екосистем.
- ✓ **Отпадне воде из насеља без канализационе мреже** – у насељима која нису прикључена на јавну канализацију, отпадне воде се испуштају у септичке јаме, преливе и отворене канале који се улијевају у најближе водотоке. Садрже кабасти материјал, органске материје и нутријенте који доприносе загађењу површинских и подземних вода.
- ✓ **Неуређене и дивље депоније** – загађују околне ријеке и потоке путем процједних вода које садрже биоразградиве материје, нутријенте, тешке метале и опасне хемикалије.
- ✓ **Индустријске отпадне воде** – представљају значајан извор загађења ријеке Укрине. Ове воде садрже кабасти отпад, биоразградиве материје, нутријенте, тешке метале и опасне супстанце, које често нису адекватно третиране прије испуштања у природу.
- ✓ **Пољопривредно загађење** – отпадне воде са фарми и пољопривредних газдинстава садрже кабасти материјал, органске материје, нутријенте и опасне супстанце које негативно утичу на све компоненте водених екосистема.

Проблеми у области вода на подручју града Дервента

Поред утврђених извора загађења, на подручју града Дервента евидентирани су бројни системски проблеми у области управљања водама. Они укључују недостатак инфраструктуре, техничке опреме и институционалне координације, а посљедице се манифестују кроз нарушени квалитет површинских и подземних вода, те потенцијалне ризике по здравље становништва.

Недостатак техничких мјера на градској депонији

Градска депонија нема неопходне техничко-технолошке мјере за управљање процједним водама, што доводи до дифузног загађења. Око 200.000 m³/год. нефилтрираних процједних вода завршава у ријекама Жировина и Укрина, уносећи штетне супстанце у водене токове.

Непостојање постројења за пречишћавање отпадних вода

Град Дервента не располаже системом за третман комуналних отпадних вода. Отприлике 240.000 m³/год. отпадних вода се директно испушта у ријеку Укрину, без претходног пречишћавања, што доводи до деградације водног квалитета.

Неуређена канализациона инфраструктура у руралним срединама

У многим приградским и сеоским подручјима не постоји организован систем за прикупљање и третман отпадних вода. Годишње се у водотоке и тло испусти око 712.680 m³ санитарно-фекалних вода, што представља озбиљан ризик по екосистеме и здравље људи.

Постојање дивљих депонија и неадекватно одлагање отпада

Неконтролисано одлагање отпада и дивље депоније доприносе стварању 1.875 m³/год. процједних вода које додатно оптерећују водне ресурсе токсичним и биоразградивим материјама.

Загађење из индустријских и пољопривредних извора

Индустријски и пољопривредни објекти често немају сопствене уређаје за третман отпадних вода. Годишње се процјењује да се у водотокове испушта око 2.382 m³ отпадних вода из ових сектора, које садрже кабасти материјал, хемикалије, нутријенте и опасне супстанце.

Ризици по изворе воде за пиће током поплава

Током поплавних периода, посебно у нижим подручјима, постоји ризик од контаминације бунара и изворишта питке воде, јер поплавне воде могу садржавати фекалне и хемијски штетне материје, што представља озбиљну пријетњу јавном здрављу.

Земљиште

Пољопривредно земљиште је најважнији природни ресурс и заузима око двије трећине територије града Дервента. Од укупне површине земљишта на пољопривредно отпада 35.671 ха, шуме заузимају површину од 12.636 ха, а под неплодним земљиштем је 3.209 ха.

Главни узроци загађења земљишта су:

Одлагалишта отпада

На подручју града годишње настаје око 12.000 тона отпада, који се одлаже на градску депонију. Додатних 4.000 тона отпада завршава на дивљим депонијама, што доводи до контаминације тла и подземних вода.

Неуређена канализациона инфраструктура

Значајан извор загађења тла су отпадне воде из домаћинстава која нису прикључена на систем јавне канализације. Укупна годишња количина ових отпадних вода износи 712.680 m³, што представља озбиљан еколошки проблем.

Прекомјерна употреба хемијских средстава у пољопривреди

У оквиру примарне пољопривредне производње (ратарство, воћарство, повртарство), значајна количина хемијских средстава се користи у сврху заштите и исхране биљака.

На годишњем нивоу се према прописаним нормативима користи: 63,3 тоне пестицида и других препарата за заштиту биља као и 4.923 тоне минералних гнојива. Ова средства, ако се не примјењују у складу с агротехничким мјерама, могу негативно утицати на квалитет земљишта.

Поплаве

Ријека Укрина често изазива поплаве које доприносе загађењу пољопривредног земљишта. Поплавне воде преносе загађујуће и отпадне материје с других подручја, што додатно угрожава квалитет тла.

Загађене површине минама

На територији града Дервента евидентирано је 51 минско поље са 29 ПП и 134 ПТ мине. Број регистрованих минских поља не одражава право стање минске ситуације (опасности), јер је велики број мина постављен без икакве евиденције. Од 1996. до 2021. године на подручју града Дервента је завршено 89 пројеката деминирања укупне површине 4.112.782 m². Преостало је за реализацију још 44 пројекта укупне површине 1.772.368 m². Минска поља су највише постављана на линији разграничења, уз путне комуникације и уз обале ријека Саве и Укрине. Ризичне површине заузимају највећим дијелом шумске предјеле, пољопривредно земљиште, а мањим дијелом подручје у непосредној близини насеља.

Ваздух

На подручју града Дервента не постоји систем континуираног праћења квалитета ваздуха, па су доступне информације ограничене на мјерења која су вршена у оквиру студија утицаја рудника „Станари“ и планиране Термоелектране „Станари“. Ова испитивања обухватила су ширу зону могућег утицаја термоенергетских постројења, укључујући и простор који би могао бити погођен радом „ТЕ-ТО Добој“.

Током спроведених мјерења анализиране су концентрације основних загађујућих материја у ваздуху, међу којима су сумпор-диоксид (SO₂), угљен-моноксид (CO), угљен-диоксид (CO₂), азотни диоксид (NO₂), азотни оксид (NO) и метан (CH₄), као и укупна количина лебдећих честица. Уз то, истовремено су биљежени и микрометеоролошки параметри попут брзине и правца вјетра, температуре ваздуха и релативне влажности.

Добијени резултати показали су да ниједна од мјерене вриједности не прелази граничне нити циљане концентрације прописане важећим Правилником о граничним вриједностима квалитета ваздуха. На основу података о правцима и интензитету вјетра, те начину ширења загађујућих честица, закључено је да у насељеним подручјима у околини није забиљежено повећано загађење. (ЛЕАП, 2012)

Загађење током грејне сезоне

Упркос наведеном, квалитет ваздуха се погоршава током грејне сезоне, када долази до појаве смога. Највећи притисак на атмосферу потиче од:

- индивидуалног гријања стамбених, пословних и јавних објеката,
- емисија из индустријских погона,
- саобраћаја,
- депонија отпада,
- пољопривредних активности.

Главни узроци загађења ваздуха

Непостојање система даљинског гријања

Један од најозбиљнијих узрока загађења ваздуха на подручју Дервенте јесте непостојање централизованог система даљинског гријања. Умјесто тога, гријање се претежно заснива на индивидуалним системима који су у великој мјери застарјели, енергетски неефикасни и технички неприхватљиви с аспекта заштите животне средине. Овај проблем је изражен не само у сектору становања, већ и у привреди и јавним институцијама, гдје се енергија користи без одговарајуће контроле утицаја на атмосферу.

Годишња потрошња енергије за гријање и друге потребе достиже око 337.308.119 kWh. Оваква потрошња, уз сагоријевање угља, дрвета и других горива, као и интензивну потрошњу електричне енергије, резултира емисијом великих количина штетних материја. У атмосферу се годишње испусти 968 тона сумпор-диоксида (SO_2), 200 тона азотних оксида (NO_x), 500 тона неметанских испарљивих органских једињења (NMVOC), 4.284 тоне угљен-моноксида (CO), 1.246 тона ситних чврстих честица (PM), те 0,37 тона тешких метала.

Поред наведеног, насеља на подручју Дервенте имају и кључну улогу у емисији гасова стаклене баште, који доприносе глобалном загријавању и климатским промјенама. Годишње се из ових извора емитује 139.034 тоне угљен-диоксида (CO_2) и 18.531 тона метана (CH_4), што указује на потребу за хитним мјерама енергетске ефикасности и прелазак на чистије изворе енергије.

Депонија комуналног отпада

Проблем загађења ваздуха додатно погоршава градска депонија комуналног отпада, на којој не постоје адекватне техничке, технолошке ни организационе мјере за контролу емисије депонијског гаса. Овај гас се ствара разградњом отпада унутар депонијског тијела, а количина емитованог гаса зависи од састава и старости одложеног отпада.

На годишњем нивоу, на депонији се одложи око 25.550 m³ отпада, што резултира емисијом од приближно 23.000 m³ депонијског гаса. Одсуство система за сакупљање и прераду овог гаса чини депонију сталним извором загађења ваздуха.

Саобраћај

Сектор саобраћаја представља један од значајнијих извора загађења ваздуха на подручју Дервенте, што је у великој мјери посљедица високе просјечне старости возног парка. Просјечна старост возила прелази 15 година, а значајан дио њих не испуњава

савремене еколошке стандарде, што додатно појачава негативне утицаје на квалитет ваздуха.

Процјењује се да возила регистрована на подручју града Дервенте годишње пређу више од 120 милиона километара, уз потрошњу приближно 14 милиона литара горива. Такав ниво потрошње горива доводи до значајних емисија загађујућих материја, међу којима се посебно издвајају: 296,50 тона азотних оксида (NO_x), 2,58 тона амонијака (NH_3), 149,46 тона неметанских испарљивих органских једињења (NMVOC), 1.129,56 тона угљен-моноксида (CO), 23,90 тона ситних чврстих честица (PM), 35.453 тоне угљен-диоксида (CO_2) и 5,13 тона метана (CH_4). Ови показатељи указују на потребу планирања и спровођења мјера које ће доприносити смањењу потрошње фосилних горива, повећању енергетске ефикасности и преласку на одрживије облике транспорта.

Пољопривреда

Значајан извор загађења ваздуха на подручју Дервенте долази и из сектора пољопривреде. Највећи проблеми у овом сегменту су прекомјерна и неконтролисана употреба хемијских средстава те непостојање стандарда добре пољопривредне праксе који би регулисали начин и количину примјене пестицида и ђубрива.

Процјењује се да се на годишњем нивоу у пољопривредној производњи користи 63,3 тоне пестицида, хербицида и инсектицида, уз додатних 4.923 тоне минералних гнојива. Такође, на пољопривредним газдинствима произведе се око 78.000 тона стајњака. Оваква пракса доводи до емисије штетних гасова у атмосферу, посебно амонијака (NH_3), метана (CH_4) и азот-субоксида (N_2O), који имају значајан утицај не само на квалитет ваздуха, већ и на климатске промјене.

Стање биљног и животињског свијета

Подручје града Дервента представља простор богат природном разноликошћу, гдје се преплићу карактеристике перипанонског и панонског пејзажа. У тој разноликости развијени су бројни екосистеми који обухватају и природна и човјеком обликована станишта. На овом простору присутне су различите шумске заједнице, међу којима се издвајају екосистеми обичног граба и храста, затим храста китњака у комбинацији с веприном, сребрном липом или цером. Осим тога, развијене су и заједнице букве и поребнице, као и специфичне комбинације обичног граба и храста китњака с врстама попут коштрика и клокачике. Поред шумских, присутни су и екосистеми обрађених површина, који обухватају житарице и повртларске културе, као и воћњаци. Уз људска насеља и путеве могу се наћи напуштена станишта која попримају карактеристике секундарних екосистема. Урбани и рурални пејзажи такође садрже властите, специфичне облике живота који коегзистирају са људском активношћу.

У оквиру панонског пејзажа, посебно су изражени екосистеми везани за водене површине и њихове непосредне зоне. Шуме врбе и тополе доминирају приобалним појасом ријеке Саве и њених већих притока, док се у нижим, често влажним дијеловима, развијају заједнице пољског јасена и дријемовца. На пјесковитим и

деградираним земљиштима расте шибље аморфе и ниске шуме багрема. Екосистеми водењара, шашика и трстика, као и они уз обале вода, додатно обогаћују биолошку разноликост. У равничарским предјелима присутне су и обрадиве површине које у великој мјери обликују крајолик.

Ријека Укрина, као једна од најважнијих водених артерија овог краја, истиче се богатством рибљег фонда. У њеним водама обитавају бројне врсте риба, међу којима су клен (*Leuciscus cephalus*), мрена (*Barbus barbus*), шаран (*Cyprinus carpio*), сом (*Silurus glanis*), штука (*Esox lucius*), шкобаљ (*Chondrostoma nasus*), црвенперка (*Scardinius erythrophthalmus*), бабушка (*Carassius auratus gibelio*), бјелица (*Leucaspis delineatus*), деверика (*Abramis brama*), плотица (*Rutilus pigus*), јез (*Leuciscus idus*), амур бијели (*Ctenopharyngodon idella*), буцов (*Chalcalburnus chalcoides*), уклија (*Alburnus alburnus*), бркица (*Noemachilus barbatulus*) и вијун (*Cobitis taenia*). Осим риба, ријека представља станиште и за ријечног рака (*Astacus astacus*), што је показатељ добре очуваности водене средине.

У кругу слива ријеке Украине обитавају и бројне врсте птица које се хране рибом. Ту се могу запазити чапља сива (*Ardea cinerea*), чапља вољак (*Ixobrychus minutus*), водомар (*Alcedo ispida*), мали и ђубасти гњурац (*Podiceps ruficollis* i *Podiceps cristatus*) те ријечни галеб (*Larus ridibundus*). Од других организама који се хране рибом у том подручју присутне су видра (*Lutra lutra*) и бизамски пацов (*Ondatra zibethicus*), који су саставни дио овог сложеног екосистема.

За ријеку Украину карактеристична је фауна водених инсеката која се одликује присуством врста из рода „Ephemeroptera“ (водени цвијет). Ephemeroptera представља древни ред класе Insecta унутар поткласе Pterygota, који обухвата неколико десетина хиљада врста средње величине, издуженог меког тијела, њежних бјеличастих крила, од којих је предњи пар већи и троугласт, а задњи знатно мањи или не постоји. Ова прастара група инсеката је живјела на Земљи још у доба карбона (прије 250-350 милиона година). Због велике филогенетске старости неки овај ред инсеката називају живим фосилима. У ријеци Украини су детерминисане три врсте и то: *Caenis luctuosa*, *Ephemerella* sp. и *Heptagenia* sp. Једна од природних специфичности овог инсекта јесте појава масовног „цвјетања ријеке Украине“. Ова појава се јавља у августу мјесецу у љетним вечерима, када се изнад и око водотока из ријеке јављају ројеви „водених цвјетова“, којима је једина мисија да у лету љубави обезбиједе опстанак своје врсте. Цвјетање Украине је необичан приказ, јер се ствара утисак као да је ријеч о сњежној олуји и пахуљицама које су прекриле површину воде.

Биљни свијет у сливу ријеке Украине додатно обогаћује природну слику подручја. Заступљене су врсте као што су врба, топола, граб, храст, јасен и бријест, које обликују пејзаж, али и пружају станиште многим животињским врстама. Овај спој шумских, ријечних, пољопривредних и урбаних екосистема чини подручје Дрвенте јединственим простором биолошке разноликости, чија заштита и очување представљају један од кључних задатака одрживог управљања природним ресурсима.

Закључак

Град Дервента суочава се с озбиљним еколошким изазовима који обухватају загађење вода, земљишта, ваздуха и нарушавање биљног и животињског свијета. Ријека Укрина је под великим притиском отпадних вода из домаћинства, индустрије и пољопривреде, а изостанак постројења за пречишћавање додатно погоршава стање. Земљиште трпи због отпада, поплава и прекомјерне употребе хемикалија, док мине и даље представљају пријетњу. Квалитет ваздуха се знатно погоршава током грејне сезоне због индивидуалног гријања, старих возила и емисија из депоније. Упркос притисцима, подручје задржава значајну биолошку разноликост, посебно у ријечним и шумским екосистемима. Присуство ријетких појава попут „цвјетања ријеке Укрине“ указује на потребу за хитним мјерама заштите. Додатни потенцијал лежи у развоју обновљивих извора енергије, посебно соларне и биомасе, који би допринијели смањењу емисија. Посебан значај има развој одрживог транспорта, који кроз модернизацију возног парка, јавни пријевоз и употребу чистијих горива може допринијети смањењу загађења ваздуха и емисија стакленичких гасова. Увођењем система рециклаже и принципа циркуларне економије могуће је значајно смањити количину отпада и створити нове економске прилике кроз одрживо управљање ресурсима.

1.1.19. Анализа буџета

Приходи и примици за период 2022-2024

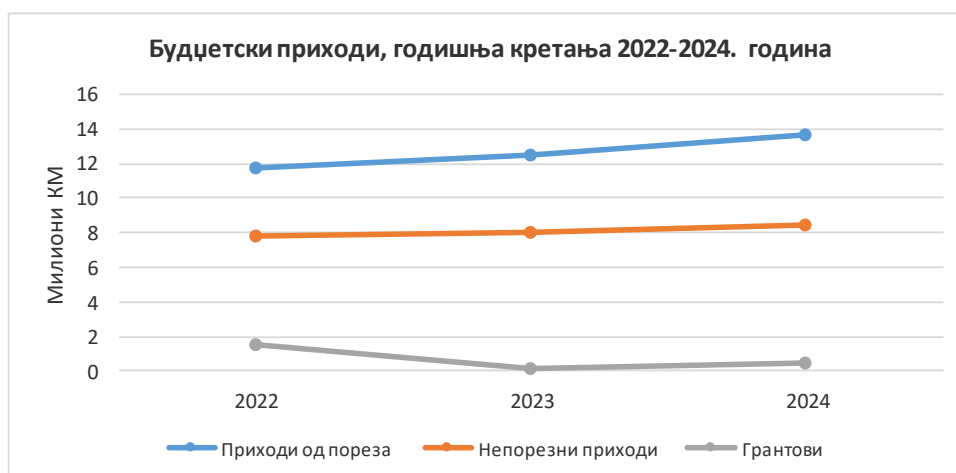
Град Дервента је у 2024. години остварила укупне буџетске приходе и примитке у износу од 31,4 милиона КМ, што представља остварење од 104,1% планираних буџетских прихода за ту годину. У периоду од 2022. године до 2024. године, остварени буџетски приходи имали су тренд раста.

Приходни примици, и Град Дервента, 2022- 2024, (КМ)

	Б 2022	И 2022	Б 2023	И 2023	Б 2024	И 2024
Укупни приходи примици	23.378.917	23.265.287	22.973.491	24.116.945	30.195.000	31.443.302
Приходи од пореза	11.690.000	12.537.222	12.490.000	12.778.217	13.732.000	15.083.178
Непорезни приходи	7.758.770	7.275.605	7.973.700	8.771.349	8.415.000	8.628.894
Грантови	1.502.300	1.624.876	167.550	203.258	430.500	486.622
Трансфери измеђ. или унут. јед. власт	1.523.000	967.451	1.200.991	1.183.757	6.476.000	6.559.176
Примици за нефин. имовину	574.800	574.210	797.500	789.456	759.000	300.750
Примици за неф. имов. и транс. изм. једин. власти	6.000	8.164	5.600	7.619	5.500	7.930
Примици од финан. имовине	48.000	11.939	105.000	105.275	58.000	52.961
Примици од задуживања	0	0	0	0	0	0
Остали примици	276.047	265.720	233.150	278.014	319.000	323.791

Извор: Одјељење за финансије

Када је ријеч о примцима у буџет они су били промјењиви, растући и опадајући, у појединим годинама као што је видљиво из горње табеле. Град Дервента у посматраном периоду није имао примитака од задуживања. У периоду од 2022. до 2024. године остварени приходи од пореза су имали примјетан тренд раста. Непорезни приходи, грантови и трансфери су биљежили промјењив тренд



Извор: Одјељење за финансије

Приходи од пореза

Из горње табеле се уочава да су приходи од пореза у свакој од посматраних година остварени у износима без већих одступања у односу на планиране величине. У структури укупних прихода буџета приходи од пореза чине око 70,7%. Такођер, ова врста прихода је у сталном порасту. Раст прихода од пореза у периоду 2022-2024 износи 20,3%. Детаљи у вези са поткатегоријама порезних прихода, дати су у сљедећој табели.

КАТЕГОРИЈА ПРИХОДА (КМ)	2022	2023	2024
ПРИХОДИ ОД ПОРЕЗА	12.537.222	12.778.217	15.083.178
Порез на добит и доходак	0	145	21
Порези на плату и радну снагу	934.961	1.266.799	1.579.944
Порез на имовину	580.360	629.696	647.074
Порези промет производа и услуга (заостале обавезе)	94	119	0
Приходи од индиректних пореза	10.898.671	10.733.971	12.720.009
Остали порези	123.133	147.487	136.130

Извор: Одјељење за финансије

Најиздашњија врста прихода од пореза су приходи од индиректних пореза чији је просјечан годишњи износ 11,5 мил КМ и они чине око 60,2% укупних прихода и примитака буџета Града Дервента. У 2024. години ова подгрупа порезних прихода износи 12.720.009 КМ или око 53,1% укупних буџетских прихода. Њихова висина се мијењала од 10.898.671 КМ (64,0% укупних прихода) у 2022. години до 10.733.971 КМ (63,5% укупних прихода) у 2023. години.

Порези на плату и радну снагу су сљедећи по значају у укупним порезним приходима. Са просјечним годишњим износом прихода од 1,3 мил КМ они чине 6,5% буџетских прихода и примитака. Порез на имовину са просјечних 619.043 КМ, односно удјелом од 3,3% прихода и примитака буџета Града Дервента у периоду 2022-2024 чини трећу по значају подгрупу порезних прихода. Код пореза на имовину највеће вриједности биљежи порез на непокретности.

Остали порези са просјечним годишњим износом од 135.538 КМ, односно 0,7% буџетских прихода и примитака су сљедећи по значају док су преостале подгрупе као што су приходи од пореза на добит и доходак као и порези на промет производа и услуга евидентирани у посматраном периоду али су њихове величине занемариве за потребе ове анализе.

Укупно посматрано, у структури пореских прихода у Граду Дервента примјетан је изразит значај прихода од индиректних пореза, пореза на плату и радну снагу те локалних пореза на имовину који збирно чине 70% укупних буџетских прихода. Потенцијал за раст лежи првенствено у наставку њихових растућих трендова што је присутно у последње двије године. Значај осталих подгрупа прихода од пореза је занемарив.

Грантови и трансфери

Групе прихода *грантови и трансфери* у просјеку износе 2,6 мил КМ годишње, што чини око 12% укупних прихода и примитака буџета Града Дервента у периоду 2022-2024. Код ове двије групе прихода углавном је ријеч о *грантовима*, из иностранства и земље, и они чине око 4,1% буџетских прихода, на годишњем нивоу, или просјечно 747.643 КМ. Већина ових прихода се односи на грантове из земље. Практично, грантови из иностранства су евидентирани само у 2022., не и у каснијим годинама. Када је ријеч о *трансферима* они износе просјечно 7,9% укупних прихода или 1.857.949 КМ.

Величина и структура грантова и трансфера, 2022-2024, (КМ)

ГРАНТОВИ И ТРАНСФЕРИ	2022	2023	2024
ГРАНТОВИ	1.584.126	187.912	470.890
Грантови	1.584.126	187.912	470.890
Грантови из иностранства	23.421	0	0
Грантови из земље	1.560.705	187.912	470.890
Трансфери између или унутар јединица	79.037	127.490	5.367.319

Извор: Одјељење за финансије

Расходи и издаци за период 2022-2024

Укупни расходи и издаци у 2024. години износили су 19,9 милиона КМ. Расходи и издаци су у порасту у посматраном периоду, те су у односу на 2022. годину када су износили 14,9 милиона КМ, порасли за око 33,3%. У структури текућих расхода у Граду Дервенти највећи износ чине расходи за лична примања запослених са просјечном величином од 3,4 милиона КМ и удјелом од 21,3% у структури расхода и издатака. Сљедећи по значају су расходи по основу кориштења роба и услуга са просјечном величином од 2,4 милиона КМ и удјелом од 14,7% у структури укупних расхода. Значајни по величини су и грантови са просјечним износом од 1,8 милиона КМ, и удјелом од око 9,3% у структури буџета у посматраном периоду. Када је ријеч о буџетским издацима највеће су дознаке на име социјалне заштите које се исплаћују из буџета Републике Српске са просјечном величином од 766.150 КМ у посматраном периоду и удјелом од 4,8% у структури укупних расхода у периоду 2022-2024.

Величина и структура расхода и издатака, 2022-2024

РАСХОДИ И ИЗДАЦИ	2022	2023	2024
УКУПНО (КМ)	14.939.864	13.870.033	19.915.157
ТЕКУЋИ РАСХОДИ	8.216.796	8.478.042	9.141.368
Расходи за лична примања	3.112.274	3.418.381	3.670.839
Расходи по основу роба и услуга	2.214.772	2.253.741	2.591.691
Расходи финанс. и др. Фин. трошкови	74.280	97.591	81.617
Субвенције	514.110	471.302	473.494
Грантови	1.490.842	1.461.826	1.469.643
Дознаке на име соц. Заштите које се исплаћују из буџета РС	752.517	750.208	795.725
Расходи финанс., других фин. трошкови и расходи трансакција размјене између/унутар јединица	18.086	17.880	17.335
Расходи по судским рјешењима	39.915	7.113	41.024
Трансф. између разл. јединица власти	29.062	17.231	30.342

Извор: Одјељење за финансије

1.2. „SWOT“ анализа града Дервента и стратешко фокусирање

SWOT анализа локалног економског развоја града Дервента показује да град има снажну индустријску основу, повољан геостратешки положај и квалификовану радну снагу, што представља темељ за даљи раст и привлачење инвестиција. Истовремено, присутни су изазови попут негативних демографских кретања, недостатка радне снаге у одређеним занимањима и недовољне институционалне подршке предузетништву. Пољопривреда има велики потенцијал захваљујући природним ресурсима и традицији, али је потребна модернизација производње и боља организација произвођача. Међу највећим приликама издвајају се јачање веза са дијаспором, развој иновација, дигитализације и нових туристичких производа, као и могућност коришћења европских фондова. Међутим, дугорочне пријетње попут демографског пада, нестабилности тржишта рада и ризика од прекомјерне зависности од појединих индустријских сектора захтијевају пажљиво планиране развојне политике и координисан приступ локалног и вишег нивоа власти.

SWOT анализа друштвеног развоја града Дервента указује на стабилну инфраструктурну и институционалну основу која омогућава унапређење квалитета живота становништва. Град располаже развијеном мрежом јавних служби, образовних установа и културно-спортских организација, што представља важан потенцијал за даљи социјални и културни напредак. Ипак, изазови попут демографског пада, старења кадрова и ограничених капацитета у здравству и социјалној заштити угрожавају дугорочну одрживост система. Прилике се огледају у могућностима повезивања са дијаспором, приступу фондовима за модернизацију јавних услуга и развоју дуалног образовања које повезује младе са тржиштем рада. Међутим, ризици као што су одлив младих, недовољна улагања у инфраструктуру и смањен грађански активизам захтијевају јачање локалних политика усмјерених на друштвену кохезију, инклузију и отпорност заједнице.

SWOT анализа у области животне средине града Дервента показује да град располаже стабилном инфраструктуром и системом водоснабдијевања, као и очуваним природним екосистемима који представљају важну основу за одрживи развој. Усвојени планови као што су SECAP и Просторни план показују одређеност локалне управе ка енергетској транзицији и модерном управљању ресурсима. Међутим, изазови се огледају у застарјелости водоводне мреже, недовољној покривености канализационом инфраструктуром и проблемима са загађењем воде, ваздуха и земљишта. Прилике за унапређење леже у инвестицијама у обновљиве изворе енергије, циркуларну економију и изградњу постројења за пречишћавање отпадних вода. Ипак, ризици као што су климатске промјене, недовољна превенција и ограничена финансијска средства могу угрозити напоре ка одрживом управљању животном средином ако се не успостави интегрисани и превентивни приступ.

1.2.1. „SWOT“ анализа

Снаге	Слабости
Повољан саобраћајно-географски положај и добра повезаност са регионом	Негативан демографски тренд: смањење броја становника, старење популације и одлазак младих
Развијена производна структура и јак индустријски сектор који генерише запошљавање	Недовољна институционална подршка за развој предузетништва и start-up иницијатива
Постојање квалификоване радне снаге	Недостатак радне снаге у појединим дефицитарним занимањима (машинска струка, заваривачи, грађевинци)
Богато културно-историјско и природно наслеђе – значајна основа за развој туризма	Слаба повезаност са дијаспором и одсуство институционалне подршке за сарадњу
Повољни природни услови и значајни земљишни и водни ресурси погодни за пољопривреду	Уситњеност пољопривредних посједа и низак ниво техничке опремљености у пољопривреди
Традиција у пољопривредној производњи и постојање организованих облика произвођача	Недовољна модернизација пољопривредне производње и низак ниво специјализације
Подстицајне мјере града за развој пољопривреде и локалне привреде	Недовољно развијена туристичка инфраструктура и неувезаност актера у туризму
Потенцијал за развој активног, културног и руралног туризма	Одлив младих и образованих кадрова са локалног тржишта рада
Уређена просторна и урбанистичка документација	Пад броја ученика
Развијена јавна инфраструктура и стабилна мрежа путева	Ограничена опремљеност у неким школама
Функционална мрежа центара насеља	Старење кадрова
Развијен културни и спортски живот, активне институције	Ограничени капацитети здравственог система и недостатак кадра
Добра повезаност средњег образовања и привреде	Слаби капацитети социјалне заштите и недовољан број стручњака
Активне организације цивилног друштва уз подршку локалне самоуправе	Недовољна сарадња са дијаспором и одсуство институционалног оквира
Дуга спортска традиција и континуитет у раду спортских клубова	Недостатак и ограничен капацитет спортске инфраструктуре
Велика посјећеност манифестација	Финансијска ограничења у подршци спортским клубовима
Развијена и функционална основна јавна инфраструктура (путеви, електроенергетска и комунална мрежа)	Застарјала локална путна мрежа и ограничени ресурси за модернизацију
Стабилан систем водоснабдијевања који покрива већину подручја града	Високи губици воде у систему водоснабдијевања (преко 38%) због дотрајалости мреже

<p>Постепено проширење система управљања отпадом на рурална подручја</p> <p>Организована структура цивилне заштите са јасно дефинисаним надлежностима</p> <p>Постојање биолошке разноврсности и очуваних природних екосистема (ријечни и шумски комплекси)</p> <p>Свијест локалне заједнице о потреби модернизације и заштите животне средине</p> <p>Усвојен SECAP план и спремност за енергетску транзицију</p> <p>Усвојени Просторни и Урбанистички план</p> <p>Усвојени Просторни и Урбанистички план</p>	<p>Недовољна покривеност канализационом мрежом (око 60%) и изостанак постројења за пречишћавање отпадних вода</p> <p>Привремена депонија и недовољно развијена инфраструктура за рециклажу</p> <p>Недовољна опремљеност и обученост служби цивилне заштите, слаба координација институција</p> <p>Недостатак интегрисаног система управљања ризицима од природних катастрофа</p> <p>Загађење ријеке Украине и земљишта отпадним водама, отпадом и хемикалијама</p> <p>Лош квалитет ваздуха током сезоне гријања због индивидуалног гријања и старих возила</p> <p>Низак ниво еколошке свијести и недовољна примјена принципа циркуларне економије</p>
Прилике	Пријетње
<p>Развој демографских мјера за подстицање наталитета, задржавање младих и позитивне миграције</p> <p>Успостављање службе за сарадњу са дијаспором и активирање њиховог инвестиционог потенцијала</p> <p>Развој програма образовања одраслих и унапређење компетенција радне снаге</p> <p>Привлачење инвестиција заснованих на новим технологијама и дигитализацији производње</p> <p>Развој Start-up програма и привредног инкубатора за младе предузетнике</p> <p>Повезивање индустрије, туризма и пољопривреде у интегрисане пројекте одрживог развоја</p> <p>Развој нових туристичких производа</p> <p>Приступ европским фондовима за инфраструктурне и туристичке пројекте</p> <p>Простор за повећање продуктивности и конкурентности локалне привреде кроз иновације и обуке</p> <p>Подстицајне мјере за насељавање руралних подручја</p> <p>Развој система сарадње са дијаспором</p>	<p>Континуирани пад броја становника и интензивно старење популације</p> <p>Одлив младих и образованих лица у друге средине и иностранство</p> <p>Недостатак кадрова у кључним техничким занимањима и неусклађеност образовног система са потребама тржишта рада</p> <p>Зависност привреде од радно интензивних грана производње</p> <p>Нестабилност тржишта рада и ризик од успоравања раста због недостатка радне снаге</p> <p>Спора реализација инфраструктурних и инвестиционих пројеката</p> <p>Недовољна подршка иновацијама и дигиталној економији</p> <p>Потенцијални еколошки притисци на природне ресурсе услед неконтролисаног развоја</p> <p>Ризик од економске зависности од ограниченог броја индустријских сектора</p> <p>Негативни демографски трендови – старење, ниска наталитетна стопа, миграције</p> <p>Недовољна улагања у инфраструктуру и ризик од застоја развоја</p>

Приступ фондовима за модернизацију здравства и социјалних услуга	Одлив младих и образованих према већим центрима
Развој туризма заснованог на природним и културним потенцијалима	Повећан притисак на здравствене и социјалне службе
Модернизација културне и спортске инфраструктуре	Нестабилни глобални економски услови и смањење инвестиција
Повезивање образовања и тржишта рада (дуално образовање, праксе)	Смањење активизма младих и грађанске укључености
Потенцијал дијаспоре као извор инвестиција и знања	Недостатак дугорочног планирања и одрживог развоја спорта
Дигитализација јавних услуга и управљања	Недовољна отпорност јавних система на кризне ситуације
Инвестиције у модернизацију и реконструкцију водоводне и канализационе мреже	Повећање ризика од поплава, пожара и земљотреса услед климатских промјена и недовољне превенције
Изградња постројења за пречишћавање отпадних вода и рециклажних центара	Наставак загађења водотока и деградација земљишта без санационих мјера
Развој система одрживог транспорта (јавни превоз, чиста горива, бициклическе стазе)	Недовољна финансијска средства за велике инфраструктурне пројекте
Увођење обновљивих извора енергије (соларна енергија, биомаса)	Одлагање изградње постројења за пречишћавање отпадних вода
Примјена принципа циркуларне економије и подстицај „зеленом предузетништву	Повећана емисија штетних гасова и погоршање квалитета ваздуха
Јачање капацитета цивилне заштите и успостављање интегрисаног система управљања ризицима	Недостатак стручног кадра у секторима екологије и заштите
Приступ фондовима ЕУ и домаћим изворима финансирања за еколошке и инфраструктурне пројекте	Недовољно учешће грађана у еколошким иницијативама и превентивним активностима
Сарадња са невладиним сектором и локалним заједницама у пројектима заштите животне средине	Потенцијално неконтролисано урбано ширење које угрожава природне ресурсе

1.2.2. Стратешки фокуси града Дервента

Стратешки фокуси града Дервента утврђени су на основу резултата ситуационе анализе, која је обухватила све кључне аспекте живота и развоја локалне заједнице. Приликом анализе сагледани су главни природни ресурси, компаративне предности подручја, као и актуелни развојни трендови, како би се оптимално искористиле постојеће снаге и развојне могућности. На основу наведеног, дефинисана су три стратешка фокуса града.

Стратешки фокус 1: Унапређење и развој предузетништва, пољопривреде и туризма

Фокус усмјерен на интегрисани развој предузетништва, пољопривреде и туризма представља кључни корак у стварању конкурентне локалне економије, засноване на снажним развојним потенцијалима и препознатљивом идентитету заједнице. Његова суштина је у међусобном повезивању три основна стуба развоја – подршке предузетништву и инвестицијама, модернизације пољопривредне производње и јачања туристичког идентитета – како би се изградили нови пословни модели, повећала запосленост и подстакла иновативност.

Кроз унапређење пословне инфраструктуре, подршку стартаповима и креирање повољног амбијента за домаће и стране инвестиције, стварају се предуслови за одрживи раст малих и средњих предузећа. Истовремено, модернизација пољопривреде има за циљ прелазак са традиционалних облика производње на конкурентније и еколошки прихватљиве моделе. То обухвата примјену дигиталних технологија, удруживање произвођача, развој капацитета за прераду и брендирање производа, што омогућава бољи пласман на домаћем и међународном тржишту. Посебна пажња усмјерава се на младе, жене и нове пољопривреднике, чиме се доприноси социјалној укључености и смањењу миграција из руралних подручја.

У исто вријеме, развој туризма кроз изградњу туристичких рута, подршку руралним иницијативама, унапређење гастро понуде и организацију манифестација гради интегрисану и аутентичну дестинацију. Повезивањем пољопривреде и туризма подстиче се додатна економска активност, а локални производи добијају већу препознатљивост и тржишну вриједност.

Овакав интегрисани приступ обезбјеђује свеобухватан развој локалне економије, заснован на иновацијама, одрживости и јачању идентитета Дервенте као динамичне и конкурентне заједнице.

Стратешки фокус 2: Унапређење друштвених капацитета и инфраструктуре као основа одрживог и равномјерног развоја

Овај фокус усмјерен је на стварање хармоничног и повезаног система друштвеног развоја који уједињује инфраструктурне, социјалне, здравствене и економске аспекте у функцији квалитетнијег живота грађана. Циљ је изградити инклузивну и отпорну заједницу у којој се једнако унапређује физичко окружење, квалитет услуга и друштвена кохезија.

Полазећи од SWOT анализе, која указује на потребу за модернизацијом јавне инфраструктуре, подизањем ефикасности локалне управе и јачањем подршке младима, овај фокус обједињује мјере које подстичу свеобухватни локални развој. Посебан нагласак ставља се на равномјерно улагање у урбана и рурална подручја, развој паметних технологија у управљању, те унапређење комуналних и транспортних система који унапређују повезаност и животни стандард становништва.

Развој друштвених капацитета обухвата модернизацију образовних, културних, спортских и здравствених објеката, као и стварање услова за веће учешће грађана у доношењу одлука. Истовремено, кроз подршку младима, унапређење социјалних услуга и примјену демографских мјера, град тежи задржавању становништва, јачању породичне стабилности и подстицању економске активности младих генерација.

Интеграција здравствених и социјалних услуга у оквиру заједнице омогућава правовремену, приступачну и координисану подршку најугроженијим категоријама становништва. Посебна пажња усмјерава се на инклузивност, једнаке могућности и промоцију солидарности у свим сегментима друштва.

Овај фокус представља темељ за дугорочно одрживу, технолошки напредну и социјално праведну Дервенту — град у којем модерна инфраструктура и активна заједница граде бољу будућност.

Стратешки фокус 3: Развој комуналне инфраструктуре и рационално коришћење ресурса

Фокус се односи на свеобухватно унапређење инфраструктуре и система управљања ресурсима у граду Дервента, са циљем подизања квалитета живота, заштите животне средине и повећања отпорности локалне заједнице. Основни елемент фокуса је модернизација водоводне и канализационе мреже, смањење губитака воде и изградња постројења за пречишћавање отпадних вода, што осигурава поуздано снабдијевање и ефикасно управљање водним ресурсима.

Фокус обухвата и енергетску транзицију засновану на обновљивим изворима енергије, повећање енергетске ефикасности јавних и стамбених објеката, уградњу соларних панела, топлотних пумпи и модерних система гријања и хлађења, као и имплементацију енергетски ефикасних рјешења у јавним установама. Овим се смањују емисије CO₂, унапређује одрживи развој и подстиче зелена економија.

Интегрисани систем управљања отпадом и развој циркуларне економије чине трећи кључни сегмент фокуса. То укључује модерне контејнере, рециклажне центре, информационе системе за евиденцију и анализу отпада, као и едукацију становништва, што доводи до смањења количине отпада, бољег планирања ресурса и стварања нових економских могућности.

Фокус такође обухвата јачање капацитета заштите и спасавања од елементарних непогода кроз интегрисане превентивне и реагујуће системе, обуке, вјежбе и међународну сарадњу, што повећава отпорност заједнице и сигурност грађана.

Остваривање овог фокуса омогућава Дервенти да постане град са одрживом, функционалном и отпорном инфраструктуром, који истовремено штити природне ресурсе, подстиче одрживи развој и обезбјеђује здраво и безбједно окружење за све становнике.

1.3. Визија, мисија и стратешки циљеви са индикаторима

Визија развоја града Дервента усмјерава све активности ка стварању локалне заједнице која одговорно управља својим ресурсима, подстиче привредни раст и ствара једнаке могућности за све грађане. Усмјерена је на очување природних и културних вриједности, унапређење квалитета живота и изградњу просторно уређеног и функционалног окружења које омогућава стабилан и уравнотежен развој у складу са принципима одрживости. Дервента је постала град иновативних идеја, здравог окружења и поузданог партнерства – град у којем се живи, ради и ствара с визијом одрживе будућности.

Дервента – град одрживог развоја, конкурентне економије и савременог животног стандарда у очуваном и уређеном окружењу

Мисија

Мисија града Дервента је да створи функционалну, одрживу и конкурентну локалну заједницу у којој сваки грађанин има једнаке могућности за развој и учешће у друштвеном и економском животу. Град ће подстицати предузетништво, модернизовати пољопривреду и афирмисати туристички потенцијал како би обезбједио основу за економски раст и иновације. Развој јавне, комуналне и дигиталне инфраструктуре биће усмјерен на унапређење услова живота и подршку младима, породицама и осјетљивим групама. Дервента ће осигурати очувано, уређено и еколошки стабилно окружење које омогућава квалитетан и здрав живот свих становника. Активним управљањем ресурсима и примјеном принципа одрживог развоја, град ће градити локалну заједницу отпорну на изазове будућности. Истовремено, Дервента ће интегрисати економски, социјални и еколошки развој како би постала препознатљива дестинација и примјер одговорне и модерне локалне самоуправе.

Стратешки циљеви са индикаторима

Стратешки циљеви произилазе из стратешких фокуса и визије града Дервента, претварајући их у главне развојне правце и одређујући резултате које је потребно остварити до краја планског периода, до 2031. године.

Стратешки циљ 1: Развој конкурентне локалне економије кроз унапређење предузетништва, модернизацију пољопривреде и јачање туристичког идентитета

Стратешки циљ усмјерен је ка стварању снажне, отпорне и конкурентне локалне економије која почива на три међусобно повезана стуба развоја: подстицају предузетништва и инвестиција, модернизацији и одрживости пољопривредне производње, те јачању туристичког идентитета и развоју интегрисане дестинације.

Кроз унапређење пословне инфраструктуре, подршку стартаповима и стварање повољног инвестиционог амбијента, локална заједница ствара основ за развој нових пословних модела, отварање радних мјеста и инклузију осјетљивих група. Истовремено, трансформација пољопривреде у конкурентан и еколошки одржив сектор омогућава пољопривредницима већу ефикасност, приступ тржиштима и додатну вриједност кроз прераду, удруживање и дигитализацију.

Посебан фокус је на младима, женама и новим пољопривредницима, што обезбјеђује социјалну укљученост и смањење миграција из руралних подручја. Повезивањем пољопривреде и туризма кроз руралне иницијативе и брендирање локалних производа, подстиче се додатна економска активност и аутентична понуда на тржишту.

Развој туристичких рута, авантуристичког и руралног туризма, као и подршка манифестацијама и гастро понуди, позиционирају Дервенту као препознатљиву дестинацију и доприносе одрживом развоју.

Стратешки циљ 2. Унапријеђена инклузивна и одржива средина која обезбјеђује квалитет живота

Стратешки циљ усмјерен је на стварање социјално одговорне, технолошки модерне и демографски стабилне заједнице у којој су сви грађани равноправно укључени у друштвени и економски живот. Полазећи од потребе за унапређењем животног стандарда, циљ интегрише развој друштвене и комуналне инфраструктуре, јачање јавних услуга и подршку младима као кључним носиоцима будућег развоја.

Остварење овог циља подразумијева континуирана улагања у модернизацију образовне, културне, спортске, здравствене и социјалне инфраструктуре, уз равномјерну територијалну расподјелу и посебан фокус на рурална подручја. Развој паметних и енергетски ефикасних система у локалној управи доприноси већој транспарентности и бољој доступности јавних услуга. Унапређењем саобраћајне, дигиталне и комуналне инфраструктуре стварају се предуслови за квалитетнији живот, бољу повезаност и економски раст.

Истовремено, овај циљ обухвата стварање инклузивног друштва које младима обезбјеђује равноправан приступ образовању, култури, спорту и запошљавању, као и подршку кроз демографске и економске мјере које стимулишуостанак и повратак младих. Развој здравствених и социјалних услуга усмјерен је на повећање доступности, ефикасности и интеграције система подршке, посебно за осјетљиве категорије становништва.

Овим приступом Дервента ствара функционалан, одржив и инклузиван град, у којем сваки појединац активно доприноси развоју заједнице. Стратешки циљ има за резултат подизање квалитета живота, јачање друштвене кохезије и стварање услова за дугорочно одрживи развој локалне заједнице.

Стратешки циљ 3: Унапријеђена инфраструктура и ефикасно управљање животном средином

Стратешки циљ града Дервента усмјерен је на успостављање одрживих, ефикасних и отпорних система управљања водом, енергијом, отпадом и ризицима од елементарних непогода. Реализацијом овог циља обезбједиће се поуздано снабдијевање водом за грађане и привреду, ефикасно прикупљање и пречишћавање отпадних и оборинских вода, смањење губитака у мрежи и проширење канализационе инфраструктуре. Поред тога, циљ обухвата унапређење енергетске ефикасности јавних и стамбених објеката кроз модернизацију система гријања и хлађења, уградњу обновљивих извора енергије и примјену принципа зелене транзиције.

Кључни сегмент циља односи се на развој интегрисаног система управљања отпадом заснованог на принципима циркуларне економије, који укључује модерне контејнере, евиденцију отпада, рециклажне центре и едукацију становништва. Овим се смањује количина отпада на депонијама и истовремено стимулише нова економска активност у сектору зелених технологија.

Стратешки циљ такође обухвата јачање капацитета цивилне заштите и заштите од елементарних непогода кроз интегрисан систем превенције, обуке и реаговања, што повећава отпорност локалне заједнице, брзину обнављања након катастрофа и безбједност грађана и инфраструктуре.

Остваривањем овог циља Дервента ће развити интегрисани, одрживи и отпорни систем инфраструктуре и животне средине који подиже квалитет живота, штити природне ресурсе, смањује емисије штетних гасова, подстиче одрживи економски развој и обезбјеђује сигурно и здраво окружење за садашње и будуће генерације.

Стратешки циљ 1 Развој конкурентне локалне економије кроз унапређење предузетништва, модернизацију пољопривреде и јачање туристичког идентитета	Индикатори утицаја	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2031. година)
	Број привредних друштава	211	222
	Број предузетника	616	678
	Просјечна нето плата (KM)	1.126	1.800

Стратешки циљ 2 Унапријеђена инклузивна и одржива средина која обезбјеђује квалитет живота	Индикатори утицаја	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2031. година)
	% задовољства грађана квалитетом услуга из области здравствене и социјалне заштите	55	80
	Проценат младих укључених у програме образовања, културе, спорта и запошљавања	45	75
	Степен задовољства грађана квалитетом живота у локалној заједници	60	80

Стратешки циљ 3 Унапријеђена инфраструктура и ефикасно управљање животном средином	Индикатори утицаја	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2031. година)
	Обухват становништва прикљученог на водовод (%)	80	≥ 90
	Количина рециклираног отпада на годишњем нивоу (t/годишње)	130	≥ 1.500
	Удио обновљивих извора енергије у укупној потрошњи јавних објеката	-	15%

2. ПРИОРИТЕТИ И МЈЕРЕ СА ИНДИКАТОРИМА

Приоритети представљају суштинска подручја и правце дјеловања који су од пресудног значаја за реализацију визије и стратешких циљева. Они имају највећи утицај на развој и постизање стратешких индикатора. У наставку је дат преглед дефинисаних приоритета, сврстаних у оквиру одговарајућих стратешких циљева.

Стратешки циљ 1: Развој конкурентне локалне економије кроз унапређење предузетништва, модернизацију пољопривреде и јачање туристичког идентитета	Приоритет 1.1. Развијено предузетништво и побољшан инвестициони амбијент
	Приоритет 1.2. Унапријеђена и оснажена пољопривреда као темељ одрживог руралног развоја
	Приоритет 1.3. Изграђен туристички идентитет и афирмисана одржива и препознатљива туристичка дестинација
Стратешки циљ 2: Унапријеђена инклузивна и одржива средина која обезбјеђује квалитет живота	Приоритет 2.1. Модернизована локална управа и унапређена друштвена и комунална инфраструктура у функцији квалитетнијег живота грађана
	Приоритет 2.2. Обезбијеђена инклузивност и равноправан приступ квалитетним образовним, културним и спортским садржајима, уз јачање друштвене кохезије
	Приоритет 2.3. Развијене и унапређене здравствене и социјалне услуге у заједници
	Приоритет 2.4. Подржан демографски развој и оснажена економска улога младих
Стратешки циљ 3: Унапријеђена инфраструктура и ефикасно управљање животном средином	Приоритет 3.1. Обезбијеђено одрживо управљање водним ресурсима и инфраструктуром ради очувања животне средине и побољшаног квалитета живота
	Приоритет 3.2. Остварено повећање енергетске ефикасности и унапријеђена употреба обновљивих извора енергије као основа за одрживи развој и смањење емисија CO ₂ у граду Дервенти
	Приоритет 3.3. Остварено успостављање интегрисаног система управљања отпадом и развијена циркуларна економија као основа одрживог развоја града Дервента
	Приоритет 3.4. Унапријеђени капацитети за заштиту и спасавање од елементарних непогода ради повећане отпорности локалне заједнице

Преглед приоритета и припадајућих мјера са индикаторима

Приоритети за стратешки циљ 1, укључујући припадајуће мјере, приказани су у наведеној табели. У оквиру сваког приоритета дефинисани су индикатори (крајњег) резултата са почетним и циљним вриједностима.

Приоритет	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
1.1. Развијено предузетништво и побољшан инвестициони амбијент	Повећан број регистрованих привредних субјеката за најмање 10% до 2031. године	842	926
	Повећан приход локалне привреде за најмање 5% до 2031. године	963.829.623	1.012.021.104
	Повећана вриједност извоза за најмање 5% до 2031. године	365.241.000	401.765.100
Припадајуће мјере за реализацију приоритета			
1.1.1. Унапређење пословне инфраструктуре и инвестиционог амбијента			
1.1.2. Подршка развоју предузетништва			

Приоритет	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
1.2. Унапријеђена и оснажена пољопривреда као темељ одрживог руралног развоја	Повећан број регистрованих привредних субјеката у примарном сектору најмање 10% до 2031. године	131	144
	Повећан прихода од примарне производње за најмање 5% до 2031. године	36.475.816	38.299.606
	Повећан број запослених у примарном сектору за најмање 15% до 2031. године	131	151
Припадајуће мјере за реализацију приоритета			
1.2.1. Подршка конкурентности и одрживости пољопривреде производње			

Приоритет	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
1.3. Изграђен туристички идентитет и афирмисана одржива и препознатљива туристичка дестинација	Број долазака	2000	≥ 6000
	Број ноћења	4000	≥ 12000
	Број пословних субјеката у туристичкој дјелатности	20	≥ 60
	Број одржаних туристичких манифестација годишње	4–5 већих, неколико мањих	≥ 10 значајних, више мањих тематских
	Укупни број посјетилаца у граду годишње	20.000–30.000 (процјена)	≥ 60.000
Припадајуће мјере за реализацију приоритета			
1.3.1. Формирање интегрисаних туристичких рута кроз мапирање ресурса и успостављање дигиталне платформе за промоцију			
1.3.2. Развој авантуристичког туризма			
1.3.3. Развој руралног туризма и подршка сеоским домаћинствима			
1.3.4. Подршка и валоризација туристичких манифестација			

Приоритети за стратешки циљ 2, укључујући припадајуће мјере, приказани су у наведеној табели. У оквиру сваког приоритета дефинисани су индикатори (крајњег) резултата са почетним и циљним вриједностима.

Приоритет	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
2.1. Модернизована локална управа и унапређена друштвена и комунална инфраструктура у функцији квалитетнијег живота грађана	Проценат грађана задовољних квалитетом јавних услуга	45%	80%
	Проценат дигитализованих услуга у локалној управи	25	70
	Дужина реконструисаних и новоизграђених путева, бициклистичких и пјешачких стаза (км)	10	50
Припадајуће мјере за реализацију приоритета			
2.1.1. Јачање мјесних заједница кроз друштвену инфраструктуру			
2.1.2. Развој и модернизација путне инфраструктуре			
2.1.3. Унапређење ефикасности локалне самоуправе кроз дигиталну трансформацију			

Приоритет	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
2.2. Обезбијеђена инклузивност и равноправан приступ квалитетним образовним, културним и спортским садржајима, уз јачање друштвене кохезије	Број модернизованих и прилагођених објеката образовне, културне и спортске инфраструктуре	5	12
	Проценат школских објеката опремљених дигиталном и мултимедијалном опремом	30	75
	Проценат грађана који сматрају да су културни и спортски садржаји доступни свим друштвеним групама	50	85
Припадајуће мјере за реализацију приоритета			
2.2.1. Унапређење образовне инфраструктуре и капацитета кроз модернизацију постојећих и изградњу нових образовних и културних установа			
2.2.2.: Развој инклузивног и савременог образовања у складу са захтјевима друштва и привреде			
2.2.3.: Интегрална заштита и савремена презентација културног наслеђа			
2.2.4.: Јачање капацитета културног сектора			
2.2.5. Унапређење спорта кроз подршку клубовима и повећање доступности спортских садржаја			
2.2.6.: Унапређење спортске инфраструктуре за дугорочни развој спорта			

Приоритет	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
2.3. Развијене и унапређене здравствене и социјалне услуге у заједници	Степен задовољства корисника услугама здравствене заштите	55	75
	Степен задовољства корисника услугама социјалне заштите	45	55
Припадајуће мјере за реализацију приоритета			
2.3.1. Интегрисани приступ развоју здравствених капацитета			
2.3.2.: Подршка развоју и унапређењу социјалних услуга у заједници			

Приоритет	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
2.4 Подржан демографски развој и оснажена економска улога младих	Број младих који су запослени путем локалних програма подршке и подстицаја запошљавању	-	150
	Број новооснованих стартап предузећа младих	-	5 годишње
	Проценат младих који изражавају намјеру да остану и раде у свом граду	-	75
Припадајуће мјере за реализацију приоритета			
2.4.1. Јачање подршке младима и младим породицама			

Приоритети за стратешки циљ 3, укључујући припадајуће мјере, приказани су у наведеној табели. У оквиру сваког приоритета дефинисани су индикатори (крајњег) резултата са почетним и циљним вриједностима.

Приоритет	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
3.1. Обезбијеђено одрживо управљање водним ресурсима и инфраструктуром ради очувања животне средине и побољшаног квалитета живота	Обухват становништва канализационим системом (%)	60	≥ 80
	Изграђено постројење за пречишћавање отпадних вода	Не	Да
	Смањење количина нефактурисане воде	38%	25%
Припадајуће мјере за реализацију приоритета			
3.1.1.: Унапређење система водоснабдијевања и управљања отпадним и оборинским водама у функцији одрживог развоја града			

Приоритет	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
3.2. Остварено повећање енергетске ефикасности и унапријеђена употреба обновљивих извора енергије као основа за одрживи развој и смањење емисија CO₂ у граду Дервенти	Смањење емисије CO ₂ до 2031. године	-	40%
	Удио електричне енергије за потребе јавних услуга и објеката који се производи из властитих обновљивих извора до 2031. године	0	30
	Проценат јавних објектима у којима је уведен систем енергетске ефикасности	-	≥ 90
Припадајуће мјере за реализацију приоритета			
3.2.1. Повећање енергетске ефикасности и унапређење употребе обновљивих извора енергије на подручју града Дервента			

Приоритет	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
3.3. Остварено успостављање интегрисаног система управљања отпадом и развијена циркуларна економија као основа одрживог развоја града Дервента	Покривеност домаћинстава услугом одвоза отпада (%)	80	≥ 90
	Повећање капацитета рециклажног центра (t/год)	130	≥ 1.500
	Степен раздвајања отпада на извору настанка	-	≥ 30
Припадајуће мјере за реализацију приоритета			
3.3.1.: Успостављање интегрисаног система управљања отпадом и развој циркуларне економије			

Приоритет	Индикатор	Полазна вриједност	Циљна вриједност
3.4. Унапријеђени капацитети за заштиту и спасавање од елементарних непогода ради повећане отпорности локалне заједнице	Индекс спремности локалне заједнице на катастрофе (композитни индекс 0–100)	45	85
	Дужина уређеног корита ријеке Украине (km)	0	5
	Проценат становништва обухваћеног едукативним кампањама	10	≥ 30
Припадајуће мјере за реализацију приоритета			
3.4.1.: Јачање капацитета за заштиту и спасавање од елементарних непогода у Граду Дервента			

3. КЉУЧНИ СТРАТЕШКИ ПРОЈЕКТИ

У оквиру процеса израде стратешког документа, посебна пажња посвећена је идентификацији кључних стратешких пројеката. Ријеч је о интервенцијама од изузетне важности, које се издвајају по свом потенцијалу да остваре вишеструке ефекте на локалну заједницу. Ови пројекти обухватају широк спектар корисника, доносе значајне резултате у више области, те често представљају основу за покретање додатних активности и иницијатива. Због свог утицаја и повезаности са другим развојним процесима, ови пројекти имају покретачки карактер и сматрају се важним мотором будућег економског, социјалног и инфраструктурног развоја на локалном нивоу.

У оквиру **Стратешког циља 1**, који се односи на развој конкурентне локалне економије кроз унапређење предузетништва, модернизацију пољопривреде и јачање туристичког идентитета, дефинисан је сљедећи кључни стратешки пројекат:

Кључни стратешки пројекат: „Оснивање и изградња пословних зона“ представља једну од кључних иницијатива за даљи економски развој Града Дервента. С обзиром на то да су постојећи капацитети за смјештај привредних субјеката у великој мјери већ искориштени, јавља се потреба за планирањем и изградњом нове, функционалне пословне зоне.

Циљ пројекта је креирање модерног пословног окружења које ће омогућити ширење постојећих привредних активности, отварање нових радних мјеста и привлачење домаћих и страних инвеститора. Зона ће бити смјештена на стратешкој локацији у

близини главних саобраћајница, са потпуно опремљеним парцелама које укључују све кључне инфраструктурне прикључке – струју, воду, канализацију, интернет и приступну путну мрежу.

Пројекат ће бити реализован у фазама, почевши од израде студије изводљивости и одабира најповољније локације, па све до израде просторно-планске и техничке документације, грађевинских радова и промоције зоне. Кроз овај пројекат, Дервента се позиционира као конкурентна и привлачна дестинација за улагања, са дугорочним позитивним ефектима на локалну економију. Процијењена вриједност за реализацију овог стратешког пројекта износи 5.000.000,00 КМ, од чега 500.000,00 КМ из властитих извора, а 4.500.000,00 КМ из донаторских средстава.

У оквиру **Стратешког циља 2**, који се односи на унапријеђење инклузивне и одрживе средине која обезбјеђује квалитет живота, дефинисани су сљедећи кључни стратешки пројекти:

Кључни стратешки пројекат: “Изградња Спортско-рекреативне зоне на простору некадашње касарне Здравко Челар” представља један од кључних стратешких пројеката Града Дервента, усмјерен ка унапређењу услова за спорт, рекреацију и друштвени живот грађана. Овај пројекат има за циљ да трансформише запуштен и неискориштен простор у модерно уређену парковску зону са бројним спортским и рекреативним садржајима, чиме ће се значајно побољшати квалитет живота у заједници. Планирано је уређење мултифункционалних спортских терена за атлетику, мали фудбал, кошарку, одбојку и рукомет, али и простора за друге активности на отвореном. Зона ће, поред спортских терена, обухватати и зелене површине, стазе за шетање и рекреацију, што ће омогућити свим грађанима, без обзира на узраст, да квалитетно проводе слободно вријеме. Пројекат ће имати значајан утицај на друштвени и економски развој Дервенте, стварајући простор за спортска такмичења, културне догађаје и дружења, те постати мјесто окупљања, здравог живота и јачања локалне заједнице. Процијењена вриједност за реализацију овог стратешког пројекта износи 1.500.000,00 КМ, од чега 300.000,00 КМ из властитих извора, а 1.200.000,00 КМ из донаторских средстава.

Кључни стратешки пројекат: „Оснивање и техничко опремање самосталне музичке школе у Дервенти” представља важан искорак Града Дервента у области образовања, културе и друштвеног развоја. Оснивање самосталне јавне установе ове врсте темељи се на дугогодишњој традицији музичког образовања у Дервенти, која датира још од 1969. године. Иако тренутно функционише као одјелење ОШ „Никола Тесла“, музичку наставу похађа 137 ученика, уз подршку 13 стручних наставника у оквиру три одсјека – клавир, хармоника и гитара – што указује на изражено интересовање и стабилну основу за самостално дјеловање школе.

Пројекат обухвата реконструкцију и адаптацију старе зграде Општинске управе површине 312,85 m², која је већ препозната као адекватан простор за потребе школе. Планирани радови укључују побољшање енергетске ефикасности, акустичку изолацију, модернизацију система гријања и расвјете, као и техничко опремање простора. Биће омогућена пуна инклузија ученика са инвалидитетом, а у поткровљу и подруму планира се додатна функционализација простора за будући развој – попут архиве, репетиционих просторија или нових одсјека (нпр. виолина, флаута, соло пјевање).

Основна музичка школа ће, поред образовне, имати и снажну културну улогу – биће центар за концерте, јавне наступе и сарадњу са умјетницима из региона и иностранства. На тај начин ће се јачати културни идентитет града, омогућити младима да развијају таленте у свом окружењу и створити нове могућности за Дервенту као културни центар региона. Оснивање ове школе представља улагање у дугорочни развој, друштвену укљученост и креативност нових генерација. Процијењена вриједност за реализацију овог стратешког пројекта износи 1.500.000,00 КМ, од чега 300.000,00 КМ из властитих извора, а 1.200.000,00 КМ из донаторских средстава.

Кључни стратешки пројекат: „Санација и опремање дворане ЈУ Спортски центар Дервента“ представља кључни стратешки пројекат Града Дервента, усмјерен ка унапређењу квалитета живота грађана кроз развој спортске и културне инфраструктуре. Пројекат обухвата потпуну санацију и модернизацију постојеће спортске дворане површине око 6.250 m², с фокусом на енергетску ефикасност, техничко опремање и побољшање услова за кориснике. Циљ је смањење енергетских трошкова, очување животне средине и стварање одрживог објекта који одговара савременим стандардима. Модернизована дворана ће омогућити квалитетније услове за рад спортских клубова, школа и удружења, као и за организовање такмичења, приредби и рекреативних активности. Поред спортских садржаја као што су мали фудбал, кошарка, одбојка и рукомет, дворана ће служити као центар за културне догађаје, сајмове и концерте, чиме ће допринијети обогаћивању друштвеног живота и привредном развоју града. Овај пројекат представља инвестицију у будућност заједнице, стварајући функционалан, модеран и свестран простор доступан свим грађанима. Процијењена вриједност за реализацију овог стратешког пројекта износи 2.000.000,00 КМ, од чега 500.000,00 КМ из властитих извора, а 1.500.000,00 КМ из донаторских средстава.

Кључни стратешки пројекат: „Подршка младим породицама за куповину прве стамбене јединице“ представља значајну мјеру демографске и социјалне политике Града Дервента, усмјерену ка задржавању младих, подстицању рађања и јачању породичних заједница. Идеја пројекта проистиче из потребе да се младим брачним паровима олакша рјешавање стамбеног питања, што је често главна препрека за осамостаљивање и планирање породице. С обзиром на ниска просјечна примања и ограничен приступ повољним кредитима, велики број младих остаје да живи у заједници са родитељима или улаже значајан дио прихода на кирију. Овим пројектом,

Град Дервента планира да уведе директну финансијску подршку у виду субвенција или учешћа у финансирању куповине прве стамбене јединице, чиме би се младима омогућио самосталан и достојанствен живот.

Укупна вриједност пројекта процјењује се на 700.000 КМ, а мјера ће допунити већ постојеће програме као што су стипендије, субвенције вртића и подршка за новорођену дјецу. Крајњи циљ је стварање окружења у коме млади желе да остану, живе и оснивају породицу управо у Дервенти.

У оквиру **Стратешког циља 3**, који се односи на унапријеђење инфраструктуре и ефикасно управљање животном средином, дефинисани су сљедећи кључни стратешки пројекти:

Кључни стратешки пројекат: „Изградња и реконструкција канализационе инфраструктуре у градском подручју“ представља један од најзначајнијих стратешких корака ка унапређењу услова живота у Дервенти. Његова примарна сврха је изградња нове и обнова постојеће канализационе мреже у насељима која, до сада нису била обухваћена адекватном канализационом инфраструктуром, као што су Гаковац, Чардак, Поточани, Луг и Јасиковача. Овим ће се омогућити прикључење нових корисника и значајно побољшати квалитет услуге за постојеће становништво.

Тренутно, само око 60% градског подручја има приступ канализационој мрежи, која је мјешовитог типа, што значи да исти систем одводи и фекалне и оборинске воде. Остатак становништва користи септичке јаме и отворене канале, што доводи до континуираног загађења подземних и површинских вода, представљајући озбиљан еколошки и здравствени ризик.

Пројекат предвиђа модернизацију постојећег система кроз прелазак на сепаратни тип одводње, гдје ће се фекалне и оборинске воде одвајати, прикупљати путем главних и секундарних колектора са обје стране ријеке Укрине и доводити до будућег централизованог постројења за пречишћавање. Крајњи циљ овог пројекта је успостављање функционалног, еколошки одрживог и унапријеђеног система канализације, који ће пратити даљи урбани развој града, заштитити природну средину и допринијети општем квалитету живота грађана. Процијењена вриједност за реализацију овог стратешког пројекта износи 7.000.000,00 КМ, од чега 2.000.000,00 КМ из властитих извора, а 5.000.000,00 КМ из донаторских средстава.

Кључни стратешки пројекат: „Изградња регулисаног тока ријеке Укрине“ представља један од најзначајнијих стратешких пројеката Града Дервента, са вишеструким ефектима на животну средину, безбједност, туризам и локалну економију. Основна сврха пројекта је заштита од поплава, што је од кључног значаја за сигурност становништва и инфраструктуре, али и очување природног амбијента ријеке, која представља драгоцен природни ресурс и симбол града.

Укрина је препознатљива по својим излетиштима, купалиштима и богатом биодиверзитету — дом је бројним врстама риба, птица и аутохтоне флоре. Пројекат има за циљ очување ових природних вриједности кроз примену мјера заштите животне средине, као што су садња аутохтоних биљних врста, формирање зелених појасева и обезбјеђење еколошких коридора за животиње. Овим мјерама се омогућава очување природних станишта, али и унапређење изгледа приобаља.

Пројекат такође укључује изградњу пјешачких стаза, поставку урбаног мобилијара, те уређење простора за рекреацију и одмор, чиме се ствара атрактивна и функционална зона за становнике и туристе. Унапређењем инфраструктуре и подизањем еколошке свијести, ријека Укрина добија нову улогу — не само као природни ресурс, већ и као покретач одрживог туристичког и економског развоја.

Реализација овог пројекта ће значајно утицати на побољшање квалитета живота у Дервенти, јачање туристичке понуде, али и на промоцију града као одговорне и еколошке свјесне заједнице. Процијењена вриједност за реализацију овог стратешког пројекта износи 15.000.000,00 КМ, од чега 2.000.000,00 КМ из властитих извора, а 13.000.000,00 КМ из донаторских средстава.

4. ОПИС УНУТРАШЊЕ И МЕЋУСОБНЕ УСКЛАЂЕНОСТИ СТРАТЕШКОГ ДОКУМЕНТА

У складу са чланом 12. став 2. Уредбе о стратешким документима у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске“, број 94/2021), неопходно је обезбиједити усклађеност стратешког документа са другим релевантним планским документима. Та усклађеност се утврђује кроз провјеру подударности развојних праваца, приоритета, мјера и стратешких циљева са документима истог или вишег нивоа власти, као и документима који проистичу из међународних обавеза и процеса европских интеграција.

Из тог разлога, приликом израде елемената ове Стратегије, посебна пажња је посвећена усаглашености стратешких циљева, приоритета и мјера, укључујући и одговарајуће индикаторе, са релевантним националним и међународним документима.

Интерна усклађеност је осигурана кроз јасно дефинисане хијерархијске везе између мјера, приоритета и стратешких циљева, уз пратеће индикаторе који омогућавају праћење њихових резултата. Стратешки пројекти директно доприносе остварењу постављених мјера и циљева, а интерна усклађеност је додатно наглашена кроз сажете приказе приоритета и мјера за сваки појединачни стратешки циљ.

Стратегија развоја града Дервента за период 2025–2031. година усклађена је са Просторним и Урбанистичким планом града Дервента, као и са другим релевантним документима, попут Процјене угрожености од елементарне непогоде и друге несреће града Дервента и Акционог плана енергетски одрживог развоја и климатских промјена (SECAP).

Сажети преглед усклађености развојних праваца, приоритета, мјера и стратешких циљева виших нивоа власти са одговарајућим елементима Стратегије развоја представљен је у приложеној табели.

Стратешки документвишен нивоа	Везани стратешки циљ, приоритет и/или мјера из стратегије развоја вишег нивоа
Оквир за реализацију циљева одрживог развоја БиХ	
<p>Развојни правац: „Паметни раст“</p> <p>Акцелератор 2.1 ”Повољно окружење за предузетништво и иновације ”</p> <p>Акцелератор 2.2 ”Повећање инвестиција у инфраструктуру”</p> <p>Акцелератор 2.4 „Зелени раст и чиста енергија“</p> <p>Акцелератор 2.5 ”Паметно управљање природним ресурсима и животном средином”</p>	<p>Стратешки циљ 1: Развој конкурентне локалне економије кроз унапређење предузетништва, модернизацију пољопривреде и јачање туристичког идентитета</p> <p>Приоритет 1.1. Развијено предузетништво и побољшан инвестициони амбијент</p> <p>Мјера 1.1.1. Унапређење пословне инфраструктуре и инвестиционог амбијента</p> <p>Мјера 1.1.2. Подршка развоју предузетништва</p> <p>Приоритет 1.2. Унапријеђена и оснажена пољопривреда као темељ одрживог руралног развоја</p> <p>Мјера 1.2.1. Подршка конкурентности и одрживости пољопривреде производње</p> <p>Приоритет 1.3. Изграђен туристички идентитет и афирмисана одржива и препознатљива туристичка дестинација</p> <p>Мјера 1.3.1. Формирање интегрисаних туристичких рута кроз мапирање ресурса и успостављање дигиталне платформе за промоцију</p> <p>Мјера 1.3.2. Развој авантуристичког туризма</p> <p>Мјера 1.3.3. Развој руралног туризма и подршка сеоским домаћинствима</p> <p>Мјера 1.3.4. Подршка и валоризација туристичких манифестација</p>
<p>Развојни правац: „Добра управа и управљање јавним сектором“</p> <p>Акцелератор 1.1 ”Ефикасан, отворен, инклузиван и одговоран јавни сектор”</p> <p>Акцелератор 2.3 „Унапређење приступа и квалитете образовања и обуке“</p>	<p>Стратешки циљ 3: Унапријеђена инфраструктура и ефикасно управљање животном средином</p> <p>Приоритет 3.1. Обезбијеђено одрживо управљање водним ресурсима и инфраструктуром ради очувања животне средине и побољшаног квалитета живота</p> <p>3.1.1.: Унапређење система водоснабдијевања и управљања отпадним и оборинским водама у функцији одрживог развоја града</p> <p>Приоритет 3.2. Остварено повећање енергетске ефикасности и унапријеђена употреба обновљивих извора енергије као основа за одрживи развој и смањење емисија CO₂ у граду Дервенти</p> <p>3.2.1. Повећање енергетске ефикасности и унапређење употребе обновљивих извора енергије на подручју града Дервента</p> <p>Приоритет 3.3. Остварено успостављање интегрисаног система управљања отпадом и развијена циркуларна</p>
<p>Развојни правац: „Друштво једнаких</p>	

<p>могућности“</p> <p>Акцелератор 3.1 Унапређење политика социјалне заштите</p> <p>Акцелератор 3.2 „Активација и запошљавање на рањиве категорије</p> <p>Акцелератор 3.3 Ефикасна здравствена заштита за све</p> <p>Акцелератор 3.4 Побољшање инклузивности образовних система</p>	<p>економија као основа одрживог развоја града Дервента</p> <p>3.3.1.: Успостављање интегрисаног система управљања отпадом и развој циркуларне економије</p> <p>Приоритет 3.4. Унапријеђени капацитети за заштиту и спасавање од елементарних непогода ради повећане отпорности локалне заједнице</p> <p>3.4.1.: Јачање капацитета за заштиту и спасавање од елементарних непогода у Граду Дервента</p> <p>Стратешки циљ 2: Унапријеђена инклузивна и одржива средина која обезбјеђује квалитет живота</p> <p>Приоритет 2.1. Модернизована локална управа и унапређена друштвена и комунална инфраструктура у функцији квалитетнијег живота грађана</p> <p>Мјера 2.1.1. Јачање мјесних заједница кроз друштвену инфраструктуру</p> <p>Мјера 2.1.2. Развој и модернизација путне инфраструктуре</p> <p>Мјера 2.1.3. Унапређење ефикасности локалне самоуправе кроз дигиталну трансформацију</p> <p>Приоритет 2.2. Обезбијеђена инклузивност и равноправан приступ квалитетним образовним, културним и спортским садржајима, уз јачање друштвене кохезије</p> <p>Мјера 2.2.1. Унапређење образовне инфраструктуре и капацитета кроз модернизацију постојећих и изградњу нових образовних и културних установа</p> <p>Мјера 2.2.2.: Развој инклузивног и савременог образовања у складу са захтјевима друштва и привреде</p> <p>Мјера 2.2.3.: Интегрална заштита и савремена презентација културног наслеђа</p> <p>Мјера 2.2.4.: Јачање капацитета културног сектора</p> <p>Мјера 2.2.5. Унапређење спорта кроз подршку клубовима и повећање доступности спортских садржаја</p> <p>Мјера 2.2.6.: Унапређење спортске инфраструктуре за дугорочни развој спорта</p> <p>Приоритет 2.3. Развијене и унапређене здравствене и социјалне услуге у заједници</p> <p>Мјера 2.3.1. Интегрисани приступ развоју здравствених капацитета</p> <p>Мјера 2.3.2.: Подршка развоју и унапређењу социјалних услуга у заједници</p> <p>Приоритет 2.4 Подржан демографски развој и оснажена економска улога младих</p> <p>Мјера 2.4.1. Јачање подршке младима и младим породицама</p>
---	---

<p align="center">Програм економских реформи Републике Српске за период 2025-2027. године</p>	
<p>Структурне мјере из Програма економских реформи:</p> <p>ОБЛАСТ I: Конкурентност</p> <p>СТРУКТУРНА РЕФОРМА 1: Унапређење конкурентности привреде кроз подршку технолошком развоју и јачању ланаца вриједности и снабдијевања</p> <p>Реформске мјере:</p> <p>2) Унапређење услова пословања,</p> <p>6) Унапређење конкурентности пољопривреде, шумарства и водопривреде,</p> <p>8) Унапређење атрактивности и препознатљивости туристичке понуде</p> <p>ОБЛАСТ II: ОДРЖИВОСТ И ОТПОРНОСТ</p> <p>СТРУКТУРНА РЕФОРМА 1: Енергетска и зелена транзиција</p> <p>Реформске мјере:</p> <p>1) Одрживост производње и потрошње енергије,</p> <p>2) Унапређење технолошког нивоа и прелазак привреде на зелену и циркуларну економију,</p> <p>3) Прелазак са линеарне на циркуларну економију.</p> <p>ОБЛАСТ II: ОДРЖИВОСТ И ОТПОРНОСТ</p> <p>СТРУКТУРНА РЕФОРМА 2: Убрзана дигитална трансформација</p> <p>Реформске мјере:</p> <p>1) Стварање предуслова за дигиталну трансформацију,</p>	<p>Приоритет 1.1. Развијено предузетништво и побољшан инвестициони амбијент</p> <p>Мјера 1.1.1. Унапређење пословне инфраструктуре и инвестиционог амбијента</p> <p>Мјера 1.1.2. Подршка развоју предузетништва</p> <p>Приоритет 1.2. Унапријеђена и оснажена пољопривреда као темељ одрживог руралног развоја</p> <p>Мјера 1.2.1. Подршка конкурентности и одрживости пољопривреде производње</p> <p>Приоритет 1.3. Изграђен туристички идентитет и афирмисана одржива и препознатљива туристичка дестинација</p> <p>Мјера 1.3.1. Формирање интегрисаних туристичких рута кроз мапирање ресурса и успостављање дигиталне платформе за промоцију</p> <p>Мјера 1.3.2. Развој авантуристичког туризма</p> <p>Мјера 1.3.3. Развој руралног туризма и подршка сеоским домаћинствима</p> <p>Мјера 1.3.4. Подршка и валоризација туристичких манифестација</p> <p>Приоритет 3.1. Обезбијеђено одрживо управљање водним ресурсима и инфраструктуром ради очувања животне средине и побољшаног квалитета живота</p> <p>3.1.1.: Унапређење система водоснабдијевања и управљања отпадним и оборинским водама у функцији одрживог развоја града</p> <p>Приоритет 3.2. Остварено повећање енергетске ефикасности и унапријеђена употреба обновљивих извора енергије као основа за одрживи развој и смањење емисија CO₂ у граду Дервенти</p> <p>3.2.1. Повећање енергетске ефикасности и унапређење употребе обновљивих извора енергије на подручју града Дервента</p> <p>Приоритет 3.3. Остварено успостављање интегрисаног система управљања отпадом и развијена циркуларна економија као основа одрживог развоја града Дервента</p>

<p>2) Убрзани развој ИК дјелатности и дигитализације привреде,</p> <p>СТРУКТУРНА РЕФОРМА 3: Модернизација и обнова транспортне инфраструктуре у складу са циљевима Зелене агенде</p> <p>Реформска мјера: 1) Изградња и модернизација путне инфраструктуре.</p> <p>ОБЛАСТ III: Људски капитал и социјалне политике</p> <p>СТРУКТУРНА РЕФОРМА 1: Повећање запошљивости кроз побољшање усклађености образовања и развоја практичних знања и вјештина на тржишту рада</p> <p>Реформске мјере:</p> <p>1) Функционалније тржиште рада,</p> <p>2) Унапређење повезаности образовања и тржишта рада и јачање приступа и квалитета образовања.</p> <p>СТРУКТУРНА РЕФОРМА 2: Унапређење квалитета и ефикасности институционалних механизма за пружање услуга социјалне и здравствене заштите</p> <p>Реформске мјере: 1) Унапријеђена социјална и дјечија заштита уз одговарајућу информациону подршку и квалитет пружања услуга корисницима,</p> <p>2) Квалитетније и доступније услуге здравствене заштите.</p>	<p>3.3.1.: Успостављање интегрисаног система управљања отпадом и развој циркуларне економије</p> <p>Приоритет 3.4. Унапријеђени капацитети за заштиту и спасавање од елементарних непогода ради повећање отпорности локалне заједнице</p> <p>3.4.1.: Јачање капацитета за заштиту и спасавање од елементарних непогода у Граду Дервента</p> <p>Приоритет 2.1. Модернизована локална управа и унапређена друштвена и комунална инфраструктура у функцији квалитетнијег живота грађана</p> <p>Мјера 2.1.1. Јачање мјесних заједница кроз друштвену инфраструктуру</p> <p>Мјера 2.1.2. Развој и модернизација путне инфраструктуре</p> <p>Мјера 2.1.3. Унапређење ефикасности локалне самоуправе кроз дигиталну трансформацију</p> <p>Приоритет 2.2. Обезбијеђена инклузивност и равноправан приступ квалитетним образовним, културним и спортским садржајима, уз јачање друштвене кохезије</p> <p>Мјера 2.2.1. Унапређење образовне инфраструктуре и капацитета кроз модернизацију постојећих и изградњу нових образовних и културних установа</p> <p>Мјера 2.2.2.: Развој инклузивног и савременог образовања у складу са захтјевима друштва и привреде</p> <p>Мјера 2.2.3.: Интегрална заштита и савремена презентација културног наслеђа</p> <p>Мјера 2.2.4.: Јачање капацитета културног сектора</p> <p>Мјера 2.2.5. Унапређење спорта кроз подршку клубовима и повећање доступности спортских садржаја</p> <p>Мјера 2.2.6.: Унапређење спортске инфраструктуре за дугорочни развој спорта</p> <p>Приоритет 2.3. Развијене и унапређене здравствене и социјалне услуге у заједници</p> <p>Мјера 2.3.1. Интегрисани приступ развоју здравствених капацитета</p> <p>Мјера 2.3.2.: Подршка развоју и унапређењу социјалних услуга у заједници</p> <p>Приоритет 2.4 Подржан демографски развој и оснажена економска улога младих</p> <p>Мјера 2.4.1. Јачање подршке младима и младим породицама</p>
--	---

Стратегија развоја малих и средњих предузећа Републике Српске 2021-2027. године	
<p>Стратешки циљ 1. Обнављање и раст предузетничке активности у РС, са тежиштем на предузетништву младих и предузетништву жена</p> <p>Стратешки циљ 2. Обнављање и јачање конкурентности МСП-а у глобалним ланцима вриједности</p> <p>Стратешки циљ 3. Раст учешћа производа, услуга, и сектора заснованих на знању и иновацијама у структури МСП</p>	<p>Приоритет 1.1. Развијено предузетништво и побољшан инвестициони амбијент</p> <p>Мјера 1.1.1. Унапређење пословне инфраструктуре и инвестиционог амбијента</p> <p>Мјера 1.1.2. Подршка развоју предузетништва</p>
Стратегија привлачења страних инвестиција у Републику Српску 2021-2027. године	
<p>СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2.</p> <p>Повећати учешће СДИ у БДП-у Републике Српске и број новооснованих компанија са ино капиталом</p> <p>СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3. Повећање учешћа СДИ која су мотивисана унапређењем ефикасности, а у складу са циљевима одрживог развоја</p>	<p>Приоритет 1.1. Развијено предузетништво и побољшан инвестициони амбијент</p> <p>Мјера 1.1.1. Унапређење пословне инфраструктуре и инвестиционог амбијента</p> <p>Мјера 1.1.2. Подршка развоју предузетништва</p>
Стратегија развоја пољопривреде и руралних подручја Републике Српске 2021-2027. године	
<p>Стратешки циљ 1. Повећање обима и продуктивности пољопривредне производње</p> <p>1.3. Повећање продуктивности у пољопривредној производњи</p> <p>1.5. Примјена нових технологија и научних достигнућа у пољопривредној производњи</p> <p>Стратешки циљ 2. Повећање конкурентности и развој ланаца</p>	<p>Приоритет 1.2. Унапријеђена и оснажена пољопривреда као темељ одрживог руралног развоја</p> <p>Мјера 1.2.1. Подршка конкурентности и одрживости пољопривреде производње</p>

<p>вриједности у пољопривреднопрехрамбеном сектору</p> <p>2.1. Подршка инвестиционим улагањима у модернизацију пољопривредне производње</p> <p>2.2. Подршка заштити домаће производње</p> <p>2.3. Подршка унапређењу повезаности између произвођача, посредника и прерађивача примарних производа</p> <p>2.4. Подршка унапређењу система квалитета пољопривредних производа</p> <p>2.5. Подршка развоју иновација и предузетничких способности произвођача</p> <p>Стратешки циљ 3. Ревитализација руралних подручја</p> <p>4.1. Економска ревитализација руралних подручја</p> <p>4.2. Ревитализација инфраструктуре и услуга у руралним подручјима</p> <p>4.3. Ревитализација идентитета руралних подручја</p> <p>4.4. Демографска ревитализација руралних подручја</p>	
<p>Стратегија развоја туризма Републике Српске 2021-2027. године</p>	
<p>Стратешки циљеви:</p> <p>1. Унапријеђен туристички производ,</p> <p>2. Унапријеђен дестинацијски маркетинг,</p> <p>3. Развијени квалитетни људски ресурси,</p> <p>4. Унапријеђено подстицајно окружење за развој туризма.</p>	<p>Приоритет 1.3. Изграђен туристички идентитет и афирмисана одржива и препознатљива туристичка дестинација</p> <p>Мјера 1.3.1. Формирање интегрисаних туристичких рута кроз мапирање ресурса и успостављање дигиталне платформе за промоцију</p> <p>Мјера 1.3.2. Развој авантуристичког туризма</p> <p>Мјера 1.3.3. Развој руралног туризма и подршка сеоским домаћинствима</p> <p>Мјера 1.3.4. Подршка и валоризација туристичких манифестација</p>
<p>Стратегија развоја индустрије Републике Српске 2021 – 2027 године</p>	
<p>Стратешки циљ: 4. ПОВЕЋАТИ ИНВЕСТИЦИЈЕ У ИНДУСТРИЈУ</p> <p>Приоритет 4.1. Побољшање пословног амбијента</p> <p>Приоритет 4.2. Привлачење инвестиција у индустрију</p>	<p>Приоритет 1.1. Развијено предузетништво и побољшан инвестициони амбијент</p> <p>Мјера 1.1.1. Унапређење пословне инфраструктуре и инвестиционог амбијента</p> <p>Мјера 1.1.2. Подршка развоју предузетништва</p>

<p>Стратешки циљ: 5.СМАЊИТИ ШТЕТНЕ УТИЦАЈЕ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ</p> <p>Приоритет 5.1. Примјена еколошких стандарда у индустрији (прелазак ка зеленој економији)</p> <p>Приоритет 5.2. Ефикасно коришћење ресурса у индустрији (прелазак ка кружној економији)</p>	
<p align="center">Стратегија развоја локалне самоуправе у Републици Српској 2023-2029. године</p>	
<p>Стратешки циљ 4. Унапријеђен квалитет и доступност услуга у надлежности јединица локалне самоуправе</p> <p>Приоритет 4.1. Унапређивање квалитета и доступности управних услуга</p> <p>Приоритет 4.2. Унапређивање квалитета и доступности комуналних услуга</p> <p>Приоритет 4.3. Унапређивање услуга јавних установа</p>	<p>Приоритет 2.1. Модернизована локална управа и унапређена друштвена и комунална инфраструктура у функцији квалитетнијег живота грађана</p> <p>Мјера 2.1.1. Јачање мјесних заједница кроз друштвену инфраструктуру</p> <p>Мјера 2.1.2. Развој и модернизација путне инфраструктуре</p> <p>Мјера 2.1.3. Унапређење ефикасности локалне самоуправе кроз дигиталну трансформацију</p> <p>Приоритет 2.2. Обезбијеђена инклузивност и равноправан приступ квалитетним образовним, културним и спортским садржајима, уз јачање друштвене кохезије</p> <p>Мјера 2.2.1. Унапређење образовне инфраструктуре и капацитета кроз модернизацију постојећих и изградњу нових образовних и културних установа</p> <p>Мјера 2.2.2.: Развој инклузивног и савременог образовања у складу са захтјевима друштва и привреде</p> <p>Мјера 2.2.3.: Интегрална заштита и савремена презентација културног наслеђа</p> <p>Мјера 2.2.4.: Јачање капацитета културног сектора</p> <p>Мјера 2.2.5. Унапређење спорта кроз подршку клубовима и повећање доступности спортских садржаја</p> <p>Мјера 2.2.6.: Унапређење спортске инфраструктуре за дугорочни развој спорта</p> <p>Приоритет 2.3. Развијене и унапређене здравствене и социјалне услуге у заједници</p> <p>Мјера 2.3.1.Интегрисани приступ развоју здравствених капацитета</p> <p>Мјера 2.3.2.: Подршка развоју и унапређењу социјалних услуга у заједници</p>
<p align="center">Стратегија управљања отпадом у Републици Српској за период 2017-2026. године</p>	
<p>Стратешки циљ 4: Унапређивање система сакупљања комуналног отпада</p>	<p>Приоритет 3.3. Остварено успостављање интегрисаног система управљања отпадом и развијена циркуларна економија као основа одрживог развоја града Дервента</p>

Мјера: Повећавати обухваћеност становништва услугом организованог сакупљања комуналног отпада	3.3.1.: Успостављање интегрисаног система управљања отпадом и развој циркуларне економије
Стратегија развоја енергетике Републике Српске до 2035. године	
<p>Стратешки циљ:</p> <p>П1. Ефикасно коришћење (експлоатација) ресурса;</p> <p>П2. Сигурна и приступачна енергија;</p> <p>П3. Ефикасно коришћење енергије;</p> <p>П4. Енергетска транзиција и одговорност према животној средини;</p> <p>П5. Развој и усклађивање регулаторно-институционалног оквира.</p>	<p>Приоритет 3.1. Обезбијеђено одрживо управљање водним ресурсима и инфраструктуром ради очувања животне средине и побољшаног квалитета живота</p> <p>3.1.1.: Унапређење система водоснабдијевања и управљања отпадним и оборинским водама у функцији одрживог развоја града</p> <p>Приоритет 3.2. Остварено повећање енергетске ефикасности и унапријеђена употреба обновљивих извора енергије као основа за одрживи развој и смањење емисија CO₂ у граду Дервенти</p> <p>3.2.1. Повећање енергетске ефикасности и унапређење употребе обновљивих извора енергије на подручју града Дервента</p> <p>Приоритет 3.3. Остварено успостављање интегрисаног система управљања отпадом и развијена циркуларна економија као основа одрживог развоја града Дервента</p> <p>3.3.1.: Успостављање интегрисаног система управљања отпадом и развој циркуларне економије</p> <p>Приоритет 3.4. Унапријеђени капацитети за заштиту и спасавање од елементарних непогода ради повећане отпорности локалне заједнице</p> <p>3.4.1.: Јачање капацитета за заштиту и спасавање од елементарних непогода у Граду Дервента</p>

5. ОКВИРНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН

ОКВИРНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН					
Оквирни финансијски план за период важења стратешког документа					
Редни број и ознака	Структура финансирања (%)	Укупно (КМ)	Буџет институције (КМ)	Остали извори	
				КМ	Назив потенцијалног извора финансирања
Стратешки циљ 1: Развој конкурентне локалне економије кроз унапређење предузетништва, модернизацију пољопривреде и јачање туристичког идентитета	45,5	48.270.000,00	5.330.000,00	42.940.000,00	
П1.1. Развијено предузетништво и побољшан инвестициони амбијент	5,8	6.200.000,00	1.060.000,00	5.140.000,00	
М1.1.1. Унапређење пословне инфраструктуре и инвестиционог амбијента	5,2	5.500.000,00	850.000,00	4.650.000,00	Влада Републике српске, страни и домаћи донатори
1.1.1.1. Стратешки пројекат „Оснивање и изградња пословних зона“	4,7	5.000.000,00	500.000,00	4.500.000,00	Влада Републике српске, страни и домаћи донатори
М1.1.2. Подршка развоју предузетништва	0,7	700.000,00	210.000,00	490.000,00	Влада Републике српске, страни и домаћи донатори
П1.2. Унапријеђена и оснажена пољопривреда као темељ одрживог руралног развоја	37,7	40.000.000,00	3.500.000,00	36.500.000,00	
М1.2.1. Подршка конкурентности и одрживости пољопривреде производње	37,7	40.000.000,00	3.500.000,00	36.500.000,00	Влада Републике српске, страни и домаћи донатори

П1.3. Изграђен туристички идентитет и афирмисана одржива и препознатљива туристичка дестинација	2,0	2.070.000,00	770.000,00	1.300.000,00	
М1.3.1. Формирање интегрисаних туристичких рута кроз мапирање ресурса и успостављање дигиталне платформе за промоцију	0,2	220.000.00	70.000.00	150.000.00	Влада Републике српске, страни и домаћи донатори
М1.3.2. Развој авантуристичког туризма	0,4	450.000,00	140.000.00	310.000.00	Влада Републике српске, страни и домаћи донатори
М1.3.3. Развој руралног туризма и подршка сеоским домаћинствима	0,7	700.000,00	210.000,00	490.000,00	Влада Републике српске, страни и домаћи донатори
М1.3.4. Подршка и валоризација туристичких манифестација	0,7	700.000.00	350.000.00	350.000.00	Влада Републике српске, страни и домаћи донатори
Стратешки циљ 2: Унапријеђена инклузивна и одржива средина која обезбјеђује квалитет живота	28,9	30.655.000,00	17.115.000,00	13.540.000,00	
П2.1.Модернизована локална управа и унапређена друштвена и комунална инфраструктура у функцији квалитетнијег живота грађана	3,5	3.700.000,00	950.000,00	2.750.000,00	
М2.1.1. Јачање мјесних заједница кроз друштвену инфраструктуру	2,1	2.200.000.00	650.000.00	1.550.000.00	Влада Републике српске, страни и домаћи донатори
2.1.1.1.Кључни стратешки пројекат: „Изградња Спортско-рекреативне зоне на простору некадашње касарне Здравко Челар“	1,4	1.500.000,00	300.000,00	1.200.000,00	Влада Републике српске, страни и домаћи донатори
П2.1.2. Развој и модернизација путне инфраструктуре	6,6	7.000.000.00	3.500.000.00	3.500.000.00	

M2.1.3. Унапређење ефикасности локалне самоуправе кроз дигиталну трансформацију	0,4	450.000.00	140.000.00	310.000.00	Влада Републике српске, страни и домаћи донатори
П2.2. Обезбијеђена инклузивност и равноправан приступ квалитетним образовним, културним и спортским садржајима, уз јачање друштвене кохезије	12,0	12.755.000,00	6.715.000,00	6.040.000,00	
M2.2.1. Унапређење образовне инфраструктуре и капацитета кроз модернизацију постојећих и изградњу нових образовних и културних установа	3,0	3.200.000.00	1.000.000.00	2.200.000.00	Влада Републике српске, страни и домаћи донатори
2.2.1.1. Кључни стратешки пројекат: „Оснивање и техничко опремање самосталне музичке школе у Дервенти“	1,4	1.500.000,00	300.000,00	1.200.000,00	Влада Републике српске, страни и домаћи донатори
M2.2.2.: Развој инклузивног и савременог образовања у складу са захтјевима друштва и привреде	0,7	700.000.00	210.000.00	490.000.00	Влада Републике српске, страни и домаћи донатори
M2.2.3.: Интегрална заштита и савремена презентација културног наслеђа	0,3	355.000.00	105.000.00	250.000.00	Влада Републике српске, страни и домаћи донатори
M2.2.4.: Јачање капацитета културног сектора	0,8	850.000.00	350.000.00	500.000.00	Влада Републике српске, страни и домаћи донатори
M2.2.5. Унапређење спорта кроз подршку клубовима и повећање доступности спортских садржаја	4,2	4.500.000.00	4.200.000.00	300.000.00	Влада Републике српске, страни и домаћи донатори
M2.2.6.: Унапређење спортске инфраструктуре за дугорочни развој спорта	3,0	3.150.000.00	850.000.00	2.300.000.00	Влада Републике српске, страни и домаћи донатори
2.2.6.1. Кључни стратешки пројекат: „Санација и опремање дворане ЈУ Спортски центар Дервента“	1,9	2.000.000,00	500.000,00	1.500.000,00	Влада Републике српске, страни и домаћи донатори

П2.3. Развијене и унапређене здравствене и социјалне услуге у заједници	2,8	3.000.000,00	1.750.000,00	1.250.000,00	
М2.3.1. Интегрисани приступ развоју здравствених капацитета	1,6	1.700.000,00	700.000,00	1.000.000,00	Влада Републике српске, страни и домаћи донатори
М2.3.2.: Подршка развоју и унапређењу социјалних услуга у заједници	1,2	1.300.000,00	1.050.000,00	250.000,00	Влада Републике српске, страни и домаћи донатори
П2.4 Подржан демографски развој и оснажена економска улога младих	4,0	4.200.000,00	4.200.000,00	0,00	
М2.4.1. Јачање подршке младима и младим породицама	4,0	4.200.000,00	4.200.000,00	0,00	
2.4.1.1. Кључни стратешки пројекат: „Подршка младим породицама за куповину прве стамбене јединице“	0,7	700.000,00	700.000,00	0,00	
Стратешки циљ 3: Унапријеђена инфраструктура и ефикасно управљање животном средином	25,6	27.150.000,00	6.520.000,00	20.630.000,00	
П3.1. Обезбијеђено одрживо управљање водним ресурсима и инфраструктуром ради очувања животне средине и побољшаног квалитета живота	8,0	8.500.000,00	3.050.000,00	5.450.000,00	
М3.1.1.: Унапређење система водоснабдијевања и управљања отпадним и оборинским водама у функцији одрживог развоја града	8,0	8.500.000,00	3.050.000,00	5.450.000,00	Влада Републике српске, страни и домаћи донатори
3.1.1.1. Кључни стратешки пројекат: „Изградња и реконструкција канализационе инфраструктуре у градском подручју“	6,6	7.000.000,00	2.000.000,00	5.000.000,00	Влада Републике српске, страни и домаћи донатори
П3.2. Остварено повећање енергетске ефикасности и унапријеђена употреба обновљивих извора енергије	0,9	1.000.000,00	420.000,00	580.000,00	

као основа за одрживи развој и смањење емисија CO ₂ у граду Дервенти					
М3.2.1.Повећање енергетске ефикасности и унапређење употребе обновљивих извора енергије на подручју града Дервента	0,9	1.000.000,00	420.000,00	580.000,00	Влада Републике српске, страни и домаћи донатори
П3.3.Остварено успостављање интегрисаног система управљања отпадом и развијена циркуларна економија као основа одрживог развоја града Дервента	1,4	1.500.000,00	700.000,00	800.000,00	
М3.3.1.: Успостављање интегрисаног система управљања отпадом и развој циркуларне економије	1,4	1.500.000,00	700.000,00	800.000,00	Влада Републике српске, страни и домаћи донатори
П3.4.Унапријеђени капацитети за заштиту и спасавање од елементарних непогода ради повећане отпорности локалне заједнице	15,2	16.150.000,00	2.350.000,00	13.800.000,00	
М3.4.1.: Јачање капацитета за заштиту и спасавање од елементарних непогода у Граду Дервента	15,2	16.150.000,00	2.350.000,00	13.800.000,00	Влада Републике српске, страни и домаћи донатори
3.4.1.1.: Кључни стратешки пројекат: „Изградња регулисаног тока ријеке Укрине“	14,1	15.000.000,00	2.000.000,00	13.000.000,00	Влада Републике српске, страни и домаћи донатори
УКУПНО	100,0	106.075.000,00	28.965.000,00	77.110.000,00	

6. ОКВИР ЗА СПРОВОЂЕЊЕ, ПРАЋЕЊЕ, ИЗВЈЕШТАВАЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА

Активности	Носилац активности
Израда Упутстава за средњорочно планирање рада јединица локалне самоуправе	Градоначелник, Стручна служба градоначелника
Израда Средњорочног плана рада ЈЛС	Градоначелник, организационе јединице градске управе, Стручна служба градоначелника
Израда Годишњих плана рада градоначелника и градске управе	Градоначелник, организационе јединице градске управе, Стручна служба градоначелника
Израда Акционих планова за спровођење стратешког документа	Градоначелник, Стручна служба градоначелника
Систематично и континуирано прикупљање, анализирање и коришћење података и индикатора у сврху мјерења напретка реализације стратешког документа	Стручна служба градоначелника
Израда Годишњих извјештаја о раду градоначелника и градске управе	Градоначелник, организационе јединице градске управе, Стручна служба градоначелника
Израда Годишњих извјештаја о спровођењу стратешког документа	Градоначелник, Стручна служба градоначелника
Израда Плана вредновања стратешког документа	Градоначелник, Стручна служба градоначелника
Организовање и учествовање у вредновању	Градоначелник, организационе јединице градске управе, Стручна служба градоначелника
Израда извјештаја о вредновању	Градоначелник, организационе јединице градске управе, Стручна служба градоначелника
Усвајање и објављивање Извјештаја о спровођењу стратегије (за претходну годину)	Градоначелник, Скупштина Града
Усвајање и објављивање Годишњег извјештаја о раду градоначелника и градске управе (за претходну годину)	Градоначелник, Скупштина Града

7. ПРИЛОЗИ

7.1. Сажети преглед стратегије

Редни броји ознака	НАЗИВ	ИНДИКАТОРИ И ФИНАНСИЈСКИ ИЗВОРИ		
1. Стратешки циљ	Развој конкурентне локалне економије кроз унапређење предузетништва, модернизацију пољопривреде и јачање туристичког идентитета	Индикатори стратешког циља	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Број привредних друштава	211	222
		Број предузетника	616	678
		Просјечна нето плата (КМ)	1.126	1,800
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		5.330.000,00	42.940.000,00	48.270.000,00
1.1. Приоритет	Развијено предузетништво и побољшан инвестициони амбијент	Индикатори приоритета	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Повећан број регистрованих привредних субјеката за најмање 10% до 2031. године	842	986
		Повећан приход локалне привреде за најмање 5% до 2031. године	963,829,623	1,012,021,104
		Повећана вриједност извоза за најмање 5% до 2031. године	365,241,000	401,765,100
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		1.060.000,00	5.140.000,00	6.200.000,00
1.1.1. Мјера	Унапређење пословне инфраструктуре и инвестиционог амбијента	Индикатори мјере	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Број основаних слободних зона	0	≥ 1
		Број нових или унапређених пословних зона са потпуном инфраструктуром	2	≥ 4
		Површина опремљеног земљишта у пословним зонама (ха)	25	≥ 100
		Број реализованих инвестиција у слободним и пословним зонама	1	≥ 10

		Број одржаних привредних догађаја (сајмови, форуми и сл.)	1 годишње	≥ 3годишње
		Број предузећа која су учествовала у умрежавању путем догађаја	0	≥ 50
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		850.000,00	4.650.000,00	5.500.000,00
1.1.2. Мјера	Подршка развоју предузетништва	Индикатори мјере	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Број новооснованих предузећа (стартапова) подржаних кроз мјеру	0	≥ 50
		Број функционалних инкубатора и хабова	0	≥ 2
		Број привредних субјеката који су користили погодности у пословним зонама	0	≥ 30
		Број инвестиција реализованих у оквиру слободних или пословних зона	1	≥ 10
		Број учесника из теже запошљивих категорија укључених у програме подршке	0	≥ 100
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		210.000,00	490.000,00	700.000,00
		Индикатори приоритета	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
1.2. Приоритет	Унапријеђена и оснажена пољопривреда као темељ одрживог руралног развоја	Повећан број регистрованих привредних субјеката у примарном сектору најмање 10% до 2031. године	131	144
		Повећан прихода од примарне производње за најмање 5% до 2031. године	36,475,816	38,299,606
		Повећан број запослених у примарном сектору за најмање 15% до 2031. Године	131	151
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		3.500.000,00	36.500.000,00	40.000.000,00
		Индикатори приоритета	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)

1.2.1. Мјера	Подршка конкурентност и и одрживости пољопривреде производње	Индикатори мјере	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Број регистрованих комерцијалних пољопривредних газдинстава	150	≥ 200
		Број сертифицираних, брендираних пољопривредних производа	0	≥ 15
		Директна финансијска подршка пољопривредној производњи (КМ)	490,000.00	600,000.00
		Обухват регистрованог пољопривредног земљишта које се користи на територији града		
		Број активних задруга и удружења		
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		3.500.000,00	36.500.000,00	40.000.000,00
1.3. Приоритет	Изграђен туристички идентитет и афирмисана одржива и препознатљива туристичка дестинација	Индикатори приоритета	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Број долазака	2000	≥ 6000
		Број ноћења	4000	≥ 12000
		Број пословних субјеката у туристичкој дјелатности	20	≥ 60
		Број одржаних туристичких манифестација годишње	4–5 већих, неколико мањих	≥ 10 значајних, више мањих тематских
		Укупни број посјетилаца у граду годишње	20.000–30.000 (процјена)	≥ 60.000
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		770.000,00	1.300.000,00	2.070.000,00
1.3.1. Мјера	Формирање интегрисаних туристичких рута кроз мапирање ресурса и	Индикатори мјере	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Број формираних туристичких рута (нпр. културна, гастро, outdoor)	0	>3

	успостављање дигиталне платформе за промоцију	Број мапираних туристичких локалитета	1	>30
		Број функционалности на дигиталној платформи	0	>6
		Број туриста/посјетилаца платформе (online аналитика)	0	5.000
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		70.000,00	150.000,00	220.000,00
1.3.2. Мјера	Развој авантуристичког туризма	Индикатори мјере	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Број изграђених или унапријеђених авантуристичких садржаја (zip-line, стазе, камп зоне, стијене и сл.)	0	>3
		Дужина изграђених/уређених пјешачких и бициклистичких стаза (km)	0	>20
		Број догађаја организованих у авантуристичком туризму	0	≥3
		Број укључених локалних актера (удружења, спортски клубови)	0	>3
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		140.000,00	310.000,00	450.000,00
1.3.3. Мјера	Развој руралног туризма и подршка сеоским домаћинствима	Индикатори мјере	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Број нових или адаптираних смјештајних јединица	0	>40
		Број лица који су прошли обуке	0	≥100
		Број брендираних локалних производа у гастро понуди	0	>10
		Број локалних производа на тржишту	0	≥50
		Број туриста у руралним подручјима	0	≥2.000
		Број манифестација/догађаја	3	≥10
		Број посјетилаца „Посавске куће“	0	≥2.000
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		210.000,00	490.000,00	700.000,00

1.3.4. Мјера	Подршка и валоризација туристичких манифестација	Индикатори мјере	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Број одржаних туристичких манифестација годишње	5	>10
		Просјечан број посјетилаца по манифестацији	500	>30%
		Број нових садржаја и активности у оквиру постојећих манифестација	0	>2
		Број укључених локалних произвођача, занатлија, угоститеља	10	>50%
		Број манифестација препознатих као туристички бренд на регионалном нивоу	10	>50%
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		350.000,00	35..0.000,00	700.000,00

Редни броји ознака	НАЗИВ	ИНДИКАТОРИ И ФИНАНСИЈСКИ ИЗВОРИ		
2.. Стратешки циљ	Унапријеђена инклузивна и одржива средина која обезбјеђује квалитет живота	Индикатори стратешког циља	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		% задовољства грађана квалитетом услуга из области здравствене и социјалне заштите	55	80
		Проценат младих укључених у програме образовања, културе, спорта и запошљавања	45	75
		Степен задовољства грађана квалитетом живота у локалној заједници	60	80
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		17.115.000,00	13.540.000,00	30.655.000,00
2.1. Приоритет	Модернизован а локална управа и	Индикатори приоритета	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)

	унапређена друштвена и комунална инфраструктура у функцији квалитетнијег живота грађан	Проценат грађана задовољних квалитетом јавних услуга	45%	80%
		Проценат дигитализованих услуга у локалној управи	25	70
		Дужина реконструисаних и новоизграђених путева, бициклистичких и пјешачких стаза (км)	10	50
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		950.000,00	2.750.000,00	3.700.000,00
2.1.1. Мјера	Јачање мјесних заједница кроз друштвену инфраструктуру	Индикатори мјере	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Број санираних/модернизованих друштвених домова	2	5
		Број успостављених нових садржаја	0	6
		Број уређених паркова, зона за одмор	1	5
		Број уређених, изграђених дјечијих игралишта	2	8
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		650.000,00	1.550.000,00	2.200.000,00
2.1.2. Мјера	Развој и модернизација путне инфраструктуре	Индикатори мјере	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Проценат реконструисаних локалних путева	0	40
		Дужина новоизграђених/реконструисаних градских улица (km)	0	10
		Дужина новоизграђених/реконструисаних пјешачких и бициклистичких стаза (km)	0	25
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		3.500.000,00	3.500.000,00	7.000.000,00
2.1.3. Мјера	Унапређење ефикасности локалне самоуправе кроз	Индикатори мјере	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Број дигитализованих услуга	1	25

	дигиталну трансформацију	Просјечно вријеме обраде захтјева	15 дана	5 дана
		Број корисника мобилне апликације	0	20.000
		Степен покривености ГИС системом	1	100
		Број локација са паметном расвјетом /паркингом	0	50
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		140.000,00	310.000,00	450.000,00
2.2. Приоритет	Обезбијеђена инклузивност и равноправан приступ квалитетним образовним, културним и спортским садржајима, уз јачање друштвене кохезије	Индикатори приоритета	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Број модернизованих и прилагођених објеката образовне, културне и спортске инфраструктуре	5	12
		Проценат школских објеката опремљених дигиталном и мултимедијалном опремом	30	75
		Проценат грађана који сматрају да су културни и спортски садржаји доступни свим друштвеним групама	50	85
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		6.715.000,00	6.040.000,00	12.755.000,00
2.2.1. Мјера	Унапређење образовне инфраструктуре и капацитета кроз модернизацију постојећих и изградњу нових образовних и културних установа	Индикатори мјере	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Број реконструисаних/адаптираних/санираних образовних и културних објеката	2	≥ 4
		Проценат објеката са примјењеним мјерама енергетске ефикасности	30	≥ 60
		Проценат образовних установа опремљених савременом наставном и ИКТ опремом	25	≥ 90
		Проценат образовних установа прилагођених лицима са инвалидитетом	25	100

		Број ученика који похађају музичку школу	80	120
		Број одсеја у музичкој школи	3	6
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		1.000.000,00	2.200.000,00	3.200.000,00
2.2.2. Мјера	Развој инклузивног и савременог образовања у складу са захтјевима друштва и привреде	Индикатори мјере	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Проценат кабинета опремљених савременом опремом	20	80
		Број програма формалног образовања	20	23
		Увођења нових наставних планова и програма		3
		Број ученика смјештених у ђачком дому	0	40
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		210.000,00	490.000,00	700.000,00
2.2.3. Мјера	Интегрална заштита и савремена презентација културног наслеђа	Индикатори мјере	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Омогућени нови модели презентације и промоције културне баштине	0	10
		Проценат идентификације / мапирања /заштите културно историјског наслеђа	0	≥ 50
		Број едукативних и промотивних догађаја	1	≥ 5
		Проценат дигитализације архивске библиотеке грађе	0	≥ 60
		Број нових културно-туристичких производа повезаних са наслеђем	0	≥ 5
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		105.000,00	250.000,00	355.000,00
2.2.4. Мјера	Јачање капацитета културног сектора	Индикатори мјере	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Број нових или унапређених културно-туристичких производа / манифестација	2	≥ 10

		Број обучених кадрова у културном сектору	10	≥ 30
		Број унапређених културних објеката и опреме	1	≥ 5
		Број одржаних представа	5	≥ 10
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		350.000,00	500.000,00	850.000,00
2.2.5. Мјера	Унапређење спорта кроз подршку клубовима и повећање доступности спортских садржаја	Индикатори мјере	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Број спортских организација које су подржане кроз програм спорта	0	≥ 30
		Финансијска средства за подршку удружењима грађана из области спорта (KM)	600,000.00	800,000.00
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		4.200.000,00	300.000,00	4.500.000,00
2.2.6. Мјера	Унапређење спортске инфраструктуре за дугорочни развој спорта	Индикатори мјере	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Број санираних/изграђених/опремљених спортских објеката	2	≥ 10
		Проценат објеката са примјењеним мјерама енергетске ефикасности	5	≥ 30
		Број санираних/изграђених/опремљених дјечјих терена	2	≥ 10
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		850.000,00	2.300.000,00	3.150.000,00
2.3. Приоритет	Развијене и унапређене здравствене и социјалне услуге у заједници	Индикатори приоритета	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Степен задовољства корисника услугама здравствене заштите	55	75
		Степен задовољства корисника услугама социјалне заштите	45	55
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		1.750.000,00	1.250.000,00	3.000.000,00

2.3.1. Мјера	Интегрисани приступ развоју здравствених капацитета	Индикатори мјере	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Број набављених медицинских апарата и дијагностичке опреме	0	≥ 10
		Број развијених и спроведених скрининг програма и кампања за превенцију болести	1	≥ 5
		Број нових здравствених услуга	1	≥ 5
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		700.000,00	1.000.000,00	1.700.000,00
2.3.2. Мјера	Подршка развоју и унапређењу социјалних услуга у заједници	Индикатори мјере	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Број развијених или проширених услуга у заједници (дневни центри, помоћ у кући, кућна њега..)	0	≥ 5
		Број корисника услуга за старија лица и особе са инвалидитетом	100	≥ 150
		Број активних партнерстава између јавног сектора и ОЦД-а у области социјалне заштите	1	≥ 5
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		1.050.000,00	250.000,00	1.300.000,00
2.4. Приоритет	Подржан демографски развој и оснажена економска улога младих	Индикатори приоритета	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Број младих који су запослени путем локалних програма подршке и подстицаја запошљавању	-	150
		Број новооснованих стартап предузећа младих	-	5 годишње
		Проценат младих који изражавају намеру да остану и раде у свом граду	-	75
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		4.200.000,00	0,00	4.200.000,00

2.4.1. Мјера	Јачање подршке младима и младим породицама	Индикатори мјере	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Број изграђених/субвенционисаних станова за младе брачне парове годишње	0	20
		Финасијска средства за подршку вантјелесној оплодњи	30,000.00	50,000.00
		Број новооснованих start-up фирми уз подршку града	0	≥ 5 годишње
		Успостављена служба за рад са дијаспором	Не	Да
		Број реализованих пројеката са дијаспором	0	≥ 10
		Финасијска средства за подршку породици/студентима /ученицима	350.000,00	500,000.00
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		4.200.000,00	0,00	4.200.000,00

Редни броји ознака	НАЗИВ	ИНДИКАТОРИ И ФИНАНСИЈСКИ ИЗВОРИ		
3.. Стратешки циљ	Унапријеђена инфраструктура и ефикасно управљање животном средином	Индикатори стратешког циља	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Обухват становништва прикљученог на водовод (%)	80	≥ 90
		Количина рециклираног отпада на годишњем нивоу (t/годишње)	130	≥ 1.500
		Удио обновљивих извора енергије у укупној потрошњи јавних објеката	-	15%
		Буџет (КМ)	Остали извори (КМ)	Укупно (КМ)
		6.520.000,00	20.630.000,00	27.150.000,00

3.1. Приоритет	Обезбијеђено одрживо управљање водним ресурсима и инфраструктуром ради очувања животне средине и побољшаног квалитета живота	Индикатори приоритета	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Обухват становништва канализационим системом (%)	60	≥ 80
		Изграђено постројење за пречишћавање отпадних вода	Не	Да
		Смањење количина нефактурисане воде	38%	25%
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		3.050.000,00	5.450.000,00	8.500.000,00
3.1.1. Мјера	Унапређење система водоснабдијевања и управљања отпадним и оборинским водама у функцији одрживог развоја града	Индикатори мјере	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Губици воде у систему (%)	38	<25
		Обухват становништва прикљученог на водовод (%)	80	≥ 90
		Стопа замјене цјевовода	0,5% годишње	≥ 2% годишње
		Обухват становништва канализационим системом (%)	60	≥ 80
		Број функционалних препумпних станица	3	≥ 5
		Изграђено постројење за пречишћавање отпадних вода	Не	Да
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		3.050.000,00	5.450.000,00	8.500.000,00
3.2. Приоритет	Остварено повећање енергетске ефикасности и унапријеђена употреба обновљивих извора енергије као основа за одрживи развој и смањење емисија CO ₂ у граду Дервенти	Индикатори приоритета	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Смањење емисије CO ₂ до 2031. године	-	40%
		Удио електричне енергије за потребе јавних услуга и објеката који се производи из властитих обновљивих извора до 2031. године	0	30
		Проценат јавних објектима у којима је уведен систем енергетске ефикасности	30	≥ 90
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		420.000,00	580.000,00	1.000.000,00

3.2.1 Мјера	Повећање енергетске ефикасности и унапређење употребе обновљивих извора енергије на подручју града Дервента	Индикатори мјере	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Број реконструисаних објеката (фасаде, кровови, столарија)/годишње	10	≥ 15
		Број инсталираних система на биомасу, топлотне пумпе, геотермалне системе	2	≥ 15
		Удио инсталираних система и LED расвјетних тијела (%)	5	≥ 60
		Дужина реконструисаних и нове мреже уличне расвјете (km)	2	≥ 60
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		420.000,00	580.000,00	1.000.000,00
3.3. Приоритет	Остварено успостављање интегрисаног система управљања отпадом и развијена циркуларна економија као основа одрживог развоја града Дервента	Индикатори приоритета	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Покривеност домаћинстава услугом одвоза отпада (%)	80	≥ 90
		Повећање капацитета рециклажног центра (t/год)	130	≥ 1.500
		Степен раздвајања отпада на извору настанка	-	≥ 30
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		700.000,00	800.000,00	1.500.000,00
3.3.1. Мјера	Успостављање интегрисаног система управљања отпадом и развој циркуларне економије	Индикатори мјере	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Покривеност домаћинстава услугом (%)	80	≥ 90
		Количина обрађених секундарних сировина (тона/год)	130	≥ 250
		Проценат домаћинстава која одвајају отпад	0	≥ 30
		Проценат евидентираних и санираних дивљих депонија	0	100 % евидентираних, 70 % санација
		Број реализованих кампања/год.	0	≥ 5
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		700.000,00	800.000,00	1.500.000,00

3.4. Приоритет	Унапријеђени капацитети за заштиту и спасавање од елементарних непогода ради повећане отпорности локалне заједнице	Индикатори приоритета	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Индекс спремности локалне заједнице на катастрофе (композитни индекс 0–100)	45	85
		Дужина уређеног корита ријеке Укрине (km)	0	5
		Проценат становништва обухваћеног едукативним кампањама	10	≥ 30
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		2.350.000,00	13.800.000,00	16.150.000,00
3.4.1. Мјера	Јачање капацитета за заштиту и спасавање од елементарних непогода у Граду Дервента	Индикатори мјере	Полазна вриједност (2025. година)	Циљна вриједност (2029. година)
		Дужина уређеног корита ријеке Укрине (km)	0	5
		Број проведених обука и вјежби (годишње)	1	≥ 2
		Број оспособљених припадника јединице цивилне заштите за спречавање несрећа/спашавање/пружање прве помоћи	20	≥ 50
		Дужина реконструисаних и изграђених насипа и канала (km)	0	≥ 10
		Проценат опремљености ПВСЈ	50	≥ 80
		Буџет (KM)	Остали извори (KM)	Укупно (KM)
		2.350.000,00	13.800.000,00	16.150.000,00

7.2. Детаљан преглед мјера

Стратешки циљ 1: Развој конкурентне локалне економије кроз унапређење предузетништва, модернизацију пољопривреде и јачање туристичког идентитета

Веза са стратешким циљем	Развој конкурентне локалне економије кроз унапређење предузетништва, модернизацију пољопривреде и јачање туристичког идентитета
Приоритет	1.1. Развијено предузетништво и побољшан инвестициони амбијент
Назив мјере	1.1.1. Унапређење пословне инфраструктуре и инвестиционог амбијента
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Мјера је усмјерена на стварање повољног амбијента за инвестирање и развој предузетништва, кроз јасно дефинисане институционалне и инфраструктурне активности. У фокусу је унапређење и опремање нових пословних и слободних зона, као и поједностављивање процедура за улагања.</p> <p>Кључни кораци укључују израду просторне и техничке документације, изградњу и модернизацију комуналне и логистичке инфраструктуре, доношење одлука о стимулативним условима инвестирања (нпр. повољна цијена земљишта, јасно дефинисани услови градње), као и активну промоцију инвестиционих потенцијала кроз организовање сајмова, пословних форума и других привредних догађаја.</p> <p>Посебан значај има оснивање слободне зоне као простора који, захваљујући пореским и царинским олакшицама, представља економски подстицајно окружење за домаће и стране инвеститоре. Унапређење логистичке подршке и боље умрежавање економских актера доприносиће ефикаснијој реализацији инвестиционих пројеката и расту привредне активности.</p> <p>Кључна подручја дјеловања:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Оснивање слободне зоне; ✓ Успостављање нових пословних зона; ✓ Подршка организовању привредног сајма, пословних форума и других догађаја. <p>Спровођењем мјере очекује се значајно унапређење пословне инфраструктуре и већа привлачност локалне заједнице за домаће и стране инвеститоре. Формирањем слободне зоне и опремањем нових пословних зона створиће се услови за реализацију већег броја инвестиционих пројеката, отварање нових радних мјеста и повећање економске активности. Организовањем сајмова, форума и других</p>

	<p>догађаја ојачаће се сарадња између привредних субјеката и институција, што ће допринијети бољем умрежавању и размјени знања. Укупно, мјера ће допринијети развоју конкурентније, динамичније и одрживе локалне привреде. Кључни стратешки пројекат „Оснивање и изградња пословних зона“ представља кључну иницијативу за економски развој Града Дервента, с циљем стварања модерног пословног окружења и привлачења инвеститора. Због ограничених постојећих капацитета, планира се изградња нове зоне на стратешкој локацији, опремљене комплетном инфраструктуром. Реализација ће се одвијати у фазама – од израде студије изводљивости до промоције зоне. Овај пројекат има за циљ отварање нових радних мјеста и јачање локалне економије. Процијењена вриједност за реализацију овог стратешког пројекта износи 5.000.000,00 КМ, од чега 500.000,00 КМ из властитих извора, а 4.500.000,00 КМ из донаторских средстава.</p>		
Кључни стратешки пројекти	Оснивање и изградња пословних зона	<p>Очекивани излазни резултат: Формирање и потпуна инфраструктурна опремљеност нове пословне зоне, уз завршену студију изводљивости, припремљену документацију, реализоване радове и успостављен модел управљања и промоције.</p> <p>Очекивани крајњи резултат: Привлачење инвеститора, отварање нових радних мјеста и унапређење економског амбијента ради дугорочног одрживог развоја Дервенте.</p>	
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број основаних слободних зона	0	≥ 1
	Број нових или унапређених пословних зона са потпуном инфраструктуром	2	≥ 4

	Површина опремљеног земљишта у пословним зонама (ха)	25	≥ 100
	Број реализованих инвестиција у слободним и пословним зонама	1	≥ 10
	Број одржаних привредних догађаја (сајмови, форуми и сл.)	1 годишње	≥ 3 годишње
	Број предузећа која су учествовала у умрежавању путем догађаја	0	≥ 50
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Мјера: Унапређење пословне инфраструктуре и инвестиционог амбијента обезбјеђује повољније услове за рад привредних субјеката кроз развој индустријских зона, логистичке подршке и модерних пословних услуга. Њен развојни ефекат огледа се у привлачењу нових инвестиција, јачању конкурентности локалне економије и директном доприносу остварењу приоритета Развој предузетништва и јачање инвестиционог амбијента.		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Укупан износ: 5.500.000 ,00 КМ Буџет Града – 850.000,00 КМ Међународни донатори – 0,00 КМ Други донатори – 4.650.000,00 КМ		
Период имплементације мјере	2025-2031. година		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Град Дервента		
Носиоци мјере	Одјељење за привреду и друштвене дјелатности		
Циљне групе	Потенцијални предузетници, домаћи и страни инвеститори		

Веза са стратешким циљем	Развој конкурентне локалне економије кроз унапређење предузетништва, модернизацију пољопривреде и јачање туристичког идентитета
Приоритет	1.1. Развијено предузетништво и побољшан инвестициони амбијент
Назив мјере	1.1.2. Подршка развоју предузетништва
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Мјера је усмјерена на унапређење пословног амбијента кроз подршку предузетницима, стартаповима и инвеститорима. Комбинујући финансијске и нефинансијске подстицаје, она настоји да подстакне оснивање нових предузећа, омогући лакши приступ пословној инфраструктури и створи услове за отварање нових радних мјеста, нарочито за теже запошљиве категорије. Мјера такође предвиђа успостављање система подршке развоју иницијатива у предузетничким центрима и инкубаторима. То подразумева креирање програма који ће омогућити младим и иновативним компанијама приступ потребној инфраструктури, стручним савјетима и финансијским подстицајима. Посебан акценат ставља се на успостављање “HUB“-ова као савремених облика умрежавања и сарадње, који ће омогућити размјену знања, идеја и искустава, као и заједнички рад на развоју нових производа и услуга. Мјера посебно подржава развој женског, омладинског и социјалног предузетништва, као и повезивање са дијаспором. Инкубатори и хабови имају кључну улогу у оснаживању предузетничког духа, пружању менторске и техничке помоћи, чиме доприносе изградњи динамичније и конкурентније локалне економије.</p> <p>Кључна подручја дјеловања:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Подстицај развоју новооснованих (start-up) предузећа; ✓ Подршка развоју различитих облика предузетништва (женског, омладинског, социјалног, предузетништва дијаспоре); ✓ Подршка запошљавању теже запошљивих категорија становништва, укључујући младе жене и лица са инвалидитетом; ✓ Формирање пословно-предузетничких инкубатора и “HUB“-ова; ✓ Подршка увођењу еколошких стандарда и ефикаснијем коришћењу ресурса у индустрији, с циљем преласка ка кружној економији.

	Спровођењем мјере очекује се јачање предузетничке културе и развој иновација на локалном нивоу, што ће створити подстицајно окружење за развој малих и средњих предузећа. Нови и постојећи предузетници имаће бољи приступ инфраструктури и стручним услугама, што ће допринијети њиховој одрживости и расту. Мјера ће позитивно утицати на смањење незапослености, посебно међу младима, женама и другим осјетљивим категоријама становништва. Унапређењем пословног амбијента повећаће се конкурентност локалне привреде и интерес инвеститора за улагање.		
Кључни стратешки пројекти		Очекивани излазни резултат: Очекивани крајњи резултат:	
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број новооснованих предузећа (стартапова) подржаних кроз мјеру	0	≥ 50
	Број функционалних инкубатора и хабова	0	≥ 2
	Број привредних субјеката који су користили погодности у пословним зонама	0	≥ 30
	Број инвестиција реализованих у оквиру слободних или пословних зона	0	≥ 10
	Број учесника из теже запошљивих категорија укључених у програме подршке	0	≥ 100
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Ова мјера подстиче оснивање и раст малих и средњих предузећа кроз олакшавање приступа ресурсима, подстицајима и савјетодавним услугама. Њен развојни ефекат огледа се у јачању локалне економије, стварању нових радних мјеста и доприносу остварењу приоритета Развој предузетништва и јачање инвестиционог амбијента.		

Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Укупан износ: 700.000,00 КМ Буџет Града – 210.000,00 КМ Међународни донатори – ,00 КМ Други донатори –490.000,00 КМ
Период имплементације мјере	2025-2031. година
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Град Дервента
Носиоци мјере	Одјељење за привреду и друштвене дјелатности
Циљне групе	Млади, жене, особе са инвалидитетом, незапослени

Веза са стратешким циљем	Развој конкурентне локалне економије кроз унапређење предузетништва, модернизацију пољопривреде и јачање туристичког идентитета
Приоритет	1.2. Унапријеђена и оснажена пољопривреда као темељ одрживог руралног развоја
Назив мјере	1.2.1. Подршка конкурентности и одрживости пољопривреде производње
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Ова мјера има за циљ интегрисани развој пољопривреде кроз повећање продуктивности, модернизацију и тржишну оријентацију, уз посебан акценат на младим и новим пољопривредницима. Кроз финансијску и савјетодавну подршку, мјера подстиче модернизацију производних капацитета, набавку савремене механизације, и улагање у инфраструктуру, чиме се побољшавају производни процеси и квалитет производа. Подржава се формирање задруга, удружења и кластера, што омогућава бољу сарадњу и повезаност на тржишту. Такође, акценат је на едукацији, сертификацији и брендирању пољопривредних производа, чиме се побољшавају конкурентност и приступ новим тржиштима. Програм охрабрује стартап иницијативе у руралним подручјима, омогућавајући младим и новим пољопривредницима

	<p>приступ финансирању, менторству и подршци у развоју прерађивачких капацитета. Посебна пажња посвећена је и руралном женском предузетништву, као и интеграцији пољопривреде са другим секторима, као што су туризам и култура. Ова мјера има за циљ стварање дугорочне економске одрживости и повећање прихода пољопривредних газдинстава кроз унапређење свих аспеката пољопривредне производње и повезивање са прехранбеном индустријом.</p> <p>Кључна поља дјеловања:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Производња и модернизација – Унапређење механизације и технологија, модернизација производних објеката; ✓ Подршка програму „Подстицаја за развој пољопривреде и села“ – Обезбјеђује директне новчане подстицаје, техничку и савјетодавну подршку за регистроване произвођаче, у циљу очувања и раста пољопривредне производње; ✓ Јачање тржишне оријентације и конкурентности – Едукација, сертификација, брендирање и диверзификација производа; ✓ Сарадња и удруживање – Подршка задругама, удружењима и заједничким иницијативама. ✓ Оснаживање младих и нових пољопривредника – Стартап подршка, менторство и приступ финансирању. ✓ Развој прерађивачких и складишних капацитета - подршка у изградњи и опремању складишта и прерађивачких капацитета (мљекаре, сиране, сушаре, винарије, производња ракије, прераду воћа и поврћа, паковање меда и др). ✓ Подршка женском предузетништву - посебна подршка женама у руралним подручјима кроз пројекте и финансијске програме. ✓ Интеграција пољопривреде са другим секторима: повезивање пољопривреде са другим секторима (туризам, образовање, култура). ✓ Подршка примјени савремених технологија и одрживих рјешења ради унапређења услова живота у руралним подручјима кроз улагања у развој паметних села, односно „smart village“ иницијатива. 		
Кључни стратешки пројекти		Очекивани излазни резултат: Очекивани крајњи резултат:	
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазне вриједности	Циљне вриједности

	Број регистрованих комерцијалних пољопривредних газдинстава	150	≥ 200
	Број сертифицираних, брендираних пољопривредних производа	0	≥ 5
	Директна финансијска подршка пољопривредној производњи (КМ)	490.000,00	600.000,00
	Број активних задруга и удружења	5	≥ 10
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Мјера има за циљ јачање пољопривредних газдинстава кроз увођење савремених технологија, унапређење производних капацитета и ефикасније кориштење природних ресурса. Њен развојни ефекат огледа се у повећању продуктивности и квалитета пољопривредних производа, већој отпорности сектора на тржишне и климатске изазове, као и у унапређењу конкурентности локалних произвођача. На тај начин, мјера директно доприноси остварењу приоритета.		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Укупан износ: 40.000.000,00 КМ Буџет Града – 3.500.000,00 КМ Међународни донатори – 100.000,00 КМ Други донатори – 36.400.000,00 КМ		
Период имплементације мјере	2025-2031. година		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Град Дервента		
Носиоци мјере	Одјељење за привреду и друштвене дјелатности		
Циљне групе	Пољопривредна газдинства, становништво града		

Веза са стратешким циљем	Развој конкурентне локалне економије кроз унапређење предузетништва, модернизацију пољопривреде и јачање туристичког идентитета		
Приоритет	1.3. Изграђен туристички идентитет и афирмисана одржива и препознатљива туристичка дестинација		
Назив мјере	1.3.1. Формирање интегрисаних туристичких рута кроз мапирање ресурса и успостављање дигиталне платформе за промоцију		
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ ове мјере је да се креирају интегрисане тематске туристичке руте (културне, гастрономске, outdoor, авантуристичке), кроз систематско мапирање природних и културних ресурса, те успостављање савремене дигиталне платформе која омогућава њихову промоцију, визуализацију и функционалну доступност туристима. Мјера обухвата теренско мапирање, израду туристичких рута, постављање обиљежја (табле, QR кодови), дигиталну промоцију и развој online алата.		
Кључни стратешки пројекти		Очекивани излазни резултат: Очекивани крајњи резултат:	
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број формираних туристичких рута (нпр. културна, гастро, outdoor)	0	>3
	Број мапираних туристичких локалитета	1	>30
	Број функционалности на дигиталној платформи	0	>6
	Број туриста/посјетилаца платформе (online аналитика)	0	5.000

Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Огледа се у креирању препознатљивог и одрживог туристичког идентитета дестинације кроз интеграцију и дигиталну промоцију мапираних природних и културних ресурса у оквиру тематских туристичких рута.
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Укупан износ: 220.000,00 КМ Буџет Града – 70.000,00 КМ Међународни донатори – ,00 КМ Други донатори – 150.000,00 КМ
Период имплементације мјере	2025-2031. година
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Град Дервента
Носиоци мјере	Одјељење за привреду и друштвене дјелатности/ ЈУ Туристичка организација града Дервента
Циљне групе	Домаћинства/угоститељи/занатлије, туристи, грађани Дервенте

Веза са стратешким циљем	Развој конкурентне локалне економије кроз унапређење предузетништва, модернизацију пољопривреде и јачање туристичког идентитета
Приоритет	1.3. Изграђен туристички идентитет и афирмисана одржива и препознатљива туристичка дестинација
Назив мјере	1.3.2. Развој авантуристичког туризма
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Авантуристички туризам је глобално у порасту и постаје све популарнији међу младом популацијом и љубитељима адреналинских, рекреативних и природних активности. Подручје (Укрина – Бабино брдо – Сава – Мотајица) има изузетан потенцијал за развој авантуристичких садржаја. Комбинацијом природних ресурса и културно-историјског наслеђа, креира се одржив туристички производ који доприноси развоју локалне економије и повећању броја посјетилаца. Циљ мјере је развој

	<p>авантуристичког туризма као сегмента туристичке понуде кроз унапређење и изградњу спортско-рекреативне и инфраструктуре за активни одмор. Мјера обухвата различите активности на атрактивним природним локацијама, укључујући изградњу zip-line система, стијена за пењање, бицикличких и пјешачких стаза, камп зона и тематских паркова.</p> <p>Кључна подручја дјеловања су:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Картографисање и уређење природних локалитета погодних за авантуристичке активности; ✓ Изградња zip-line линија на одговарајућим локацијама (Бабино брдо, Мотајица и др.); ✓ Постављање стијена за спортско пењање уз пратећу сигурносну инфраструктуру; ✓ Изградња бицикличких и пјешачких стаза на подручјима са природним и туристичким потенцијалом; ✓ Формирање камп зона у близини главних авантуристичких тачака; ✓ Оживљавање „Ћирине стазе“ кроз ревитализацију старе ускотрачне пруге и њено претварање у туристичко-рекреативну зону са тематским парком, пјешачким и бицикличким стазама; ✓ Израда промотивних материјала и организација авантуристичких догађаја; ✓ Партнерства са локалним спортским, туристичким и омладинским организацијама. 		
Кључни стратешки пројекти		<p>Очекивани излазни резултат:</p> <p>Очекивани крајњи резултат:</p>	
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број изграђених или унапријеђених авантуристичких садржаја (zip-line, стазе, камп зоне, стијене и сл.)	0	>3
	Дужина изграђених/уређених пјешачких и бицикличких стаза (km)	0	>20
	Број догађаја организованих у авантуристичком туризму	0	≥3
	Број укључених локалних актера (удружења, спортски клубови)	0	>3

Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Огледа се у јачању туристичког идентитета и препознатљивости дестинације кроз развој одрживог авантуристичког туризма, базираног на унапређењу природних потенцијала и спортско-рекреативне инфраструктуре, што доприноси повећању броја посјетилаца и економском развоју локалне заједнице.
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Укупан износ: 450.000,00 КМ Буџет Града – 140.000,00 КМ Међународни донатори – ,00 КМ Други донатори – 310.000,00 КМ
Период имплементације мјере	2025-2031. година
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Град Дервента
Носиоци мјере	Одјељење за привреду и друштвене дјелатности/ ЈУ Туристичка организација града Дервента
Циљне групе	Актери у туризму/спортски клубови/удружења, туристи, грађани Дервенте

Веза са стратешким циљем	Развој конкурентне локалне економије кроз унапређење предузетништва, модернизацију пољопривреде и јачање туристичког идентитета
Приоритет	1.3. Изграђен туристички идентитет и афирмисана одржива и препознатљива туристичка дестинација
Назив мјере	1.3.3. Развој руралног туризма и подршка сеоским домаћинствима
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Циљ мјере је подстаћи економски развој руралних подручја кроз туризам, очување традиције, културне баштине и начина живота у селима, те створити услове за останак становништва у тим подручјима. Подршка сеоским домаћинствима да се баве туризмом доприноси диверзификацији прихода, отварању нових радних мјеста и валоризацији природних и културних ресурса. Мјера се спроводи кроз различите активности које омогућавају изградњу, адаптацију, едукацију и промоцију руралне туристичке понуде. Кључна подручја дјеловања су:

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Успостављање мреже регистрованих сеоских туристичких домаћинстава ✓ Развој и изградња етно села и традиционалних објеката ✓ Уређење излетишта и руралних зона за одмор ✓ Едукација домаћинстава и локалних актера ✓ Адаптација и опремање постојећих објеката ✓ Унапређење гастро понуде ✓ Брендирање локалне хране, производа и обичаја ✓ Диверзификација понуде локалних производа на тржишту ✓ Успостављање и подршка „Посавској кући“ 		
Кључни стратешки пројекти		Очекивани излазни резултат: Очекивани крајњи резултат:	
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број нових или адаптираних смјештајних јединица	0	>40
	Број лица који су прошли обуке	0	≥ 100
	Број брендираних локалних производа у гастро понуди	0	>10
	Број локалних производа на тржишту	0	≥ 50
	Број туриста у руралним подручјима	0	≥ 2.000
	Број манифестација/догађаја	3	≥ 10
	Број посјетилаца „Посавске куће“	0	≥ 2.000
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Развојни ефекат и допринос мјере огледа се у јачању туристичког идентитета и одрживом развоју дестинације кроз валоризацију руралних ресурса, подршку сеоским домаћинствима и очување традиције, што доприноси економском оснаживању локалне заједнице и стварању аутентичне и препознатљиве туристичке понуде.		

Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Укупан износ: 700.000,00 КМ Буџет Града – 210.000,00 КМ Међународни донатори – ,00 КМ Други донатори – 490.000,00 КМ
Период имплементације мјере	2025-2031. година
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Град Дервента
Носиоци мјере	Одјељење за привреду и друштвене дјелатности/ ЈУ Туристичка организација града Дервента
Циљне групе	Актери у туризму/домаћинства/угоститељи/занатлије, туристи, грађани Дервенте

Веза са стратешким циљем	Развој конкурентне локалне економије кроз унапређење предузетништва, модернизацију пољопривреде и јачање туристичког идентитета
Приоритет	1.3. Изграђен туристички идентитет и афирмисана одржива и препознатљива туристичка дестинација
Назив мјере	1.3.4. Подршка и валоризација туристичких манифестација
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Мјера има за циљ системску подршку развоју и проширењу садржаја постојећих манифестација, као и иницирање нових тематских догађаја који ће унаприједити туристичку понуду и позиционирати Дервенту као пожељну дестинацију у региону. Унапређење постојећих и развој нових туристичких манифестација (Дервентски вашар, Зимске вечери, Вински трг, Дервентско љето и друге), са циљем повећања квалитета, разноврсности и атрактивности садржаја. Обухвата развој гастро зона, промоцију рукотворина, концерте, едукативне програме, као и нове тематске фестивале (street food fest, Street art festival, фестивал традиције и заната и др.).

Кључни стратешки пројекти		Очекивани излазни резултат: Очекивани крајњи резултат:	
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број одржаних туристичких манифестација годишње	5	>10
	Просјечан број посјетилаца по манифестацији	500	>30%
	Број нових садржаја и активности у оквиру постојећих манифестација	0	>2
	Број укључених локалних произвођача, занатлија, угоститеља	10	>50%
	Број манифестација препознатих као туристички бренд на регионалном нивоу	1	>3
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Огледа се у јачању туристичког идентитета и препознатљивости дестинације кроз подршку и валоризацију манифестација које обогаћују туристичку понуду, подстичу културну разноврсност и привлаче већи број посјетилаца на одржив и организован начин.		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Укупан износ: 700.000,00 КМ Буџет Града – 350.000,00 КМ Међународни донатори – ,00 КМ Други донатори – 350.000,00 КМ		
Период имплементације мјере	2025-2031. година		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	ЈУ Туристичка организација града Дервента, Одјељење за привреду и друштвене дјелатности		
Носиоци мјере	Одјељење за привреду и друштвене дјелатности		
Циљне групе	Актери у туризму/домаћинства/угоститељи/занатлије, туристи, грађани Дервенте		

Стратешки циљ 2.: Унапријеђена инклузивна и одржива средина која обезбјеђује квалитет живота

Веза са стратешким циљем	Унапријеђена инклузивна и одржива средина која обезбјеђује квалитет живота
Приоритет	2.1. Модернизована локална управа и унапређена друштвена и комунална инфраструктура у функцији квалитетнијег живота грађана
Назив мјере	2.1.1. Јачање мјесних заједница кроз друштвену инфраструктуру
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Ова мјера има за циљ свеобухватно унапређење друштвене инфраструктуре кроз изградњу нових и реконструкцију постојећих објеката, чиме се директно доприноси побољшању квалитета живота становништва, јачању локалних заједница и стварању услова за активније учешће грађана у друштвеном животу. Такође, ова мјера ће омогућити оснаживање и инклузију жена, младих и осталих маргинализованих група у економске и друштвене сфере дјеловања, чиме ће се подићи ниво њихове активне улоге у локалним заједницама.</p> <p>Кроз реализацију ове мјере, посебан акценат биће стављен на јачање капацитета и улоге мјесних заједница (МЗ) као носилаца локалног развоја. Унапређењем простора којима управљају МЗ, те изградњом функционалних и приступачних садржаја, обезбјеђује се активнија улога МЗ у креирању и реализацији активности од значаја за грађане.</p> <p>Инфраструктурно јачање локалних центара, као и унапређење јавних услуга и саобраћајне повезаности у руралним зонама, посматрају се као важни аспекти за постизање равномјерног развоја и боље интеграције свих дијелова локалне заједнице. У том смислу, развој мултифункционалних садржаја, који омогућавају реализацију спортских, културних и образовних активности за различите друштвене групе, доприноси већој друштвеној повезаности, оснаживању локалних иницијатива и квалитетнијем животу становништва у мање развијеним подручјима.</p> <p>Кључна подручја дјеловања:</p> <ol style="list-style-type: none"> Изградња и модернизација друштвених домова – Реконструкција постојећих и изградња нових друштвених домова како би се створили безбједни, опремљени и приступачни простори за одржавање састанака, едукација, културних и спортских дешавања, као и других облика окупљања грађана. Изградња дјечијих игралишта и полигона за дјецу –

	<p>Постављање безбједних, савремених и инклузивних игралишта у свим мјесним заједницама, како би се осигурао здрав развој и социјализација дјеце у окружењу прилагођеном њиховим потребама.</p> <p>3. Успостављање мултифункционалних садржаја и инфраструктурно јачање локалних центара – Развој технички опремљених, флексибилних простора за спортске активности, културне манифестације, образовне радионице и сусрете различитих друштвених група, уз обезбјеђивање боље повезаности и јавних услуга у руралним зонама.</p> <p>4. Уређење паркова и зона за одмор – Формирање зелених површина, паркова и јавних простора намијењених одмору, дружењу и рекреацији, с циљем стварања пријатног амбијента за живот и друштвено повезивање грађана.</p> <p>Кључни стратешки пројекат: „Изградња Спортско-рекреативне зоне на простору некадашње касарне Здравко Челар“ има за циљ да запуштен простор претвори у савремену зону за спорт, рекреацију и друштвени живот. Планирано је уређење спортских терена, зелених површина и стаза за шетање, доступних свим грађанима. Зона ће служити као мјесто за такмичења, рекреацију, догађаје и дружење, чиме ће се побољшати квалитет живота и ојачати локална заједница. Пројекат ће такође допринијети друштвеном и економском развоју града. Процијењена вриједност за реализацију овог стратешког пројекта износи 1.500.000,00 КМ, од чега 300.000,00 КМ из властитих извора, а 1.200.000,00 КМ из донаторских средстава.</p>		
Кључни стратешки пројекти	Изградња Спортско-рекреативне зоне на простору некадашње касарне Здравко Челар	<p>Очекивани излазни резултат: Изграђена и опремљена спортско-рекреативна зона са теренима, шеталиштима и зеленим површинама, доступна свим грађанима.</p> <p>Очекивани крајњи резултат: Повећано учешће грађана у спортским и друштвеним активностима и побољшан квалитет живота у локалној заједници.</p>	
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазне вриједности	Циљне вриједности

	Број санираних/модернизованих друштвених домова	2	5
	Број успостављених нових садржаја	0	6
	Број уређених паркова, зона за одмор	1	5
	Број уређених, изграђених дјечијих игралишта	2	8
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Развојни ефекат ове мјере огледа се у унапређењу друштвене инфраструктуре и јачању капацитета мјесних заједница за активније учешће у локалном развоју. Њен допринос остварењу приоритета је у стварању функционалнијег и ефикаснијег система локалне управе који омогућава бољи квалитет живота грађана и равномјеран развој свих дијелова града.		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Укупан износ: 2.200.000,00 КМ Буџет Града – 650.000,00 КМ Међународни донатори – 0,00 КМ Други донатори – 1.550.000,00 КМ		
Период имплементације мјере	2025-2031. година		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Град Дервента		
Носиоци мјере	Одјељење за привреду и друштвене дјелатности		
Циљне групе	Спортски клубови, спортисти, рекреативци, грађани Дервенте		

Веза са стратешким циљем	Унапријеђена инклузивна и одржива средина која обезбјеђује квалитет живота
Приоритет	2.1. Модернизована локална управа и унапређена друштвена и комунална инфраструктура у функцији квалитетнијег живота грађана
Назив мјере	2.1.2. Развој и модернизација путне инфраструктуре
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Ова мјера има за циљ побољшање путне инфраструктуре на подручју града Дервента кроз изградњу, реконструкцију и санацију путева, као и уређење градских саобраћајница. Поред тога, планира се изградња бициклистичке и пешачке инфраструктуре, што ће допринијети унапређењу мобилности и безбједности саобраћаја. Главни циљ је унапређење повезаности са кључним саобраћајницама, као и стварање чврстих основа за привредни и туристички развој региона.</p> <p>Иако је постигнут значајан напредак, путна инфраструктура у Дервенти није у потпуности развијена. Изградња прикључка на аутопут „9. Јануар“, брзе цесте Дервента–Подновље, као и повезивање на коридор Vc, представљају кључне стратешке пројекте који ће отворити нове могућности за развој града. Ови пројекти ће значајно унапредити повезаност са околним градовима и регионом, што ће директно допринијети привредном и туристичком расту. Такође, реконструкција локалних и некатегорисаних путева, као и уређење градских улица, омогућиће бољу повезаност унутар града и са околним подручјима.</p> <p>Кључна подручја дјеловања:</p> <ol style="list-style-type: none"> Изградња и реконструкција локалних путева – Реконструкција и санација некатегорисаних путева и локалних саобраћајница како би се обезбједила боља доступност сеоским подручјима и унаприједила сигурност саобраћаја. Уређење градске саобраћајне инфраструктуре – Планирана изградња нових и реконструкција постојећих градских улица, укључујући изградњу нових кружних раскрсница ради бољег протока саобраћаја. Изградња бициклистичке и пјешачке инфраструктуре – Стварање сигурних зона за бициклисте и пјешаче у урбаним и приградским подручјима ради побољшања мобилности и еколошке свијести. Урбана мобилност – Развој ефикасног, доступног и одрживог система јавног превоза и унапређење саобраћајних рјешења у урбаним зонама са циљем смањења саобраћајних гужви и повећања квалитета живота грађана.

Кључни стратешки пројекти		Очекивани излазни резултат: Очекивани крајњи резултат:	
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Проценат реконструисаних локалних путева	0	40
	Дужина новоизграђених/реконструисаних градских улица (km)	0	10
	Дужина новоизграђених/реконструисаних пјешачких и бициклистичких стаза (km)	0	25
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Развојни ефекат ове мјере огледа се у унапређењу друштвене инфраструктуре и јачању капацитета мјесних заједница за активније учешће у локалном развоју. Њен допринос остварењу приоритета је у стварању функционалнијег и ефикаснијег система локалне управе који омогућава бољи квалитет живота грађана и равномјеран развој свих дијелова града.		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Укупан износ: 7.000.000,00 КМ Буџет Града – 3.500.000,00 КМ Међународни донатори – ,00 КМ Други донатори – 3.500.000,00 КМ		
Период имплементације мјере	2025-2031. година		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Град Дервента		
Носиоци мјере	Одјељење за привреду и друштвене дјелатности		
Циљне групе	Грађани Дервенте		

Веза са стратешким циљем	Унапријеђена инклузивна и одржива средина која обезбјеђује квалитет живота
Приоритет	2.1. Модернизована локална управа и унапређена друштвена и комунална инфраструктура у функцији квалитетнијег живота грађана
Назив мјере	2.1.3. Унапређење ефикасности локалне самоуправе кроз дигиталну трансформацију
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Ова мјера има за циљ унапређење рада градске управе кроз дигиталну трансформацију и увођење паметних технологија. Увођењем интегрисаног информационог система, омогућиће се бржа и ефикаснија реализација административних поступака, уз смањење бирократских баријера. Мјера обухвата увођење Географског информационог система (ГИС) који ће омогућити једноставан приступ подацима о земљишту, инфраструктури и урбанистичким плановима. Биће развијена и мобилна апликација која грађанима пружа могућност да у реалном времену прате статус својих захтјева, пријављују проблеме и комуницирају са управом. У склопу мјере биће имплементирани паметни системи као што су паметна расвјета и паркинг, чиме се побољшава квалитет живота у граду.</p> <p>Паралелно са технолошким рјешењима, биће организована континуирана обука запослених ради подизања њихових дигиталних компетенција. Развиће се јасни стандарди и процедуре за дигитално пословање, а сарадња са организацијама цивилног друштва биће унапријеђена кроз заједничке пројекте и финансијску подршку. Ова мјера тежи изградњи транспарентне, одговорне и грађанима оријентисане градске управе која одговара на потребе модерног друштва. Очекује се смањење времена потребног за административне поступке, повећана доступност услуга, као и веће повјерење грађана у институције. Мјера има и значајан утицај на заштиту животне средине кроз увођење паметних енергетски ефикасних рјешења.</p> <p>Кључна подручја дјеловања:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Дигитализација административних поступака ✓ Имплементација Географског информационог система (ГИС) ✓ Развој мобилне апликације за грађане ✓ Инсталација паметних система (паркинг, расвјета) ✓ Обука и развој људских ресурса ✓ Сарадња са цивилним сектором ✓ Развој дигиталне инфраструктуре и стандарда

Кључни стратешки пројекти		Очекивани излазни резултат: Очекивани крајњи резултат:	
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број дигитализованих услуга	1	25
	Просјечно вријеме обраде захтјева	15 дана	5 дана
	Број корисника мобилне апликације	0	20.000
	Степен покривености ГИС системом	0	100
	Број локација са паметном расвјетом /паркингом	0	50
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Развојни ефекат ове мјере огледа се у повећању ефикасности, транспарентности и доступности услуга локалне самоуправе путем дигиталних рјешења. Њен допринос остварењу приоритета је у модернизацији управљања и унапређењу комуникације са грађанима, што доприноси квалитетнијем и бржем одговору на њихове потребе.		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Укупан износ: 450.000,00 КМ Буџет Града – 140.000,00 КМ Међународни донатори – ,00 КМ Други донатори – 310.000,00 КМ		
Период имплементације мјере	2025-2031. година		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Град Дервента		
Носиоци мјере	Одјељење за општу управу		
Циљне групе	Грађани Дервенте		

Веза са стратешким циљем	Унапријеђена инклузивна и одржива средина која обезбјеђује квалитет живота
Приоритет	2.2. Обезбијеђена инклузивност и равноправан приступ квалитетним образовним, културним и спортским садржајима, уз јачање друштвене кохезије
Назив мјере	2.2.1. Унапређење образовне инфраструктуре и капацитета кроз модернизацију постојећих и изградњу нових образовних и културних установа
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Мјера је усмјерена на системско унапређење физичке инфраструктуре и техничке опремљености образовних и културних установа, са циљем стварања савременог, безбједног и инклузивног окружења за учење, стваралаштво и друштвени развој. Спровођење активности у оквиру ове мјере доприноси подизању квалитета наставног процеса, унапређењу енергетске ефикасности и развоју културне понуде у локалној заједници.</p> <p>Кључне области дјеловања:</p> <p>1. Изградња, адаптација и санација објеката</p> <p>У оквиру ове области дјеловања планира се изградња нових објеката образовних и културних установа, са циљем побољшања просторних капацитета и услова за образовне, културне и друштвене активности. Истовремено, предвиђена је адаптација, реконструкција и санација постојећих школских и предшколских установа ради повећања функционалности, безбједности и дугорочне одрживости објеката. Посебан фокус стављен је на прилагођавање инфраструктуре стандардима приступачности за особе са инвалидитетом, чиме се обезбјеђује једнак приступ свим корисницима.</p> <p>2. Унапређење енергетске ефикасности и одрживости</p> <p>Ова област обухвата спровођење мјера топлотне изолације и енергетске санације зграда, у циљу смањења потрошње енергије и побољшања термичког комфора. Активности укључују замјену дотрајале спољашње столарије и кровних конструкција, као и уградњу енергетски ефикасних система гријања, хлађења и расвјете. Додатно, предвиђено је увођење обновљивих извора енергије, као што су соларни панели и топлотне пумпе, чиме се доприноси енергетској одрживости и смањењу отиска CO₂.</p> <p>3. Модернизација наставе и праћење савремених трендова</p> <p>У циљу унапређења квалитета образовања и прилагођавања наставног процеса савременим стандардима, установе ће бити опремљене савременом наставном и ИКТ опремом. Биће успостављене и технички опремљене специјализоване учионице, лабораторије и кабинети који подстичу практичну наставу и</p>

	<p>истраживачки рад. Посебна активност у овој области односи се на оснивање и техничко опремање самосталне музичке школе у Дервенти, чиме се проширује културна и образовна понуда. Развијаће се дигиталне компетенције ученика и наставника, уз примјену иновативних наставних модела који подстичу критичко мишљење, креативност и сарадњу кроз пројектне и истраживачке активности.</p> <p>Кључни стратешки пројекат: „Оснивање и техничко опремање самосталне музичке школе у Дервенти“ представља значајан корак ка развоју образовања, културе и друштвене укључености у граду. Школа ће се формирати на темељима дуге музичке традиције, уз већ постојеће интересовање и капацитете, и биће смјештена у адаптираној згради старе Општинске управе. Планирани радови обухватају побољшање енергетске ефикасности, акустике и техничко опремање, као и омогућавање приступачности за све ученике. Поред образовне, школа ће имати и културну функцију, служећи као простор за концерте и сарадњу са умјетницима. Овај пројекат ће допринијети афирмацији младих талената и јачању културног идентитета Дервенте. Процијењена вриједност за реализацију овог стратешког пројекта износи 1.500.000,00 КМ, од чега 300.000,00 КМ из властитих извора, а 1.200.000,00 КМ из донаторских средстава.</p>		
Кључни стратешки пројекти	Оснивање и техничко опремање самосталне музичке школе у Дервенти	<p>Очекивани излазни резултат: Основана и технички опремљена самостална музичка школа у Дервенти, са обезбијеђеним просторним и техничким условима за извођење наставе.</p> <p>Очекивани крајњи резултат: Побољшан квалитет музичког образовања и културног живота у Дервенти кроз развој талената и подстицање младих на активно учешће у културним садржајима града.</p>	
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазне вриједности	Циљне вриједности

	Број реконструисаних/адаптираних/санираних образовних и културних објеката	2	≥ 4
	Проценат објеката са примјењеним мјерама енергетске ефикасности	30	≥ 60
	Проценат образовних установа опремљених савременом наставном и ИКТ опремом	25	≥ 90
	Проценат образовних установа прилагођених лицима са инвалидитетом	25	100
	Број ученика који похађају музичку школу	80	120
	Број одсјека у музичкој школи	3	6
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Огледају се у стварању савремених и приступачних образовних, културних и спортских простора који омогућавају младима квалитетну едукацију и културно-уметничке активности, те подстичу развој друштвене кохезије и очување културног идентитета.		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Укупан износ: 3.200.000,00 КМ Буџет Града – 1.000.000,00 КМ Међународни донатори – 0,00 КМ Други донатори – 2.200.000,00 КМ		
Период имплементације мјере	2025-2031. година		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Град Дервента		
Носиоци мјере	Одјељење за привреду и друштвене дјелатности		
Циљне групе	Ученици, наставно особље, становници Дервенте и околних градова		

Веза са стратешким циљем	Унапријеђена инклузивна и одржива средина која обезбјеђује квалитет живота
Приоритет	2.2. Обезбијеђена инклузивност и равноправан приступ квалитетним образовним, културним и спортским садржајима, уз јачање друштвене кохезије
Назив мјере	2.2.2.: Развој инклузивног и савременог образовања у складу са захтјевима друштва и привреде
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Циљ ове мјере је унапређење квалитета и доступности образовања кроз изградњу инклузивног, флексибилног и релевантног образовног система који адекватно одговара на потребе свих ученика, као и на изазове и очекивања савременог друштва, привреде и тржишта рада. Образовање се посматра као кључни фактор индивидуалног развоја, друштвене кохезије и економског напретка, те као средство за стицање знања и компетенција које омогућавају запошљивост, предузетништво, иновације и активну грађанску партиципацију.</p> <p>Фокус мјере је на јачању инклузивности, развоју праксе у складу са реалним потребама, дигитализацији наставе, усаглашавању са глобалним образовним трендовима, као и на унапређењу механизма подршке ученицима и студентима, посебно онима из осјетљивих и маргинализованих група.</p> <p>Кључне области дјеловања</p> <p>1. Инклузивност и једнаке могућности</p> <p>Омогућава се равноправан приступ квалитетном образовању за дјецу и младе са сметњама у развоју, даровите ученике, као и ученике из маргинализованих и социјално осјетљивих категорија. Уводе се индивидуализовани образовни планови, асистенција у настави и други облици подршке у циљу прилагођавања образовног процеса потребама сваког ученика. Паралелно се ради на јачању компетенција наставног кадра за рад у инклузивним условима кроз систематске обуке и стручна усавршавања, што доприноси квалитетнијој и праведнијој настави за све.</p> <p>2. Пракса и тржиште рада</p> <p>Развија се и унапређује систем дуалног образовања у сарадњи са локалним привредним субјектима, омогућавајући ученицима стицање практичних вјештина у реалном радном окружењу. Истовремено, образовни профили и наставни програми прилагођавају се актуелним и пројектованим потребама тржишта</p>

	<p>рада, чиме се повећава релевантност образовања. Посебна пажња посвећује се повезивању школа са привредом путем организоване праксе, менторства и заједничких пројеката, што омогућава бољу припремљеност ученика за запошљавање и учешће у привредном животу.</p> <p>3. Савремени трендови у образовању</p> <p>У циљу модернизације наставног процеса, уводе се иновативне наставне методе и дигитални алати који омогућавају активније и прилагођеније учење. Развијају се информационо-технолошке компетенције и медијска писменост ученика, као и способност критичког мишљења, комуникације и сарадње. Подржавају се програми и активности у области школског спорта, умјетничког изражавања и развоја предузетничког духа, што доприноси свеобухватном развоју ученичких потенцијала и животних вјештина.</p> <p>4. Подршка ученицима</p> <p>Успостављају се механизми директне подршке ученицима кроз суфинансирање трошкова превоза, нарочито за оне из руралних и удаљених подручја, чиме се смањују географске баријере у приступу образовању. Планира се <i>оснивање ђачког дома</i> ради побољшања услова смјештаја и учења за ученике из других мјеста. Поред тога, развијају се програми психосоцијалне подршке и услуге, усмјерени на очување менталног здравља и унапређење благостања ученика и студената.</p>		
Кључни стратешки пројекти		Очекивани излазни резултат: Очекивани крајњи резултат:	
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Проценат кабинета опремљених савременом опремом	20	80
	Број програма формалног образовања	20	23
	Увођења нових наставних планова и програма		3
	Број ученика смјештених у ђачком дому	0	40

Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Огледају се у стварању инклузивног и савременог образовног система који одговара на потребе друштва и привреде, чиме се подржава едукација младих, унапређује културни идентитет и стимулише друштвена кохезија кроз интегрисане образовне, културне и спортске садржаје.
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Укупан износ: 700.000,00 КМ Буџет Града – 210.000,00 КМ Међународни донатори – ,00 КМ Други донатори – 490.000,00 КМ
Период имплементације мјере	2025-2031. година
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Град Дервента
Носиоци мјере	Одјељење за привреду и друштвене дјелатности
Циљне групе	Ученици, наставно особље, локална заједница

Веза са стратешким циљем	Унапријеђена инклузивна и одржива средина која обезбјеђује квалитет живота
Приоритет	2.2. Обезбијеђена инклузивност и равноправан приступ квалитетним образовним, културним и спортским садржајима, уз јачање друштвене кохезије
Назив мјере	2.2.3.: Интегрална заштита и савремена презентација културног наслеђа
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Ова мјера има за циљ унапријеђење управљања културним наслеђем кроз интеграцију физичке заштите и дигиталне презентације. Двоструки приступ омогућава не само спречавање даљег пропадања и запостављања културних добара, већ и њихову

активну укљученост у друштвени, образовни и туристички развој. Савремени формати презентације – укључујући мултимедијални и интерактивни садржај – омогућавају већу видљивост и доступност културне баштине, нарочито за младе и туристе, чиме се доприноси очувању идентитета и одрживом развоју локалних заједница.

Кључна подручја дјеловања:

1. Идентификација и категоризација културно-историјских локалитета

Успоставља се системска евиденција културно-историјских локалитета, уз израду детаљног мапирања и процјене степена угрожености објеката. На основу прикупљених података дефинишу се приоритети за интервенцију и заштиту.

2. Обнова, конзервација и физичка заштита објеката

Развијају се пројекти заштите који укључују техничке и стручне мјере очувања, након чега слиједи реализација радова на конзервацији, санацији и рестаурацији објеката од културно-историјског значаја.

3. Постављање информативне и заштитне сигнализације

Инсталирају се информативне табле са подацима о значају локалитета, као и заштитна инфраструктура (ограде, видео надзор, сензори и сл.) ради превенције вандализма и неовлашћеног приступа.

4. Развој интерактивног мултимедијалног садржаја

Креирају се дигитални садржаји као што су виртуелне туре, 3D модели и апликације са проширеном и виртуелном стварношћу. Посебна пажња посвећује се развоју едукативних платформи прилагођених школској и ваннаставној употреби.

5. Организација едукативних и промотивних догађаја

Планирају се и реализују изложбе, радионице, квизови и други јавни догађаји с циљем популаризације културног наслеђа. Активно се подстиче учешће младих и представника локалних заједница у промоцији и очувању културне баштине.

6. Промоција кроз дигиталне канале комуникације

Израђује се мобилна апликација са интерактивном мапом културне баштине, као и веб-платформе за виртуелне музеје и изложбе. Комуникација се додатно унапређује путем друштвених мрежа и туристичких апликација ради бољег позиционирања на туристичком тржишту.

Кључни стратешки пројекти		Очекивани излазни резултат: Очекивани крајњи резултат:	
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Омогућени нови модели презентације и промоције културне баштине	0	10
	Проценат идентификације / мапирања /заштите културно историјског наслеђа	0	≥ 50
	Број едукативних и промотивних догађаја	1	≥ 5
	Проценат дигитализације архивске библиотечке грађе	0	≥ 60
	Број нових културно-туристичких производа повезаних са наслеђем	0	≥ 5
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Развојни ефекат ове мјере огледа се у очувању, ревитализацији и савременој презентацији културног наслеђа као важног дијела локалног идентитета. Њен допринос остварењу приоритета је у јачању културне инклузивности, омогућавању равноправног приступа културним садржајима и подстицању друштвене кохезије међу младима и широм заједницом.		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Укупан износ: 355.000,00 КМ Буџет Града – 105.000,00 КМ Међународни донатори – ,00 КМ Други донатори – 250.000,00 КМ		
Период имплементације мјере	2025-2031. година		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Град Дервента		

Носиоци мјере	Одјељење за привреду и друштвене дјелатности
Циљне групе	Културне институције, туристи, грађани Дервенте

Веза са стратешким циљем	Унапријеђена инклузивна и одржива средина која обезбјеђује квалитет живота
Приоритет	2.2. Обезбјеђена инклузивност и равноправан приступ квалитетним образовним, културним и спортским садржајима, уз јачање друштвене кохезије
Назив мјере	2.2.4.: Јачање капацитета културног сектора
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Мјера обухвата унапређење сарадње актера у култури, развој кадровских капацитета и побољшање културне инфраструктуре, с циљем стварања квалитетних културно-туристичких производа и манифестација. Подржава се умрежавање и заједничко дјеловање установа, удружења и појединаца у области културе, док се паралелно ради на оснаживању људских ресурса и техничком опремању простора за културне садржаје. Крајњи циљ мјере је интегрисани приступ развоју културе и њено функционално повезивање с туристичким сектором, у складу са савременим развојним правцима.</p> <p>Кључна подручја дјеловања су:</p> <p>1. Подстицање сарадње актера у култури</p> <p>Организују се заједнички форуми, округли столови и конференције како би се унаприједила сарадња између различитих актера у култури.</p> <p>Креира се мрежа културних актера која обухвата јавни, цивилни и приватни сектор. Закључују се уговори о сарадњи између установа културе, локалних заједница и туристичких организација у циљу заједничког дјеловања.</p> <p>2. Обука и усавршавање кадрова</p> <p>Организују се радионице и обуке за запослене у култури, које обухватају теме као што су менаџмент, дигитални алати, продукција догађаја и културни туризам. Развијају се посебни програми намијењени младима и волонтерима који желе да се укључе у културни сектор. Омогућава се размјена знања и добрих пракси са другим градовима и регионима ради унапређења стручних компетенција.</p>

	3. Унапређење инфраструктуре у култури Спроводи се реконструкција и адаптација постојећих простора намјењених културним активностима.Простори се опремају савременом техничком и сценском опремом како би одговарали савременим потребама. Посебна пажња посвећује се омогућавању приступачности објеката за све категорије становништва, укључујући особе с инвалидитетом. 4. Развој културно-туристичких производа и манифестација Креирају се нове манифестације и фестивали или се унапређују постојећи како би се обогатила културна понуда. Културни садржаји се повезују са туристичком понудом кроз разноврсне пакете, тематске туре и гастрономске догађаје. Пружа се подршка ауторским пројектима и новим културним програмима који имају потенцијал да привуку туристе. 5. Јачање културне инфраструктуре Културне установе као што су домови културе, галерије и библиотеке се модернизују у складу са савременим стандардима. Сцене, мултимедијални простори и дворане опремају се за одржавање културних и друштвених дешавања. Стварају се услови за развој креативних индустрија и нових културних програма који доприносе економском и друштвеном развоју.		
Кључни стратешки пројекти		Очекивани излазни резултат: Очекивани крајњи резултат:	
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број нових или унапређених културно-туристичких производа / манифестација	2	≥ 10
	Број обучених кадрова у културном сектору	10	≥ 30
	Број унапређених културних објеката и опреме	1	≥ 5
	Број одржаних представа	5	≥ 10
	Број полазника школе глуме	10	≥ 20
	Број закључених споразума о сарадњи	0	≥ 5

Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Огледа се у јачању културног идентитета кроз оснаживање институционалних, кадровских и инфраструктурних капацитета културног сектора, те његово умрежавање и интеграцију са туризмом у циљу стварања иновативних и одрживих културно-туристичких садржаја.
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Укупан износ: 850.000,00 КМ Буџет Града – 350.000,00 КМ Међународни донатори – ,00 КМ Други донатори – 500.000,00 КМ
Период имплементације мјере	2025-2031. година
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Град Дервента
Носиоци мјере	Одјељење за привреду и друштвене дјелатности
Циљне групе	Умјетници и креативни радници, културне институције, ученици, млади, туристи, грађани Дервенте

Веза са стратешким циљем	Унапријеђена инклузивна и одржива средина која обезбјеђује квалитет живота
Приоритет	2.2. Обезбјеђена инклузивност и равноправан приступ квалитетним образовним, културним и спортским садржајима, уз јачање друштвене кохезије
Назив мјере	2.2.5. Унапређење спорта кроз подршку клубовима и повећање доступности спортских садржаја
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Ова мјера обухвата активности усмјерене на побољшање спортске понуде, финансијску подршку спортским клубовима и омогућавање једнаке доступности спорта свим грађанима, посебно маргинализованим групама. Кључне области дјеловања укључују редовно финансирање клубова на основу резултата и програма, организовање локалних награда за најбоље спортисте, те укључивање различитих друштвених група у спортске активности.

	<p>Осим тога, предвиђено је организовање инклузивних догађаја и едукација тренера како би се подигао квалитет спорта, као и употреба спортских догађаја за промоцију града као туристичке дестинације.</p> <p>Кључна подручја дјеловања:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Подршка спортским клубовима и тренерима ✓ Развој школског, омладинског и рекреативног спорта ✓ Инклузивност и доступност спорта за све ✓ Организација спортских догађаја и манифестација ✓ Промоција и едукација у спорту 		
Кључни стратешки пројекти		<p>Очекивани излазни резултат:</p> <p>Очекивани крајњи резултат:</p>	
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број спортских организација које су подржане кроз програм спорта	0	≥ 30
	Финансијска средства за подршку удружењима грађана из области спорта (КМ)	600.000,00	800.000,00
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	<p>Огледа се у стварању инклузивног и подстицајног окружења за младе кроз бољу доступност спортских активности, чиме се доприноси интеграцији образовних, културних и спортских садржаја, јачању културног идентитета и унапређењу друштвене кохезије.</p>		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	<p>Укупан износ: 4.500.000,00 КМ</p> <p>Буџет Града – 4.200.000,00 КМ</p> <p>Међународни донатори – 0,00 КМ</p> <p>Други донатори – 300.000,00 КМ</p>		
Период имплементације мјере	2025-2031. година		

Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Град Дервента
Носиоци мјере	Одјељење за привреду и друштвене дјелатности
Циљне групе	Спортске организације, спортисти, млади, грађани Дервенте

Веза са стратешким циљем	2. Унапријеђена инклузивна и одржива средина која обезбјеђује квалитет живота
Приоритет	2.2. Обезбијеђена инклузивност и равноправан приступ квалитетним образовним, културним и спортским садржајима, уз јачање друштвене кохезије
Назив мјере	2.2.6.: Унапређење спортске инфраструктуре за дугорочни развој спорта
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Ова мјера се фокусира на унапређење и изградњу спортске инфраструктуре која ће подржати дугорочни развој спорта. То укључује реконструкцију и модернизацију постојећих објеката, изградњу нових спортских капацитета, посебно у руралним подручјима, те развој мултифункционалних терена. У оквиру ове мјере, такође ће се увести енергетски ефикасни системи у спортским објектима и развијати терени за дјецу и јавни простор за слободне активности грађана, што ће допринијети дугорочном одрживом развоју спорта.</p> <p>Кључне области дјеловања:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Реконструкција и модернизација спортских објеката • Изградња нових спортских капацитета у руралним подручјима • Развој мултифункционалних спортских терена • Увођење енергетски ефикасних рјешења у спортским објектима • Развој инфраструктуре за дјечје терене и јавне спортске зоне. <p>Кључни стратешки пројекат: „Санација и опремање дворане ЈУ Спортски центар Дервента“ има за циљ модернизацију постојеће дворане кроз побољшање енергетске ефикасности, техничко опремање и унапређење услова за кориснике. Реконструисани објекат површине 6.250 m² служиће као савремен простор за спортске, културне и друштвене активности. Очекује се смањење</p>

	<p>трошкова, еколошки прихватљивији рад и бољи услови за клубове, школе и удружења. Дворана ће постати центар догађања у граду, доприносећи квалитету живота и привредном развоју Дервенте. Процијењена вриједност за реализацију овог стратешког пројекта износи 2.000.000,00 КМ, од чега 500.000,00 КМ из властитих извора, а 1.500.000,00 КМ из донаторских средстава.</p>		
Кључни стратешки пројекти	Санација и опремање дворане ЈУ Спортски центар Дервента	<p>Очекивани излазни резултат: Комплетно санирана и модернизована спортска дворана, унапријеђена по стандардима енергетске ефикасности и техничке опремљености, прилагођена за спортске и културне догађаје.</p> <p>Очекивани крајњи резултат: Развијена мултифункционална установа која омогућава ширу доступност и квалитет спортских и културних садржаја, побољшава услове рада организација, смањује трошкове и доприноси друштвеном и економском развоју Дервенте.</p>	
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број санираних /изграђених/ опремљених спортских објеката	2	≥ 5
	Проценат објеката са примјењеним мјерама енергетске ефикасности	5	≥ 30
	Број санираних/изграђених/опремљених дјечјих терена	2	≥ 10
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	<p>Огледа се у стварању квалитетних и одрживих услова за бављење спортом, што омогућава младима активније учешће у интегрисаним образовним, културним и спортским садржајима, те доприноси јачању културног идентитета и друштвене кохезије.</p>		

Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Укупан износ: 3.150.000,00 КМ Буџет Града – 850.000,00 КМ Међународни донатори – 0,00 КМ Други донатори – 2.300.000,00 КМ
Период имплементације мјере	2025-2031. година
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Град Дервента
Носиоци мјере	Одјељење за привреду и друштвене дјелатности
Циљне групе	Спортске организације, спортисти, млади, грађани Дервенте

Веза са стратешким циљем	Унапријеђена инклузивна и одржива средина која обезбјеђује квалитет живота
Приоритет	2.3. Развијене и унапређене здравствене и социјалне услуге у заједници
Назив мјере	2.3.1. Интегрисани приступ развоју здравствених капацитета
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Ова мјера има за циљ свеобухватно унапређење здравственог система кроз координисано дјеловање у више приоритетних области, у складу са потребама становништва. Фокус је на јачању кадровских потенцијала, побољшању здравствене инфраструктуре и опремљености установа, развоју специјалистичких услуга, као и оснаживању превентивне компоненте здравствене заштите. Примјеном мјере очекује се побољшан и равноправнији приступ здравственим услугама, већи квалитет услуга и дугорочна одрживост здравственог система.</p> <p>Кључне области дјеловања:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Унапређење инфраструктуре и опреме <p>Реконструкција и енергетска санација постојећих објеката, те набавка савремене дијагностичке и медицинске опреме.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Развој специјалистичких служби <p>Отварање нових специјалистичких амбуланти и успостављање сарадње са већим здравственим центрима ради обезбјеђивања</p>

	<p>доступности услуга.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Јавно здравље и превенција <p>Увођење скрининг програма, промоција здравих стилова живота и интензивирање сарадње са релевантним организацијама у области превенције, јачање капацитета и унапређење рада Центра за ментално здравље.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Сарадња са приватним сектором <p>Подстицање развоја приватних здравствених установа као допуне јавном систему, уз дефинисану регулативу и контролу квалитета.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Развој секундарне здравствене заштите <p>Иницијатива за отварање дневних болница или специјалистичког центра ради смањења оптерећења већих болничких установа.</p>		
Кључни стратешки пројекти		<p>Очекивани излазни резултат:</p> <p>Очекивани крајњи резултат:</p>	
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број набављених медицинских апарата и дијагностичке опреме	0	≥ 10
	Број развијених и спроведених скрининг програма и кампања за превенцију болести	1	≥ 5
	Број нових здравствених услуга	1	≥ 5
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	<p>Интегрисани приступ развоју здравствених капацитета омогућава бољу координацију и синергију између различитих здравствених и социјалних служби, што резултира ефикаснијим коришћењем ресурса и унапређењем квалитета пружених услуга. Ова мјера доприноси остварењу приоритета тако што повећава доступност здравствених и социјалних услуга у заједници, посебно за рањиве групе, чиме се унапређује свеукупно здравствено стање и социјална укљученост становништва.</p>		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	<p>Укупан износ: 1.700.000,00 КМ</p> <p>Буџет Града – 700.000,00 КМ</p> <p>Међународни донатори – ,00 КМ</p> <p>Други донатори – 1.000.000,00 КМ</p>		
Период имплементације мјере	2025-2031. година		

Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Град Дервента
Носиоци мјере	Дом здравља Дервента
Циљне групе	Грађани Дервенте

Веза са стратешким циљем	Унапријеђена инклузивна и одржива средина која обезбјеђује квалитет живота
Приоритет	2.3. Развијене и унапређене здравствене и социјалне услуге у заједници
Назив мјере	2.3.2.: Подршка развоју и унапређењу социјалних услуга у заједници
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Подршка развоју и унапређење социјалних услуга у заједници представља кључну интервенцију у правцу обезбјеђивања доступне, квалитетне и одрживе подршке рањивим категоријама становништва. Циљ мјере је оснаживање капацитета за социјалну заштиту на локалном нивоу, кроз јачање међусекторске сарадње између јавних институција, јединица локалне самоуправе и организација цивилног друштва (ОЦД).</p> <p>Кључне области дјеловања:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Развој и проширење социјалних услуга у заједници <p>Увођење нових и унапређење постојећих услуга социјалне заштите: „помоћ у кући“, дневни центри, кућна нега, мобилни тимови и савјетовалишта. Фокус на омогућавање дужег останка корисника у природном и породичном окружењу, с циљем побољшања квалитета живота, смањења институционализације и рационализације трошкова.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Подршка осјетљивим друштвеним групама <p>Обезбјеђивање индивидуализованог приступа дјечи и омладини са сметњама у развоју, старијим лицима и особама са инвалидитетом, с циљем њихове боље интеграције у заједницу. Уређење и опремање простора за пружање заштите женама и дјечи жртвама породичног и родно заснованог насиља, укључујући развој прихватне станице.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Јачање сарадње јавног сектора и цивилног друштва

	<p>Формирање Локалног савјета за социјалну заштиту као механизма за координацију, дијалог и заједничко планирање. Увођење волонтерских програма, као и финансијска и логистичка подршка иницијативама и пројектима ОЦД-а који доприносе унапређењу социјалне заштите.</p> <p>✓ Смањење дискриминације и промоција инклузије</p> <p>Спровођење информативно-едукативних кампања и активности усмјерених на елиминацију стереотипа, предрасуда и дискриминације, са циљем изградње толерантније и праведније заједнице. Промоција једнаких могућности и активног укључивања маргинализованих група у све аспекте друштвеног живота.</p> <p>✓ Јачање капацитета постојећих установа</p> <p>Улагање у проширење и унапређење капацитета постојећих установа социјалне заштите, као што су геронтолошки центри и ЈУ Центар за дјецу и омладину са сметњама у развоју „Будућност“ Дервента. Обезбјеђивање бољих услова за рад са корисницима и унапређење стручне подршке.</p>		
Кључни стратешки пројекти		<p>Очекивани излазни резултат:</p> <p>Очекивани крајњи резултат:</p>	
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број развијених или проширених услуга у заједници (дневни центри, помоћ у кући, кућна њега..)	0	≥ 5
	Број корисника услуга за старија лица и особе са инвалидитетом	100	≥ 150
	Број активних партнерстава између јавног сектора и ОЦД-а у области социјалне заштите	1	≥ 5
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	<p>Мјера доприноси већој доступности, квалитету и прилагођености услуга корисницима, посебно маргинализованим групама. Њена примјена јача капацитете локалне заједнице и подстиче интеграцију социјалних и здравствених услуга, што директно подржава приоритет развоја услуга у заједници.</p>		

Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Укупан износ: 1.300.000,00 КМ Буџет Града – 1.050.000,00 КМ Међународни донатори – ,00 КМ Други донатори – 250.000,00 КМ
Период имплементације мјере	2025-2031. година
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Град Дервента
Носиоци мјере	Центар за социјални рад Дервента
Циљне групе	Корисници социјалних услуга

Веза са стратешким циљем	Унапријеђена инклузивна и одржива средина која обезбјеђује квалитет живота
Приоритет	2.4. Подржан демографски развој и оснажена економска улога младих
Назив мјере	2.4.1. Јачање подршке младима и младим породицама
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Мјера има за циљ заустављање негативних демографских трендова и стварање услова за останак и долазак младих у Дервенту. Фокус је на пронаталитетној политици, економском оснаживању младих и побољшању услова живота за младе породице. Град ће развити програм субвенционисане станоградње и олакшице за куповину прве некретнине за младе брачне парове. Планира се наставак и проширење постојећих програма подршке при рођењу дјетета, суфинансирања вртића, стипендија, као и подршке вантјелесној оплодњи. Биће успостављено савјетовалиште за репродуктивно здравље младих, као и програми превенције и очувања здравља, нарочито за жене. Подршка ће обухватити и финансијске и савјетодавне пакете за самозапошљавање, start-up предузетништво и стручно усавршавање младих. Створити услове за останак младих у руралним подручјима кроз финансијске и логистичке подстицаје,

	<p>као што су субвенције за пољопривредне програме, подршка samozapošljavanju младих и жена, као и унапређење физичке инфраструктуре. Успоставиће се служба за сарадњу са дијаспором ради привлачења инвестиција и повратка младих. Планира се креирање платформи за информисање младих о свим доступним подстицајима и пројектима. Мјера ће се реализовати у партнерству са НВО сектором, образовним установама, привредом и релевантним институцијама. Очекује се да мјера резултира повећањем наталитета, заустављањем негативног миграционог салда и већим ангажманом младих у привреди.</p> <p>Кључна подручја дјеловања:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Субвенционисана станоградња и рјешавање стамбеног питања младих ✓ Примјена и увођење нових пронаталитетних мјера ✓ Стипендирање ученика и студената ✓ Превенција и заштита репродуктивног здравља (савјетовалишта, едукација) ✓ Подршка запошљавању, samozapošljavanju и start-up предузетништву младих ✓ Сарадња са дијаспором. <p>Кључни стратешки пројекат: „Подршка младим породицама за куповину прве стамбене јединице“ усмјерен је на задржавање младих у Дрвенти кроз олакшавање рјешавања стамбеног питања. Циљ је пружити финансијску помоћ младим брачним паровима који, због ниских примања и ограничене доступности приступачног стамбеног простора, тешко долазе до властитог дома. Подршка ће се реализовати у виду субвенција или учешћа у финансирању куповине прве некретнине. Ова мјера доприноси осамостаљивању младих и јачању породичних заједница. Укупна вриједност пројекта процјењује се на 700.000 КМ, а мјера ће допунити већ постојеће програме као што су стипендије, субвенције вртића и подршка за новорођену дјецу.</p>
<p>Кључни стратешки пројекти</p>	<p>Подршка младим породицама за куповину прве стамбене јединице</p> <p>Очекивани излазни резултат: Успостављен програм финансијске подршке младим породицама за куповину прве стамбене јединице, са обезбијеђеним средствима, јасним критеријумима и првим реализованим корисницима.</p> <p>Очекивани крајњи</p>

		результат: Већи број младих породица које самостално рјешавају стамбено питање, уз смањен одлазак младих и јачање демографског потенцијала Дервенте.	
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број изграђених/субвенционисаних станова за младе брачне парове годишње	0	10
	Финасијска средства за подршку вантјелесној оплодњи	30.000,00	50.000,00
	Број новооснованих start-up фирми уз подршку града	0	≥ 5 годишње
	Успостављена служба за рад са дијаспором	Не	Да
	Број реализованих пројеката са дијаспором	0	≥ 10
	Финасијска средства за подршку породици/ студентима /ученицима	350.000,00	500.000,00
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Развојни ефекат мјере огледа се у побољшању демографске стабилности и стварању повољнијих услова за останак и развој младих у локалној заједници. Допринос мјере се огледа у оснаживању економске улоге младих кроз подстицаје за запошљавање, предузетништво и образовне активности, чиме се унапријеђује остваривање приоритета.		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Укупан износ: 4.200.000,00 КМ Буџет Града – 4.200.000,00 КМ Међународни донатори – 0,00 КМ Други донатори – 0,00 КМ		

Период имплементације мјере	2025-2031. година
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Градска управа Дервента
Носиоци мјере	Одјељење за привреду и друштвене дјелатности
Циљне групе	Млади, жене, особе са инвалидитетом, незапослени

Стратешки циљ 3: Унапријеђена инфраструктура и ефикасно управљање животном средином

Веза са стратешким циљем	Унапријеђена инфраструктура и ефикасно управљање животном средином
Приоритет	3.1. Обезбијеђено одрживо управљање водним ресурсима и инфраструктуром ради очувања животне средине и побољшаног квалитета живота
Назив мјере	3.1.1.: Унапређење система водоснабдијевања и управљања отпадним и оборинским водама у функцији одрживог развоја града
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Мјера има за циљ обезбјеђење поузданог, ефикасног и одрживог система водоснабдијевања и канализације у граду и приградским подручјима. Постојећи систем водоснабдијевања у Дервенти покрива око 81% становништва, али се суочава са високим губицима воде (38,64%) због дотрајалости мреже и недовољне контроле.</p> <p>Реконструкција и модернизација дистрибутивне мреже је кључни приоритет како би се смањили губици и постигли европски стандарди. Истовремено, неопходно је унаприједити процес дигитализације система у циљу праћења протока, контроле притисака и откривања кварова. Планира се набавка савремене опреме за управљање и одржавање водоводног система. Канализациона мрежа покрива око 60% градског подручја, док рурална подручја у великој мјери зависе од септичких јама које често нису изграђене по стандардима. Због старости мреже (50+ година) неопходна је хитна реконструкција и прелазак са мјешовитог на сепаратни систем. Приоритет је изградња постројења</p>

за пречишћавање отпадних вода које би значајно унаприједило квалитет животне средине и заштитило водотоке. Функционализација постојећих препумпних станица и изградња нових гдје је потребно, представља предуслов за ефикасан рад система. Неопходно је дефинисати локацију за одлагање садржаја септичких јама и успоставити систем контроле њиховог пражњења. Посебан акценат биће на интегрисаном приступу, гдје ће се радови на канализационој мрежи усаглашавати са реконструкцијом саобраћајница. Мјера ће допринијети повећању броја прикључених домаћинстава и привредних субјеката на мрежу. Кључни резултат очекује се у смањењу губитака воде, повећању обухвата становништва канализационим системом и побољшању квалитета површинских и подземних вода. Успостављањем модерног и ефикасног система обезбиједиће се бољи услови за живот грађана, очување природних ресурса и привредни развој.

Кључна подручја дјеловања:

Водоснабдијевање

- ✓ Изградња и реконструкција водоводне мреже
- ✓ Дигитализација и оптимизација система
- ✓ Смањење нефактурисаних количина воде
- ✓ Набавка опреме за детекцију кварова и управљање системом

Прикупљање и одводња отпадних и оборинских вода

- ✓ Изградња и реконструкција канализационе мреже
- ✓ Изградња постројења за пречишћавање отпадних вода
- ✓ Модернизација и изградња препумпних станица
- ✓ Успостављање система контроле септичких јама
- ✓ Одржавање и чишћење секундарне мреже и шахтова

Кључни стратешки пројекат: „Изградња и реконструкција канализационе инфраструктуре у градском подручју“ има за циљ побољшање квалитета живота у Дервенти кроз проширење и модернизацију канализационе мреже. Обухватиће насеља која до сада нису имала адекватну инфраструктуру, као и прелазак на савремени, сепаратни систем одводње фекалних и оборинских вода. Тиме ће се смањити загађење и здравствени ризици, уз омогућено прикључење већег броја корисника. Пројекат је кључан за еколошку одрживост и даљи урбани развој града. Процијењена вриједност за реализацију овог стратешког пројекта износи 7.000.000,00 КМ, од чега 2.000.000,00 КМ из властитих извора, а 5.000.000,00 КМ из донаторских средстава.

Кључни стратешки пројекти	Изградња и реконструкција канализационе инфраструктуре у градском подручју	<p>Очекивани излазни резултат: Изграђена и реконструисана канализациона мрежа у приоритетним насељима, уз успостављен систем сепаратне одводње отпадних и оборинских вода.</p> <p>Очекивани крајњи резултат: Унапријеђен квалитет животне средине, смањено загађење и обезбијеђен поуздан и ефикасан систем одводње отпадних вода за шире градско подручје.</p>	
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Губици воде у систему (%)	38	<25
	Обухват становништва прикљученог на водовод (%)	80	≥ 90
	Стопа замјене цјевовода	0,5% годишње	$\geq 2\%$ годишње
	Обухват становништва канализационим системом (%)	60	≥ 80
	Број функционалних препумпних станица	3	≥ 5
	Изграђено постројење за пречишћавање отпадних вода	Не	Да
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Развојни ефекат ове мјере огледа се у побољшању квалитета и поузданости водоснабдијевања, као и у ефикаснијем управљању отпадним и оборинским водама ради очувања водних ресурса. Њен допринос остварењу приоритета је у обезбјеђењу одрживе инфраструктуре која доприноси заштити животне средине и унапређењу услова живота становништва.		

Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Укупан износ: 8.500.000,00 КМ Буџет Града – 3.050.000,00 КМ Међународни донатори – 0,00 КМ Други донатори – 5.450.000,00 КМ
Период имплементације мјере	2025-2031. година
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Град Дервента
Носиоци мјере	Одјељење за стамбено и комуналне дјелатности
Циљне групе	Грађани Дервенте

Веза са стратешким циљем	Унапријеђена инфраструктура и ефикасно управљање животном средином
Приоритет	3.2. Остварено повећање енергетске ефикасности и унапријеђена употреба обновљивих извора енергије као основа за одрживи развој и смањење емисија CO₂ у граду Дервенти
Назив мјере	3.2.1. Повећање енергетске ефикасности и унапређење употребе обновљивих извора енергије на подручју града Дервента
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	Мјера има за циљ системско смањење потрошње енергије и емисија CO ₂ кроз унапређење енергетске ефикасности и интензивније кориштење обновљивих извора енергије у јавном, стамбеном и комуналном сектору. У оквиру мјере предвиђене су активности реконструкције и енергетске санације јавних и стамбених објеката. Постоје могућности подршке приликом замјене столарије, санације фасада, обнављања кровова и уградње топлотне изолације, чиме ће се значајно смањити потрошња енергије. Истовремено, успоставиће се модерни системи гријања и хлађења који као примарне ресурсе користе обновљиве изворе енергије – биомасу, топлотне пумпе и геотермалну енергију.

	<p>На крововима јавних установа предвиђена је могућност инсталирања фотонапонски панела ради производње електричне енергије из обновљивих извора, чиме ће се обезбиједити енергетска независност и уштеде у јавном сектору. Отварају се могућности подршке ESCO моделу финансирања енергетске ефикасности, који омогућавају да се инвестиције реализују без додатног финансијског оптерећења јавних буџета.</p> <p>Посебан сегмент мјере односи се на модернизацију јавне расвјете. Уградња LED расвјетних тијела и интеграција соларних панела у уличну расвјету, као и реконструкција постојеће мреже у градским, приградским и сеоским насељима, допринијеће уштедама и побољшању безбједности грађана.</p> <p>Мјера предвиђа јачање административних и техничких капацитета за управљање енергетском транзицијом, као и развој програма субвенционисања у сарадњи са грађанима и привредним сектором. Подржаће се активности информисања и едукације становништва о значају енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије.</p> <p>Очекује се да мјера донесе бројне користи: смањење трошкова енергије у јавним установама и домаћинствима, побољшање квалитета ваздуха и животне средине, те стимулисање привредног раста кроз развој сектора зелених технологија и отварање нових радних мјеста.</p> <p>Фокус мјере је на дугорочној одрживости и постепеном преласку на енергетски независне системе. Њена имплементација значајно ће допринијети реализацији националних и европских циљева у области климатских промјена, те позиционирати град Дервенту као локалну заједницу која активно примјењује принципе зелене транзиције и енергетске одрживости.</p> <p>Кључна подручја дјеловања:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Имплементација SECAP плана ✓ Енергетска ефикасност у јавним и стамбеним објектима ✓ Системи гријања и хлађења на обновљиве изворе енергије ✓ Фотонапонски панели на јавним објектима ✓ ESCO пројекти у јавном сектору ✓ Инсталација соларних панела и LED расвјете ✓ Изградња и реконструкција уличне расвјете
--	--

Кључни стратешки пројекти		Очекивани излазни резултат: Очекивани крајњи резултат:	
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Број реконструисаних објеката (фасаде, кровови, столарија)/годишње	10	≥ 15
	Број инсталираних система на биомасу, топлотне пумпе, геотермалне системе	2	≥ 15
	Удио инсталираних система и LED расвјетних тијела (%)	5	≥ 60
	Дужина реконструисане и нове мреже уличне расвјете (km)	2	≥ 30
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Развојни ефекат ове мјере огледа се у смањењу потрошње енергије и трошкова кроз увођење енергетски ефикасних система и коришћење обновљивих извора енергије. Њен допринос остварењу приоритета је у унапређењу одрживог развоја града, смањењу емисија CO ₂ и стварању еколошки прихватљивијег и енергетски одговорног урбаног окружења.		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Укупан износ: 1.000.000 ,00 КМ Буџет Града – 420.000,00 КМ Међународни донатори – ,00 КМ Други донатори – 580.000,00 КМ		
Период имплементације мјере	2025-2031. година		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Град Дервента		
Носиоци мјере	Одјелење за стамбено комуналне послове		
Циљне групе	Грађани Дервенте		

Веза са стратешким циљем	Унапријеђена инфраструктура и ефикасно управљање животном средином
Приоритет	3.3.Остварено успостављање интегрисаног система управљања отпадом и развијена циркуларна економија као основа одрживог развоја града Дервента“
Назив мјере	3.3.1.: Успостављање интегрисаног система управљања отпадом и развој циркуларне економије
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Мјера има за циљ успостављање одрживог и ефикасног система управљања отпадом у складу са еколошким стандардима и принципима циркуларне економије. У првој фази предвиђа се увођење паметних канти и чипованих посуда за сакупљање отпада, како би се омогућила евиденција и анализа података о количинама и врстама отпада. Паралелно ће се радити на набавци специјализованих возила за комунални отпад и уградњи подземних контејнера у урбаним зонама. Центар за рециклажу биће технички ојачан и проширен, чиме ће се омогућити већа обрада и балирање секундарних сировина. Кроз системско раздвајање отпада на мјесту настанка у домаћинствима и правним лицима, повећаће се количина прикупљених секундарних сировина. Биће успостављен катастар дивљих депонија и информациони систем за управљање отпадом. Поред инфраструктурних мјера, спроводиће се едукативне кампање у школама и локалној заједници како би се подигла свијест грађана. Посебан нагласак ставиће се на партнерство са образовним институцијама и организацијама цивилног друштва. Коначни циљ је успостављање санитарне депоније у складу са LEAP планом и стварање услова за потпуни прелазак на циркуларну економију. Мјера ће допринијети смањењу количине отпада који завршава на депонијама и повећању степена рециклаже.</p> <p>Кључна подручја дјеловања:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Увођење система паметних канти и чипованих посуда. ✓ Набавка специјализоване опреме и возила. ✓ Уградња подземних контејнера у урбаним зонама. ✓ Јачање капацитета Центра за рециклажу отпада. ✓ Систем раздвајања отпада на мјесту настанка. ✓ Успостављање информационог система управљања отпадом. ✓ Катастар дивљих депонија и систем контроле. ✓ Едукативне кампање и партнерства са школама/НВО.

	✓ Успостављање санитарне депоније у складу са LEAP планом.		
Кључни стратешки пројекти		Очекивани излазни резултат: Очекивани крајњи резултат:	
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Покривеност домаћинстава услугом (%)	80	≥ 90
	Количина обрађених секундарних сировина (тона/год)	130	≥ 250
	Проценат домаћинстава која одвајају отпад	0	≥ 30
	Проценат евидентираних и санираних дивљих депонија	0	100 % евидентираних, 70 % санација
	Број реализованих кампања/год.	0	≥ 5
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Развојни ефекат ове мјере огледа се у смањењу количине отпада, повећању степена рециклаже и ефикаснијем коришћењу ресурса кроз примјену принципа циркуларне економије. Њен допринос остварењу приоритета је у успостављању одрживог система управљања отпадом који штити животну средину и подстиче економски развој заснован на одговорном коришћењу природних ресурса.		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Укупан износ: 1.500.000,00 КМ Буџет Града – 700.000,00 КМ Међународни донатори – ,00 КМ Други донатори – 800.000,00 КМ		
Период имплементације мјере	2025-2031. година		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Град Дервента		

Носиоци мјере	Одјелење за стамбено комуналне послове
Циљне групе	Грађани Дервенте

Веза са стратешким циљем	Унапријеђена инфраструктура и ефикасно управљање животном средином
Приоритет	3.4.Унапријеђени капацитети за заштиту и спасавање од елементарних непогода ради повећане отпорности локалне заједнице
Назив мјере	3.4.1.: Јачање капацитета за заштиту и спасавање од елементарних непогода у Граду Дервента
Опис мјере са оквирним подручјима дјеловања	<p>Заштита и спасавање од елементарних непогода на подручју града Дервента обухвата превентивне и заштитне мјере усмјерене на разне врсте природних и техничких опасности.</p> <p>Кључне идентификоване пријетње укључују: земљотресе, поплаве, клизишта, хидрометеоролошке екстреме (суша, град, обилне сњежне падавине, олујна невремена), пожаре, као и појаву заразних болести и епидемија.</p> <p>Унапређење система заштите и спасавања заснива се на свеобухватном приступу који обухвата: превентивне мјере, капацитете за благовремено реаговање, смањење изложености ризицима, повећање отпорности локалне заједнице и осигурање брзе обнове након катастрофалних догађаја.</p> <p>Поред тога, потребно је унаприједити инфраструктуру у функцији заштите и спасавања, развити интегрисани систем цивилне заштите са јасно дефинисаним процедурама и надлежностима, те организовати редовне обуке, вјежбе и кампање информисања за становништво и службе. Мјере ће се спроводити у сарадњи са републичким органима, и међународним партнерима, у циљу јачања отпорности локалне заједнице и смањења времена реаговања у ванредним ситуацијама, као и боље координације надлежних служби.</p> <p>Кључна подручја дјеловања су:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Опремање Професионалне ватрогасно-спасилачке јединице ✓ Опремање јединице цивилне заштите ✓ Инфраструктурно унапређење и смањење ризика (изградња и санација насипа, канала и водотокова) ✓ Деминирање подручја загађеног минама ✓ Повећање оперативне спремности и координације у

	<p>ванредним ситуацијама</p> <p>Кључни стратешки пројекат: „Изградња регулисаног тока ријеке Укрине“ има за циљ заштиту од поплава, очување природног амбијента и унапређење безбједности и квалитета живота у Дервенти. Предвиђене су мјере заштите животне средине, попут садње аутохтоних врста и формирања зелених појасева, као и уређење приобаља за рекреацију и туризам. Уређењем инфраструктуре ријека Укринa добија нову улогу – као простор за одмор, природу и одрживи развој. Пројекат ће допринијети еколошкој заштити, туристичком потенцијалу и позитивном имиџу града. Процијењена вриједност за реализацију овог стратешког пројекта износи 15.000.000,00 КМ, од чега 2.000.000,00 КМ из властитих извора, а 13.000.000,00 КМ из донаторских средстава.</p>		
Кључни стратешки пројекти	Изградња регулисаног тока ријеке Укрине	<p>Очекивани излазни резултат: Регулисан ток ријеке Укрине са изграђеним заштитним структурама, уређеним приобаљем, пјешачким стазама и рекреативним садржајима.</p> <p>Очекивани крајњи резултат: Смањен ризик од поплава, очуван природни екосистем ријеке и остварен напредак у туристичком и еколошком развоју града.</p>	
Индикатори за праћење резултата мјере	Индикатори (излазног резултата и крајњег резултата)	Полазне вриједности	Циљне вриједности
	Дужина уређеног корита ријеке Укрине (km)	0	5
	Број проведених обука и вјежби (годишње)	1	≥ 2
	Број оспособљених припадника јединице цивилне заштите за спречавање несрећа/спашавање/пружање прве помоћи	20	≥ 50

	Дужина реконструисаних и изграђених насипа и канала (km)	0	≥ 10
	Проценат опремљености ПВСЈ	50	≥ 80
Развојни ефекат и допринос мјере остварењу приоритета	Развојни ефекат ове мјере огледа се у повећању способности локалне заједнице да ефикасно реагује на елементарне непогоде и смањи ризике по живот и имовину становништва. Њен допринос остварењу приоритета је у јачању отпорности града Дервента и осигурању сигурнијег и стабилнијег окружења за све грађане.		
Индикативна финансијска конструкција са изворима финансирања	Укупан износ: 16.150.000,00 KM Буџет Града – 2.350.000,00 KM Међународни донатори – 0,00 KM Други донатори – 13.800.000,00 KM		
Период имплементације мјере	2025-2031. година		
Институција одговорна за координацију имплементације мјере	Град Дервента		
Носиоци мјере	Одјељење за стамбено комуналне послове		
Циљне групе	Грађани Дервенте		

Садржај

Увод.....	2
1. СТРАТЕШКА ПЛАТФОРМА	4
1.1. Ситуациона анализа	4
1.1.1. Географски положај.....	4
1.1.2. Број, врста и величина насеља	5
1.1.3. Демографске карактеристике.....	9
1.1.4. Тржиште рада	13
1.1.5. Привреда	18
1.1.6. Туристички потенцијали.....	30
1.1.7. Туризам.....	37
1.1.8. Пољопривреда.....	41
1.1.9. Друштвена инфраструктура и услуге	48
1.1.10. Образовање	48
1.1.11. Култура.....	55
1.1.12. Спорт	57
1.1.13. Здравствена заштита	59
1.1.14. Социјална заштита	61
1.1.15. Цивилно друштво	63
1.1.16. Цивилна заштита.....	65
1.1.17. Инфраструктура	66
1.1.18. Животна средина.....	78
1.1.19. Анализа буџета	86
1.2. „SWOT“ анализа града Дервента и стратешко фокусирање	90
1.2.1. „SWOT“ анализа	91
1.2.2. Стратешки фокуси града Дервента	94
1.3. Визија, мисија и стратешки циљеви са индикаторима	96
2. ПРИОРИТЕТИ И МЈЕРЕ СА ИНДИКАТОРИМА	100

3. КЉУЧНИ СТРАТЕШКИ ПРОЈЕКТИ.....	106
4. ОПИС УНУТРАШЊЕ И МЕЋУСОБНЕ УСКЛАЂЕНОСТИ СТРАТЕШКОГ ДОКУМЕНТА.....	110
5. ОКВИРНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН	119
6. ОКВИР ЗА СПРОВОЂЕЊЕ, ПРАЋЕЊЕ, ИЗВЈЕШТАВАЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА	124
7. ПРИЛОЗИ	125
7.1. Сажети преглед стратегије.....	125
7.2. Детаљан преглед мјера.....	139